

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בלק תשפ"א

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיווק פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

גרפיקה עיצוב ועימוד: א.י.ש. אשדוד 05276-27127

יומא. פרק שביעי - בא לו כהן גדול דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קצא רש"י תוספות

1 מסוף הספר לתחילתו - למפרע, וכל כך למה - למה צריך למנוח יותר ממה שקיחיתו
 2 לפנים כתוב כאן. שלא להוציא לנו על ספי תורה - כמסורא איתו קורא פרשה
 3 שלישיית על פה, ידו כמורים שספר תורה חסר אותה פרשה. מפני כבוד ציבור - שיהו
 4 מנצח ודומצין לכך. ויגיתו אחריאם - שיהא נגלל לפרשה שלישיית. משום פגמו וכו' -
 5 שלא יאמר חסר הוא. כירבה שאינה צריכה -

6 שיהא צריך לחזור ולדקדק. כתיבאנן - כמו שאנו
 7 אומצין אותו בחפלה. תו רבנן שאי התחלה -
 8 השנה במשנה כך היה: נהג הדינה בקשה
 9 מלפניך על עמך ישראל שצריכים להושיע
 10 להראות חיותו לרבים - להראות ניו של ספר
 11 תורה, ותפארת בעליה ששרת להתנאות במנהג.
 12 שנאמר (שמות טו) "ואז אלה ונודת" - התנאה
 13 לפנינו במצות, לולכ נאה. ספר תורה מלך. בקלף
 14 נאה, ברוי נאה, לכלכל אמון ומעבד יום
 15 התפירים במשנה שיש. אין מעבדין על המצות
 16 - ומדו דתמא האי נמי איבעוד הוא, שמעיה ו'
 17 הולך לראות זו. ומאי מצה - יש בראייתו?
 18 כאן מצה משום ברוב עם הדרת מלך. קא
 19 משמע לן - ולאו מנכר הוא, מאחר שאנו
 20 עוסק בה. **משנה** שקבת כבשים - של מוסף
 21 קדן כרומש הפקדים (מבכר בט). והעלה -
 22 נמי דמוסף. עם תמיד של בין הערבים בטבילה
 23 תשנית. **גמרא** חיבי קאמר - רבי עקיבא
 24 ותו פר העולה לרבי איבעוד ששיריה - ולא
 25 איירי בה, אימת עבד ליה: הווא הווא נמי
 26 דאינא לאקשוי אשעיר, אלא ריש מילתא
 27 נקט. אימורי המאת - דתנא באידך פירוקן
 28 תנחם ממנו עד שטיקים. לא משבתת לה -
 29 לסדר עבודת היום מתקנא ממשתנית אלא
 30 משבתת לה מתקנא לר' אליעזר דתנא רבי
 31 שמואל דאיירי בבולה, או לרבי עקיבא
 32 דתוספתא שפירש שם את דבריו פיה. דברבי
 33 עקיבא לא נרטינן ינא ועשה. עם תמיד של
 34 שחר - כלבשיה ראשונה. שנאמר במוספין כל
 35 הרגלים "מלכד שלת הבקר" אלמא מוספין עם
 36 עולת הבקר נעשית בסמוך להן. ולימוד יום
 37 הכפרים מום. ואחר כך עבודת היום ואחר כך
 38 שעיר הנזעם בחיין - ואף על פי שזוהו מן
 39 המוסף לא יוכל להקטנו אחרת היום לפי
 40 שנאמר בו "ושעיר חטאת אחד מלכד חטאת
 41 הכפרים" למדנו שחטאת חטאת הפנימי קרוב.
 42 ואחר

1 **ובלכד** שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו - אין לפרש מסוף חרי עשר לתחילתו - דאם
 2 כן אפילו מתחילתו לסופו נמי לא. דהיינו כבדי שפיסיק דתורמגון אלא מסוף הספר
 3 לצד תחילתו - כלל כלל לא. **ושעיר** הנעשה בחיין עם תמיד של בין הערבים - חטאת
 4 לא. מאי מנספא ליה? (אם מנספא ליה) אם איתא דשעיר הנעשה בחיין לחודיה קרב עם
 5 תמיד של בין הערבים - אם כן לא ליתני
 6 במנהגייהו חיו קרבים עם תמיד של בין הערבים
 7 בלשון רבים, אלא ליתני חיה קרבו ויש לומר:
 8 משום דשירי אימורו חטאת ודלמא אימורו חטאת
 9 נמי קרב עם תמיד של בין הערבים ולהכי קתני
 10 דזו.

11 **דתנא** רבי שמואל - דהיינו רבי נרסינן: רבי אליעזר
 12 אומר ינא ועשה אילו ואיל העם
 13 ואימורי חטאת, אבל פר העולה ושבעה כבשים
 14 תמימים ושעיר הנעשה בחיין עם תמיד של בין
 15 הערבים. ויש ספרים שאין ברם אבל פר העולה
 16 אלא כתוב בהן ינא ועשה אילו ואיל העם
 17 ואימורי חטאת ופר העולה ושבעה כבשים ושעיר
 18 וכו' ולא נהירא אותה גיטא. דאם כן - תנא רבי
 19 שמואל נמי לאו מתקנא היא דאינא למביע
 20 עלה כמו אמתניין.

ואחר

1 **רבנן:** על התורה - כדרך שמקריבים בבית הקנסת, על העבודה, ועל התודאה, ועל מחילת
 2 העון כתיבא, ועל המקדש בפני עצמו, ועל הכהנים בפני עצמן, ועל ישראל בפני עצמן,
 3 ועל שאר תפלה. תנו רבנן: וישאר התפלה: רבה התינה פקשה מלפניך על עמך ישראל
 4 שצריכין להישע, ותחתם בשומע תפלה. ואחר כך כל אהרן ואהרן מביא ספר תורה מביאו,
 5 וקורא בו פרו להראות חזונו לרבים. "הרואה בהן גדול כו' לא מפני שאנו רשאי".
 6 **פשיטא!** - מהו דתניא - כדרך לקיש דאמר ריש לקיש: אין מעבדין על המצות. ומאי
 7 מצוה - "כרב עם הדרת מלך", קא משמע לן. **משנה** אם בכבדי בויין קורא, קדש ידיו
 8 ורגליו, פשט, ורד ומבל, עלה ונסתמג, ותביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקדש ידיו ורגליו,
 9 ויצא ועשה את אלו ואת איל העם, ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה, דברי רבי
 10 אליעזר, רבי עקיבא אומר: עם תמיד של שחר היו קרבין, ופר העולה ישעיר הנעשה
 11 בחיין היו קרבין עם תמיד של בין הערבים. קדש ידיו ורגליו ופשט, ורד ומבל, ועלה
 12 ונסתמג, הביאו לו בגדי לכן ולבש, וקדש ידיו ורגליו, ונכנס להוציא את הכפר ואת המחתה.
 13 קדש ידיו ורגליו, ופשט ורד ומבל, עלה ונסתמג, הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו
 14 ורגליו, ונכנס להקטיר קטורת של בין הערפים, ולהטיב את הנרות. וקדש ידיו ורגליו
 15 ופשט, ורד ומבל עלה ונסתמג, הביאו לו בגדי עצמו ולבש. **ומלמא** איתו עד ביתו, ויום
 16 טוב היה עושה לאורכיו בשעה שייצא בשלום מן הקודש. **וגמרא** איבעיא להו: היכי
 17 קאמר? עם תמיד של שחר היו קרבין, ופר העולה ישעיר הנעשה בחיין עם תמיד

18 של בין הערפים, או דילמא הכי קאמר: עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה כתיבא, עם
 19 תמיד של בין הערפים, ותו: פר העולה לרבי אליעזר דשיריה, אימת עבד ליה? ותו: בין לרבי אליעזר בין לרבי עקיבא
 20 אימורי המאת אימת עבד ליה? אמר רבא: לא משבתת לה מתקנא אלא או לרבי אליעזר דתנא דרבי שמואל או
 21 לרבי עקיבא כדחוספתא. דתנא רבי שמואל, רבי אליעזר אומר: ינא ועשה אילו ואיל העם ואימורי המאת, אבל פר העולה
 22 יושבת כבשים ישעיר הנעשה בחיין עם תמיד של בין הערבים. רבי עקיבא דתוספתא מאי היא - דתניא, רבי עקיבא אומר:
 23 פר העולה ושבעת כבשים עם תמיד של שחר היו קרבין, שצאמר "מלכד עלת תפקד אשר לעלת התמיד". ואחר כך עבודת היום
 24 ואחר

קעב

יומא. סוף שבועי – בא לו כהן גדול דף עא עמוד ב – מותין מהזדרת "אבן ישראל – רשטינוזליק"
הרמקס

1 ואחר כך שיער הנעשה בחוץ ואחר כך אילו ואיל העם ואחר כך אמרוי טעא – פירש
2 רשי: כולו בטבילה שלישית. ולא הורא לי, רודו דאמרינו לעיל דמתניתין לאו
3 מוקפתא מכל מקום לאו משבטא איהו. והא דלא קרא לה מתקנא – לפי שאין הסדר
4 מפורש בה. וליפירוש רשי' ברייתא על כרחך פליגא אמתניתין, בדמתניתין קתני ארבי קריבים
5 עם תמיד של בין הערבים. וליפירוש רשי' לא היה
6 דבר קרב עם תמיד של בין הערבים. ועוד: ולקמן
7 בסמוך פריך ודילמא שיערי הנעשה בחוץ מוספיק
8 ליה דהשתא על כרחך דלבי אליעזר לא פריך –
9 דהא כיון דסבירא ליה עביד כדכתיב, אם כן על
10 כרחך באילו ואיל העם כדכתיב מקמי שיער
11 מוספיק ליה דכתיבא דבא. אלא על כרחך לבי
12 עקיבא פריך. ודילמא בשיער לזוידה מוספיק ליה
13 מנלן דמוספיק ליה נמי באילו ואיל העם ודילמא
14 אילו ואיל העם עם תמיד של בין הערבים עביד
15 ליה דהשתא לפירוש רשי' כי משני רבא פועשה
16 את עלתו ואת עלת העם בו אבתי מכל מקום
17 תמן קשין ודילמא בשיער הנעשה בחוץ ואילו ואיל
18 העם דוקא מוספיק ליה, מנלן דמוספיק ליה
19 באמורוי טעא: ועוד קשה לי אמאי קרי לה
20 מתקנא: האיכא למיבעי עלה כמו אמתניתין: אי
21 אמורוי טעא קריבין בטבילה שלישית בחוץ אילו
22 ואיל העם או בחוץ תמיד של בין הערבים: על כן
23 נראה לי דאמורוי טעא קריבין עם תמיד של בין
24 הערבים עביד רבי עקיבא דמתניתין כהו פירושא
25 עם תמיד של שחר ודו קריבין דחבשש ופי
26 העלה ושיער הנעשה בחוץ קרב אחר כך בזמני
27 עם אילו ואיל העם. והאי דלא קתני אילו ואיל
28 העם משום דרבי אליעזר מודה לו בהו דבטבילה
29 שלישית הוה. ומאי דהוה דתי קריבין עם תמיד של
30 בין הערבים – הכי קאמר: עד הקרבת ארוחת
31 קריבין עם תמיד הערב. והא דלא קתני ליה לא
32 דבריו רבי אליעזר ולא דבריו רבי עקיבא –
33 טעא משום שלא קריבין של נתיב רבבי נורח
34 הוה כדכתיב. והלכך לא חשבי עליה דבטבילה
35 כיון דאיתו אלא גמר קרבן ולא עבודה דמעביד
36 כפרה דאיתוהו עצמן שלל דהקטרו אמיתרין כשר.
37 ואיל העם: והאי דרבי אמימר וטעא, אלא
38 אתנא דבי שמואל דחבי קאמר "ויצא ועשה אילו
39 ואיל העם" ותנא דרבי אמימר וטעא, אלא
40 דשייחיהו מטעמא דפירשיתא. והא דקתני שכנה
41 בכשם תמימים ושירי פ' השעלה ושיער הנעשה
42 בחוץ ויש לומר משום דרבי עקיבא סבירא ליה
43 דקריבין עם תמיד של שחר, אתא רבי אליעזר
44 למימר: אתה מקדים אהתם לכל היותר שאתה
45 יכול, ואני מאחר אותם כל מה שאני יכול.
46 וממילא דינאן דהיינו טעמא דכתיבי לשער
47 בפרשת פינחס, ואם כן הוא הדין פ' השעלה ושיער הנעשה בחוץ דכתיבי לבסוף.

1 **ואחר כך שיער הנעשה בחוץ, שְׁאָמְרוּ "שְׁעוּרֵי עוֹשִׁים**
2 **אֶחָד תִּפְאֵת מִלְּבָב תִּפְאֵת הַתְּפָאֵרִים", וְאַחַר כֵּן אֵילוֹ**
3 **וְאֵיל הָעָם, וְאַחַר כֵּן אִמְרוּי תִּפְאֵת, וְאַחַר כֵּן תִּמְדוּ**
4 **שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים. מֵאֵי מַעְמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? – עֲבִיד**
5 **בְּרַכְתֵּיב. עֲבִיד בְּרִישָׁא דְתוֹרַת בְּהֵימָן, וְהָרֹד עֲבִיד**
6 **דְּהוּמֵינֵי תְּפָאֵרִים. וְרַבִּי עֲקִיבָא – בְּרַתְּנֵי מַעְמָא**
7 **"מִלְּבָב עֵלַת הַבָּקָר אֲשֶׁר לְעֵלַת הַתְּמִיד" אֱלֹמָא:**
8 **מוֹסְפִיק עִם תְּמִידוֹ שֶׁל שַׁחַר עֲבִיד לְהוּ. – וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר,**
9 **הָא "מִלְּבָב תִּפְאֵת הַתְּפָאֵרִים", מֵאֵי עֲבִיד לִיהָ? –**
10 **הָיָה מִיָּבֵעֵי לִיהּ: עַל מַה שֶּׁהָא מְכַפֵּר הוּא מְכַפֵּר.**
11 **רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרֵי מִשְׁמֹ: אֶחָד קָרֵב עִם תְּמִידוֹ**
12 **שֶׁל שַׁחַר, וְיִשְׁעָה עִם תְּמִידוֹ שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים.**
13 **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּרִבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרֵי מִשְׁמֹ: שִׁשָּׁה**
14 **קָרְבָּיִן עִם תְּמִידוֹ שֶׁל שַׁחַר, וְאַחַר עִם תְּמִידוֹ**
15 **שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים. מֵאֵי מַעְמָיְהוּ דְרַבְּנָן? תִּי**
16 **קָרְאִי בְּתִיבֵי; כְּתִיב "מִלְּבָב עֵלַת הַבָּקָר" וְכְתִיב**
17 **וְיִצְאִי וְיַעֲשֶׂה אֶת עֵלְתוֹ". הַלְכֵךְ, עֲבִיד מַעְיְהוּ הַבָּא,**
18 **וּמַעְיְהוּ הַבָּא. כְּבֹאֵי קֵא מִיָּפְלִיגֵי? רַבִּי יְהוּדָה סָבִיר:**
19 **עֲבִיד חַד בְּרַכְתֵּיבִי "מִלְּבָב עֵלַת הַבָּקָר" וְהָרֹד עֲבִיד**
20 **עֲבֹדַת הַלֵּם דְּיִלְמָא חוֹלֵשָׁא הָלִישׁ כְּהֵן גְּדוֹל. וְרַבִּי**
21 **אֱלִיעֶזֶר תְּרִבִּי שְׁמַעוֹן סָבִיר: בֵּינֵן דְּאֶתְרֵיבֵי, עֲבִיד**
22 **שִׁשָּׁה, וְיִלְמָא פְּשַׁע, דְּלִבְנֵי עֲבֹדַת הַלֵּם וְיָוִי הוּא.**
23 **דְּבֹלִי עֲלִמָא מִיַּתַּת חַד אֵיל הוּא, כְּמֵאֵן – בְּרַבִּי.**
24 **דְּתַנָּא: רַבִּי אֹמְרֵי: אֵיל אֶחָד הָאֲמֹרֵי כְּאֵן, הוּא**
25 **הָאֲמֹרֵי בְּהוּמֵינֵי תְּפָאֵרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּרִבִּי שְׁמַעוֹן**
26 **אֹמְרֵי: שְׁנֵי אֵילוֹיִם הֵן, אֶחָד הָאֲמֹרֵי כְּאֵן, וְאַחַד**
27 **הָאֲמֹרֵי בְּהוּמֵינֵי תְּפָאֵרִים. מֵאֵי מַעְמָא דְרַבִּי? דְּכִתְבִי –**
28 **"אֶחָד". וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּרִבִּי שְׁמַעוֹן: מֵאֵי "אֶחָד" –**
29 **מִיּוֹדָה שְׁבַעְעָרֹדוֹ. וְרַבִּי – נִפְקָא לִיהָ מִמְּבַחַר נְדִידוֹ".**
30 **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּרִבִּי שְׁמַעוֹן: חַד בְּהוּבָה וְחַד בְּנִבְרָה,**
31 **רַבְּנָן: "וְכַא אֶתְרֵן אֵל אֶהֱל מוֹעֵד", לְמַה הוּא בָּא – לְהוֹצִיא אֶת הַבָּקָר וְאֶת הַתְּמִידָה,**
32 **שֶׁכֵּן**

1 ואחר כך אילו ואיל העם ואחר כך אמרוי טעא – פירש
2 רשי: כולו בטבילה שלישית. ולא הורא לי, רודו דאמרינו לעיל דמתניתין לאו
3 מוקפתא מכל מקום לאו משבטא איהו. והא דלא קרא לה מתקנא – לפי שאין הסדר
4 מפורש בה. וליפירוש רשי' ברייתא על כרחך פליגא אמתניתין, בדמתניתין קתני ארבי קריבים
5 עם תמיד של בין הערבים. וליפירוש רשי' לא היה
6 דבר קרב עם תמיד של בין הערבים. ועוד: ולקמן
7 בסמוך פריך ודילמא שיערי הנעשה בחוץ מוספיק
8 ליה דהשתא על כרחך דלבי אליעזר לא פריך –
9 דהא כיון דסבירא ליה עביד כדכתיב, אם כן על
10 כרחך באילו ואיל העם כדכתיב מקמי שיער
11 מוספיק ליה דכתיבא דבא. אלא על כרחך לבי
12 עקיבא פריך. ודילמא בשיער לזוידה מוספיק ליה
13 מנלן דמוספיק ליה נמי באילו ואיל העם ודילמא
14 אילו ואיל העם עם תמיד של בין הערבים עביד
15 ליה דהשתא לפירוש רשי' כי משני רבא פועשה
16 את עלתו ואת עלת העם בו אבתי מכל מקום
17 תמן קשין ודילמא בשיער הנעשה בחוץ ואילו ואיל
18 העם דוקא מוספיק ליה, מנלן דמוספיק ליה
19 באמורוי טעא: ועוד קשה לי אמאי קרי לה
20 מתקנא: האיכא למיבעי עלה כמו אמתניתין: אי
21 אמורוי טעא קריבין בטבילה שלישית בחוץ אילו
22 ואיל העם או בחוץ תמיד של בין הערבים: על כן
23 נראה לי דאמורוי טעא קריבין עם תמיד של בין
24 הערבים עביד רבי עקיבא דמתניתין כהו פירושא
25 עם תמיד של שחר ודו קריבין דחבשש ופי
26 העלה ושיער הנעשה בחוץ קרב אחר כך בזמני
27 עם אילו ואיל העם. והאי דלא קתני אילו ואיל
28 העם משום דרבי אליעזר מודה לו בהו דבטבילה
29 שלישית הוה. ומאי דהוה דתי קריבין עם תמיד של
30 בין הערבים – הכי קאמר: עד הקרבת ארוחת
31 קריבין עם תמיד הערב. והא דלא קתני ליה לא
32 דבריו רבי אליעזר ולא דבריו רבי עקיבא –
33 טעא משום שלא קריבין של נתיב רבבי נורח
34 הוה כדכתיב. והלכך לא חשבי עליה דבטבילה
35 כיון דאיתו אלא גמר קרבן ולא עבודה דמעביד
36 כפרה דאיתוהו עצמן שלל דהקטרו אמיתרין כשר.
37 ואיל העם: והאי דרבי אמימר וטעא, אלא
38 אתנא דבי שמואל דחבי קאמר "ויצא ועשה אילו
39 ואיל העם" ותנא דרבי אמימר וטעא, אלא
40 דשייחיהו מטעמא דפירשיתא. והא דקתני שכנה
41 בכשם תמימים ושירי פ' השעלה ושיער הנעשה
42 בחוץ ויש לומר משום דרבי עקיבא סבירא ליה
43 דקריבין עם תמיד של שחר, אתא רבי אליעזר
44 למימר: אתה מקדים אהתם לכל היותר שאתה
45 יכול, ואני מאחר אותם כל מה שאני יכול.
46 וממילא דינאן דהיינו טעמא דכתיבי לשער
47 בפרשת פינחס, ואם כן הוא הדין פ' השעלה ושיער הנעשה בחוץ דכתיבי לבסוף.
48 דרבי עקיבא אחד בבקר וששה עם תמיד של בין הערבים ולרבי אליעזר בה רבי שמעון איפכא.
49 **ואחר כך שיער הנעשה בחוץ ואחר כך אילו ואיל העם – ואף על פי דכתיב "ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם" יתיקין מינה בסמוך יציאה ראשונה ומשם זמדי בריצאה ראשונה**
50 **עביד ליה והבא קאמר דשיער הנעשה בחוץ עביד ברישא: ומאי דהוה כתיב בפרשת ארזי: מוח לא היה דבר קרוב לאילו ואיל העם בריצאה ראשונה, ושערי**
51 **הנעשה בחוץ לא כתיב דהוה.**
52 **עביד** דכרתיב וחד עביד שיער דחומש תְּפָאֵרִים – ואם תאמר אמאי מוספיק כבבשים מקצתן בבקר ומקצתן ערבי? קריבין בבקר כולן מדכתיב "מלכר". ואם ישו דכתיבי לבסוף הלכך
53 בעד שקריבין מוח בערב. והא פ' השעלה נמי כתיב לבסוף אפילו הכי שקריבין בבקר ולא אמרינן שירודו ודוקטרוהו בערב. ואם כן, נימא דרבי העלה ולי בבקר ודכתיב לבסוף כולן
54 ערבו ויש לומר: דריא ד"מלכר" דרבינן מינה להקריב מוספיק בבקר – עיקר טעם הוא. הלכך כל כמה שנכלל לעשות בבקר מן המוספיקין ומשם דכתיב מוספיק לבסוף פ' לחגיגה
55 קצת מן המוספיק להקריב בערב ויבין דמשריין מן הבבשים לערב לומר ששה ולומר חד סני. **דְּבֹלִי** עלמא מתת חד איל הוא אמנא כרבי – ואף על פי דרבי אליעזר רבי שמעון נמי אידי
56 בברייתא דלעיל, ומשמע דמודה לתנא קמא, אדמו רבי ואיל העם – דמשמע דלא הוי איל חד אילי פ' לומר דרואי מודה לתנא קמא דלרבי עקיבא לא הוה איל חד איל, דרבי אליעזר
57 רבי שמעון דברייתא משמע דאריבא דרבי עקיבא קאמר אבל אליבא דנפשיה שני איליין הן.

יומא. פרק שביעי – בל או כהן גדול דף עא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזליץ" קצה רש"י

1 שבל הפרשה נאמרה על הפרד וכו' – ואי כסדרן כותבינו וכו' הסדר שמוציאן בלבישה
2 ראשונה, ואין עבודה היעונה של בגדי וזב וזב פסקת בין עבודת היום לדוגמת כף ומחנה
3 לא משכחת לה וכו', כבר פרשתיה בפרק 'אמר לום המנונה' (לעיל לכו). בשעיר
4 הנעשה בחיין – כדכתיב (במדבר כט) 'מלמד תאמא הכמורים' והוא אינו כותב כאן, אבל
5 אילו ואיל הנה חזקא כותבינו קרא אור
6 הדגתא כף ומחנה ולא איצטרך קין לשבט
7 סדרא דקראי. אמר קרא וימא ועשה וכו' – וזו
8 יציאה ראשונה האמורה בפרשת דולק על
9 כרדך מקמי התנא כף ומחנה עבדי להו.
10 בהפסקא שביניהם לעבודת היום. אשר לבש
11 כבר – אלמא זו היא פשיטה שניה, שמע מינה
12 יש הפסקת חילוף בגדים בין עבודת היום
13 לדוגמת כף ומחנה. ורבא לא איתקפתיה דרבי
14 זריא קאי אלא לפרושי טעמא מדמנחא
15 דמשבטא קראי. הכי גרסין: קראי כתיבי וכו' –
16 ולא גרס חרי. אינו רואה פי' ושעיר הנשחים –
17 אלמא שרפתן בעד שבחן גדול לכוש בגדי כהן
18 היא. ואילו אישור האמת – לדברי רבא בר
19 הכי עבדי להו (כשטובל) מביבולא שלישית עם
20 אילו ואילו הנה. אימא חזין שמכחו זה ואליך –
21 לא נכתבה על הסדר. שבש פניחא – ואימא
22 שרפתן דרבי ושעירי אורי טבילה שלישית אמר
23 קרא והמשלח את השעיר וכו' – ובאותו לשון
24 עצמו נאמר 'והשורף אותם' דמשנתיה שרפתן
25 דרבי ושעיר ושנחן כותבינו אחר 'זאת חלב
26 ההטאת'. ועל כרדך שילוח השעיר מקמי
27 הקטרת אינורים זה כדכתיב 'זאת חלב
28 השעיר במדבר' ודוד 'זאת חלב ההטאת' על
29 כרדך והמשלח דכתיב בתריה בארם שרפתים
30 הענין שילוח מדבר בו דחזרו ומסימו ואומר
31 ואותו שילוח המעלה לך למעלה המשלח
32 טעמא בגדים ובאותו לשון עצמו נאמר
33 'והשורף'. מה והמשלח – אף על פי שנכתב
34 אחר אימורי תהאט דמעיקרא הוא, אף
35 'והשורף' אף על פי שנכתב אחריו מעיקרא
36 הוא. אדרבה מה שרף הדגתא – שהיי צו
37 עיקר שרפתן אחר אימורי תהאט נאמר
38 כדכתיב 'זאת חלב ההטאת' וגו' ודוד 'זאת
39 פר ההטאת יוציא ושרפו'. אף המשלח
40 ההטאת – דווקא כתב אור אימורי. ושילוח
41 שעיר האומר למעלה מהם הכי קאמר: ונשא
42 השעיר עליו את ענותם ושילוחו המדבר –
43 כשיגיע זמן שילוחו. והמשלח מעיקרא שמטנן

1 **בכנס** להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטות את הירוש – תימה הוא ולא קניי תמיד
2 של בין הערבים: ושמא יד לומר: משום דכבר תנא ליה ברישא במילתיה דרבי
3 עקיבא.
4 **ולהטות** את הירוש – ולא תנא להדליק את הירוש שהיה בין הערבים אבל הטבה
5 בצפרא וזאי! רראה לי דרילמא בימי שמעון
6 המדיק נשנית משנה זו. וכן מתניתין דתמיד (לג.א)
7 דתנן: מי שזכה בירושן המגורה נכנס ומצא שתי
8 גרות ממורחות דולקות מדרשן את השאר מנח את
9 אלו – אז היה כמו כל בימי שמעון הצדיק. מצאן
10 שכבו, פירוש: משמת שמעון הצדיק מדרשן בו
11 ואם כל בימי שמעון הצדיק היו דולקין אנתן שתי
12 גרות ממורחות עד הערב ויהי צריך להטיב אותם
13 ברישא אחר כך היה עושה דולקת. ולהכי נקט
14 ולהטות את הירוש ולא קניי להדליק משום
15 הדטבה היתה קודם, כפרשית.
16 **לא** משבחת לה אלא שלש טבילות – לעיל
17 פרק 'אמר לום המנונה' (לכא דיה 'זרי')
18 פירשתי.
ואימא

1 **שכל הפרשה כולה נאמרה על הפרד**, חזין **מפסקו**
2 **זה**, **מאי מעמיא?** – **אמר רב הקדאי:** **גמורי המש**
3 **מביבולא ועשרה קדושין מובל כהן גדול ומקדש בו**
4 **ביום, ואי אמרת כסדרן כתיבי – לא משפכת לה אלא**
5 **שלוש טבילות ועשרה קדושין**. – **מתקף לה רבי זריא:**
6 **דילמא מפסקו ליה בשעיר הנעשה בחיין – אמר**
7 **אבוי! אמר קרא 'ויצא ועשה את עלותו', מיציהא**
8 **ראשונה עבדי אילו ואיל הקם. רבא אמר: אמר קרא**
9 **ו'פשט את בגדי הקד' שאין תלמוד לומר 'אשר**
10 **לבש', כלום אדם פושט אלא מה ששובש? אלא מה**
11 **התלמוד לומר 'אשר לבש' – שלבש כבר**. – **מתקף**
12 **לה רבה בר רב שילא: ואימא דמפסקו ליה בשעיר**
13 **הנעשה בחיין! – הכתיב 'ויצא ועשה', וכל הפרשה כולה נאמרה על הפרד? והא**
14 **קראי כתיבי: 'זאת חלב החמאת יקטיר המבוקה' ודוד 'זאת פר החמאת ואת שעיר**
15 **התפאת', ואילו אגן תנן: הרואה את כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר**
16 **הנשחין, ואילו אמורי תהאט כתיבי מקטרו להו! – אימא: חזין מפסקו זה ואליך. – מאי**
17 **היות דמשבשת קראי? שביש מתניתא! – אמר אבוי: אמר קרא 'והמשלח' 'והשורף', מה**
18 **משלח – דמעיקרא, אף שורף דמעיקרא. אדרבה, מה שורף דהשחא, אף משלח – דהשחא!**
19 **'והמשלח' – דמעיקרא משמע. רבא אמר: אמר קרא 'עמוד חי' עד מתי יהא וקוק לעמוד**
20 **חי – עד שעת פפרה, ואימתי שעת פפרה – בשעת מתן דמים ותו לא. אתי משלח, מצאו**
21 **בשוק לכהן גדול, אומר לו: אישי כהן גדול! עשינו שילווחך. מצאו בבייתו, אומר לו: מתיח**
22 **חיים, עשינו שילווחו. אמר רבה: פי מיפפרי רבנן מתרדי בפומפדיא אמרי הכי: מתיח**
23 **חיים יתן לך חיים ארוכים וטובים ומתוקנין. איתהלף לפני ה' בארצות החיים' – אמר רב**
24 **הודיה: זה מקום שווקים. פי ארדך דמים ושנת חיים ושלום ויסיפו לך'. וכי ושי שנים של**
25 **חיים ויש שנים שאינן של חיים? – אמר רבי אלעזר: אלו שנתיו של אדם, המתהפכות עליו**
26 **מקרה לטובה. אליכם אישים אקרא, אמר רבי ברכיה: אלו תלמידי חכמים, שדומין לגשים**
27 **ועושין בקרחה פאנשים. ואמר רבי ברכיה: הרואה לנפשו ון על גבי המזבח – ימלא גרוגם של**
28 **תלמידי חכמים ון, שצאמר אליכם אישים אקרא'. ואמר רבי ברכיה: אם רואה אדם שתורה**
29 **פוסקת מרועו – ישא בת תלמידי חכם, שצאמר "אם יזקן באיין שרשו ובעפר ימות נזעו,**
30 **מיה**

44 – כאדם שחזרו לענין שהפסקו בו ובמו שפירשתי, ושילוח שעיר במקומו נכתב, מדרא חזר וכתב אחר אימורי ושלח השעיר והמשלח יכנס בביתו. רבא אמר – לא מצית
45 אמרת השילוח שעיר לא במקומו נאמר, דהא לא חזקוק לעמוד שם אלא עד שעת כפרה. והיא עבודת היום דמתן דמים. איני משלח – ליום המחרת. מצאו בשוק –
46 מכתבו לפני הבריות, ואומר לו אישי כהן גדול וכו'. מהיה חיים – הוא הקדוש ברוך הוא עשינו שילווחך. מפפרי מרדי – שהיה אחד נוטל רשות מתכריז לשוב לביתו.
47 איתלך וכו' – אידי דאיירי בחיים מתוקנים נקט לו. זה פקום שווקים – שאדם מוצא לקנות מנותו, ולפי שהיה רוד מוטל על גבי היה מתפלל על הדבר. שמתחפצת
48 עליו – מי שדה עבדי בילדותו ונעשה שעיר לעת וקצתו וזמנו לו כאילו עבשיו ונעשה זה מתוך מיתה. אליכם אישים אקרא – בראש פרשת 'שנת חיים הוא', להכי נקט ליה.
49 שדומין לגשים – ענותן ותושביה כת. אישים – לשון אשה, מרלא כתיבי אנשים. לנפך ון וכו' – אישים לשון קרבן אשה.

1 ואימא עמרא - מילא פריך ואימא קבוס שום אור עלה דר בבד היה מדרק רבינו
2 אפרים וצ"ל דמה שאנו קורין קבוס הוא פשתן ואסור לחפור בו בניי צמר. ורבינו
3 דיים כהן וצ"ל ופשתן. ודא רלא אפיך ואימא קבוס משום דבגדים כתיב. וכל בגדים חתום
4 שבתורה יצטו ופשתן. והקשה רבינו יצחק רב אברהם. היתנה לתנא דרב רבי שמעאל דסבר
5 הזכי, כאלו לברנן דפלגי עילה הויתבי כל בגדים
6 בעצת נמי איכא למיטרי? וליכא למימר דהלי
7 עלמא אית להו דתנא דבי רבי שמעאל. אלא
8 דגבי ציצת דוקא מתייבס כל בגדים דמרבני
9 להו מדרבמי "חכמי מין בנה אן כן מאי פריך
10 בריש קמא דרמב"ה (ר.ב). דתנא דבי רבי
11 שמעאל לית לה רובא. ומנא ליה ח.א. אי שמיס
12 דקאמר בפרק "במה מולדיקין" (שבת כ"ו.) אף כל
13 צמר ופשתן ומסיק תהם לרצינת איטורין.
14 לטמא דאמאימא. מיל כל צמר ופשתים לאיתווי
15 כלאים. ואף על גב דכלאים בודיא כתיב ביה
16 צמר ופשתים נמיא דאיטורין אף כל כרזי לאפניו
17 צמר ופשתים למאי דיל דעא אבתו חזיה דהפגמא
18 משעתו נפקא. עד סמקא. אלא על כרחי הבנה
19 דהי פירוש הבנה ובאילו כתיב הבנה. ולחכי פריך:
20 על כרחי תנא דבי רבי שמעאל לית לה דרבא
21 דאם איתא מדרבי בעצת כל בגדים מותרא
22 הדבקה אן כן מאי היא דקאמר ופתי באחד מהם
23 צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים. אדמונ
24 מנגניס היה ופשתים נגמר מצינתי לאיתווי
25 הבנה דהיי כמו הבנה, ומיירי אפילו בשאר בגדים.
26 ודאי ותי לאו אית בגדי דמרבני מותרא ורבי
27 דרבינו בני שריעם אית בגדים אפילו לתנא דבי
28 רבי שמעאל בפרק "במה מולדיקין" (גם זה שם)
29 ואפילו ליה אן פרטינא אדמונ רבי שמעאל
30 מנגניס ויגמר משרעים דאפילו שאר בגדים
31 דהיה בני שריעם מצינתי שוב אינו אלא למי
32 ופשתים ומאי? הוא דהויתבין לשאר בגדים לחכי
33 ליכא למילף. ומשום שריעם סגורם הכותבים
34 בתורה ולשאר אדמונ רבי שמעאל בכלל אכל בגדים הבנה
35 כמו הבנה. ואי סבירא ליה דרבא נגמר מהבנה
36 למי דלוי חכיבא ורבינו בגדים סתם כל בגדים
37 בכלל. וליכא למיפתיקין פתי בני דחובים דמיל
38 גרעין של פשתן עלה קנה אחד לוי שאר בני קים
39 מנרעין חתי תנא. ודא ודא מצי למפתיק אימא
40 קבוס דקיים ליה לנגמרי דכתיב קים עליהם
41 מנרעין אחד. כל כו דקדוקי רמזין דחוקי רב אברהם.
42 וילף? וליכא למימר מפורסת מה פשתן עשרים
43 וארבע וכר - אף להקשת אורבין נילף
44 הכי: מה להלן חזין כפול ששה אף כל באן כל יוד
45 ששה. דרי שנתה עשרה. ותו, דלא דיש לומר.
46 הויכח משור נגמר ממשור דהתם, מה להלן
47 השוריה עשרים וארבע אף כן השוריה עשרים
48 וארבע בן דתם. אי בני יש לומר. אם איתא דלא
49 היה אלא שנתה עשרה מאי איטורין שש תיירא
50 ששה שלש נאמר בו שש שיהא חזית כפול ששה.
51 ופתיק ליה דילף תכלת תכלת מפורסת מה להלן
52 תכלת שלש ששה אף מעיל שכולו תכלת חזית
53 כפול ששה. ודא היה מצי למפתיק כדפרטינא לקמן
54 אדרבה נילף משוליה ודשולוי נמי אן חזין כפול
55 אלא ששה.

1 מריח טיב - בני חוריה. למה אתי שמעיה ואבטליון לאיפשרי מניה - לטול רשות
2 ממנו. ולפרש לעד ביתו. יתון קמי בני פלשין - לשון גוי. ואי לפי שבאו מבני בניו
3 של סגוריה. כדאיתון במסכת טעין (טו.ב). דקריי עובדי אדתיין - דרפי שלום. דלא
4 קרי עובדי אדתיין - שהיונות אונאת דברים, ואמר דמו (כבא מצינתי אדתיין - לאל תטו
5 אביש את עמיתו (ויקרא חו) באונאת דברים
6 המבנה מרוב, אם היה בין גרים לא יאמר לו וכו'
7 בעתה אבותיך. משנה כהנתה ומכנסים וכו'
8 - אדיתוס קאי. כאלו כנתיים - כהן ובתשא
9 באורים ותומים צריך ללבוש שנתה בגדים.
10 גמרא דברים שנאמר בהן שש - כולה מפרש
11 לקמן. חזון כפול ששה - ששה כל מין ומין
12 שבו. משור - כלא שש, ואן אלא רמזינ.
13 שמות - כל חזון של כל מין שבו כפול ששה.
14 ועל כל השבועין לא מעיל שכולו מין אחד חזון
15 כפול שנים עשר, פרוכת חזון כפול עשרים
16 וארבע שכל מניין שבת כפולין יחד. וכוכלה
17 מפרש ליה לקמן. המשה קריא כתיבי - גבי
18 חזון כפול ששה - כד היה בחזו ובתביה לבסוף. וחי
19 רש"י וקיש את הכתובת שש ואת המצנפת
20 ששן אפרי המצננות שש ואת מכנסי חבר
21 שש - משור - דהו אב שש ורתי המשה. והתוהו
22 אדגנט צריך למיכתב על כרוך, דאיכא מני
23 ארבעי תהדיה. שיהו שורין - דהו חולן ששה.
24 לחיני בגדים שלא נאמר בהן שש - שיהא אף
25 חן חזון כפול ששה. ולקמן מפרש מאי ניהו.
26 דהו תעלה מן הקרקע בד רב - הפשתן
27 ודבוק אף לזן דרי ועופים כעצים. אלא
28 עליו, ואין הפשתן בא אלא מן הקנה האמצעי.
29 מפצלי - יש בו נמיא מתחלת לשתום. ואל
30 תנמה שאף בשער וכן התחתון מצוי. כן כינא
31 כשבושתיא אורח חולק לבמה
32 פירולין. אבן אקיתת - שמשקין עליו. פארי
33 פשתים - ובתורה כתיב "זאת מאי המגביעת
34 שש בן גבר - שנחנברו כפול ששה. אף באן עשרים
35 שבשומם שיהא ערל לב וכן ערל בשר שמתו
36 אחיו מחמת מילה לא יכיל לא מקדש. שאן
37 אביו - מאן למדו רבו זהו ששענו בפרק שאן
38 דבדיבס (טו.ב). שהכחו ערל גבורות פסולה. מה
39 חלון עשרים וארבעה - שהיו ארבעה מניין יש
40 בה וכל מין ומין כפול ששה. אף באן עשרים
41 וארבעה וכאן שלשה מניין יש דהו לזו כל דוד
42 וחד תמני. אלא מאנב - דיש בו נמי ארבעה
43 מניין לזו אחד כפול ששה וכוששורין לזו יהו
44 מנין ושלש ארבעה. תעשה כתיב - בחדש
45 לפיכך אף למדיח מנמו. ועשית - כתיב
46 ברמזים יהוה עשיות כל המינין שבו שוה
47 הלכך לא אפשר בעשרים ושמונה. ורבי
48 ליבעד וכו.

מריח טיב יפריח ועשה קציר כמו נגע. ויום טוב
היה עושה לאזהריו. הנו רגנן: מעשה כהן גדול
אחד שצא מביית המקדש, והווי אולי פול עקמא
בתייה. מין דחזוניהו לשמעיה ואבטליון. שבקתו
לדייה ואולי בתי שמעיה ואבטליון. למה אתו
שמעיה ואבטליון לאיפשרי מניה דכהן גדול. אמר
לתן: יתון בני עממין לשלם! אמרו ליה: יתון בני
עממין לשלם - דעקבין עבדא דאתרן, ולא יתיי בר
אתרן לשלם - דלא עבדי עבדא דאתרן. משנה
בתן גדול משמש בשמונה פלים והתידוט בארבעה:
כתנות, ומכנסים, ומצנפת, ואבנט. מוסרי עליו כהן
גדול חשן, אפוד, ומעיל וצניץ. כאלו נשאלין באורים
ותומים, ואין נשאלין אלא למלך, ולא ביה דין, ולמי
שהציבור צריך בו. גמרא הנו רגנן: דברים שנאמר
בהן "שש" - חזון כפול ששה, "משור" - שמונה,
מעיל - שנים עשר, פרוכת - עשרים וארבעה, חשן
ואפוד - עשרים ושמונה. חזון כפול ששה מנא לן?
אמר קרא "ועשה את הכתנת שש" ואת המצנפת
שש ואת פארי המגביעת שש ואת מכנסי חבר שש
משור" - המשה קריא כתיבי: חד - לגופיה, דכתיבא
ניהו. וחד - שיהא חזון כפול ששה, וחד - שיהו
שורין, וחד - לשאר בגדים שלא נאמר בהן שש, וחד
לעכב. מאי משמע דהאי שש כתיבא הוא? אמר
רבי יוסף ברכי הנינא: דאמר קרא "כדי" - דבר העולה
מן התקעין בד בר. ואימא עמרא! עמרא איפציל
מפיצלא. כתיבא נמי איפציל מפיצלו כתיבא אנב
לקותיה מפיצלו. רבינא אמר מהכא: "פארי פשתים
אמר ליה רב אשי: הא עמרא דאתי ויחזקא מאן
אמרה? ולמעמך, הא דאמר רב חסדא: דבר הזה
בוזי למדוני" כל בן גבר ערל לב וערל בשר לא
יבא אל מקדשי לשתני? הא מקמי דאתי ויחזקא
מאן אמרה? אלא: גמרא גמירי לה, ואתא ויחזקא
ואסמקה אקרא. הכא נמי, גמרא גמירי לה, ואתא
ולקא ואסמקה אקרא. "משור" - שמונה, מנא
חזון דכתיב "ועשה על שולי המעיל רמזים תכלת
משור" "משור" מפורכת, מה לתלן עשרים וארבעה - אף
כאן עשרים ושמונה אף כן השוריה עשרים
וארבעה? דנין דבר שלא נאמר בו זהב מקדש שלא נאמר בו זהב, לאפוקי חשן
ואפוד שנאמר בהן זהב. - אדרבה, דנין גנד מנגד, לאפוקי פרוכת, דההוא הוא! -
אלא: דנין מאבנט, ודנין גנד דרבי שלא נאמר בו זהב, ואין דנין דבר שאין בו
זהב מקדש שש בו זהב. רב מוי אמר: "תעשנו" כתיב, "תעשנו" - לזה ולא לאחר. רב אשי אמר: "ועשית" כתיב
שהיו כל עשיות שוות, והכי נעבדי? נעבדי תלתא דעשרה עשרה - הווי להו תלתין, נעבדי תרי דתשעה תשעה וחד
דעשרה - אמר קרא "ועשית" שהיו כל עשותיו שוות. מעיל שנים עשר מנא לן? דכתיב "ועשית את מעיל האפוד
כלל

נעבדי

אלא: דנין מאבנט, ודנין גנד דרבי שלא נאמר בו זהב, ואין דנין דבר שאין בו
זהב מקדש שש בו זהב. רב מוי אמר: "תעשנו" כתיב, "תעשנו" - לזה ולא לאחר. רב אשי אמר: "ועשית" כתיב
שהיו כל עשיות שוות, והכי נעבדי? נעבדי תלתא דעשרה עשרה - הווי להו תלתין, נעבדי תרי דתשעה תשעה וחד
דעשרה - אמר קרא "ועשית" שהיו כל עשותיו שוות. מעיל שנים עשר מנא לן? דכתיב "ועשית את מעיל האפוד
כלל

יומא. פרק שביעי – בא לו כהן גדול דף עב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – טוספוטנזלין" קסג רש"י

1 כיל – גדול ואין גדול פחות משנים. ואין לו כלי מתכשים בלי – תמונים קשטו
 2 של מילי הו. ארבעה דשיא שיא – ארבעת מינין של שש שש דא נאמר בו שש,
 3 ואמר מו דברים שאמר בן שש חסון מפול ששה. לא ירא ולא ירייא – אין פסוק
 4 ועשרו דבר. וקפין פתילים – פתילים משעת תרין. וכשקפין כל אחד לשנים והו
 5 לזו ארבעה. רב איב אבי – היינו טעמא.
 6 דרוב ששה לא אפשר. דרבב היה 'לעשות'
 7 אותו ורוב התכלת וכן הארומן, גשמתו
 8 שיערב ממנו עם כל זמן. ניכיד ארבעה
 9 – המנין דרתי תרי חסין של זבב זה לזה
 10 מבטא של זבב. דחקינו – קשרים יפה, ועל
 11 הטבעת הדברים אומר שיתנם טבעות בדוחק.
 12 כתב לא יסור – אלמא אין זיון מן זכותי
 13 (שמות כ"ח) 'הובאת' אלמא חולבים ובאים
 14 בתוכן. פתחוקין ואנן טעמי – בראשית
 15 היו עבס הדבסן ראשן אחד בדוחק טבעת
 16 ובאבעזן היו דוק הלכך לא לאו דחוקין
 17 טבעות אלא מתפרקין ודולבין כהן ולכאן
 18 אבל אינן נשמטין לצאת מהו לפי שהן עבס
 19 בראשית. דרד יתילתן – העלין צמיעה
 20 ודחתרן למטה. שטמטמין את צמיעין – צמיעה
 21 חזוב ממדין על ידי שטמטור. למה אורח שלא
 22 העלינה ולא נפל צמיעין. שטמ תאמר –
 23 משגגו אבד סירין שלא ישוב עוד. והכל
 24 כביון – מה שאנו סוכין וצופין לתוך שיר –
 25 לשון שריר. אלמלא

18 שוה. אמר רחבא אמר רב יהודה: המקדש בגדי כהונה – לוקה, שנאמר 'לא יקדע'.
 19 מתקף לה רב אבהו בר עיבק: ודילמא הוי קאמר רחמנא: עבידו ליה שפה פי היכי לא?
 20 נפרעו! – מי פתיב? ואלא רבי אלקעזר: הפזיח חושן מעל האפוד, ולמפרס
 21 בדי ארון לוקה, שנאמר 'לא יח' ו'לא יסרו'. מתקף לה רב אחא בר עיבק: ודילמא
 22 פי קאמר רחמנא דקדוהו ועבדיהו שפדו בדי שלא יח' ו'לא יסרו! מי פתיב? שלא
 23 יח' ו'שלא יסרו?' רבי יוסי פריי חגיגא רמי: פתיב 'בטבעת הארון יהיו חפדים לא יסרו
 24 מגנה' ופתיב 'והובא את פדיו בפובעת'. הא ביצד? מתפרקין ואין נשמטין. תניא גמי הכי:
 25 'בטבעת הארון יהיו חפדים', וכול לא יהיו זיון ממקוקון – תלמוד לומר 'והובא את פדיו
 26 בפובעת', אי 'והובא את פדיו' וכול יהיו נגנזין ויוצאין – תלמוד לומר 'בטבעת הארון יהיו
 27 חפדים', הא ביצד? מתפרקין ואין נשמטין. אמר רבי המא פריי חגיגא: מאי דכתיב 'דבר
 28 ששים עומדים', שעומדים תרין ודילתן, דבר אחרי: 'עומדים' – שעומדין את צפונין, דבר
 29 אחרי: 'עומדים', שבאום האמר אנב סברן וקנטל ספונין – תלמוד לומר 'עומדים' – שעומדין
 30 לעולם ולעולמים. אמר רבי המא רב חגיגא: מאי דכתיב 'את בגדי השדר לשרת בקדש'.

טבעת היו בארון, וכן מוכח הפסוק: דכתיב 'יצחק לו ארבע טבעות והתח על עמדת פנמותיה' דייחיו ארבע קריתיו כדמותר גימין ויחיהו ודרד כתיב 'ושתי טבעת על צלעו האחת ושתי
 טבעת על צלע השנית' משמע דארבע טבעות היו שתי לעלותה. לבד מאותם ארבע שעל ארבע פנמותיה. בארבע טבעות מהם היו ברם קבועין אל סירור, ובארבעה מהם שדיו למטה
 לא למעלה מאותן טבעות היו שמימין ברם בשעת סילוק המסעת לשאת את הארון בהם. והיו הנך רכתב ברו ושמו בירי. וכן האמר רבי מאיר שפיר' רבי יוסי בריי תיבאי רשעי
 מיני ברם היה, שיהם קבועין ויש מהם נכנסין ויוצאין, כדכתיבתי ש'לומר: דעל ברוך' והבאת את הדברים טבעות' אכולהו ברם קאי דאי לא קאי אלא אתרן שדיו שמימין במסעם אם
 48 אכלו ליה למטר נמי 'והבאת את הדברים טבעות' שדרי לא פריש מתי הדבסן אהם ברם הקבועים אלא כתב 'טבעות הארון יהיו הדברים' ותחלה היה לו לפרש שהדבסן אלא דאי
 49 כן הוה ברם? ואין לחדך דבבולתו ארבעה ברם היו שטאין ושנים מהם היו ארזינן ודכו וישנים מהם היו שפיר' (שתי הלוחם' טעמתו זרע) משמע דבארבעת ברי וחד לזה,
 50 ותו לאו ותרתי ל' ד'הובאת' לא קאי אלא אתרן ברם הקבועין שדרי אותם ברם שאנין קבועין מהו הרצח' הדיכתיבן כלאן ר'הובאת' והלא לאו היו ממניסין אותן אלא ארזין ובניו בשעת
 המסעת. תרע. שדרי בבולתו כתב 'ועשר עם את השלחן' וכן מבחנה הנחשת היה 'הובאת את ברוי טבעות' וגו' שביאת אחריו' ובמבנה הוה כתב נמי 'לעבד לברים' שדיו אחר מבחנה
 51 אבל לא כתב הן ארבעה ברוי. וישעיהו לא כתב ויבא כדכתיב בני ארון כן בעאן בן בעשיה. ואף על גב דבבולתו זמלאית עומקין נתיא: ארבעתו היו מקטבת בו שתיים פבעטו
 52 ושתיים בדומה, שכוין שדיו נותנין הדברים אל היו חים משם לעולם שנאמר 'טבעות הארון' וכו', יש לומר: דלא חשיב אלא אותם ארבע טבעות שדריים קבועין ברוי, אבל אותם שלא היו
 53 הדבסן קבועין נמי, ולא נעשו אלא לבר שדיו המסעת, לא קאי חשיב. תרע. ולא קאי חשיב וכתב טבעת של שלחן ועל מבנה הנחשת הוהו. ורצין עין, שמעמדין – צמיעין – ראה
 54 לו דאפילו צמיע זהו שעליהן מלא לבני רידהו, דבכל דוכתא הוה נמי לבני הנחשת לענין טבילה ולכל מילי. דאמר: הלך את המעמד. ובעיני ששים אנו כן, שדרי' שלחן של עצי ששים
 55 והו הצמיעה וברו אפילו הוה חותן כלי עליו שהצמיע בטל לבני העץ כדבתיא בשלדו הוהו (כוכב) הליף לא מהו מקרא.

41 מצווין לעשות מלאכתו – שהארון בתחילה הטיל הכתוב המלאכה על משה ואהרן
 42 כך הטילו על הצבור. ואף על גב דקראי אל בראא סידרא כתיבי אסמכתא בעלמא
 43 הוא דקאמר. איש שוחת – תורה במים ויש בו עולה. דרוא – חצר. ותרעא לזרתי
 44 עבד – שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים לכהן צריך שתקדים לו יראת
 45 שמים. תרתי ניתום – להיות יגיעם ועמלים

46 בתורה בעלים הוא ולא נתקיים. ותרשי גיזום
 47 נמנמבם. וביחביב כל היתומים בעלמבם.
 48 צדיקה – ביסרון וביגודם. נושא אשה –
 49 ניצול מהרעור עבדות. להעני כולמריה – מי
 50 קיים ומי לא קיים. שרוקמין במקום שחייבים –
 51 בתחילה מתוך השראה על הבגד על ידי צבע
 52 ואודי כך רוקמה במותו. חויבט מעשה אורי –
 53 שיש לה לירעה שתי קירות ושתי צורות על
 54 שתי קירותיה און דומות לו לזו לפיכך שמעך זה
 55 ארי ומצד זה נהר. כמו להמרות על משי. והיית
 56 שני פרצופים אבל רוקם כחודש כמאן כך
 57 צורתו כמאן. משהו מלחמה – כוח שמשתחרר
 58 למלחמה לרבר דברי מערכי המלחמה שנאמר
 59 ונגזר הכהן דבר אל הים (דברים ב). משמש
 60 בזה – אם בא לעבוד בית המקדש שש
 61 שמונה בגדים. היו לבגיו אריוו – האי אריוו
 62 קרא ירדיא הוא למרשר בה כל גדולות נוהגת
 63 בורש אריוו. ומשהו מלחמה גדולה היא. יכול
 64 יאנו שיל משל מלחמה משמש תחתיו וכו'
 65 – יכול תהא גדולת משהו מלחמה וירעה
 66 להיות בנו קודם לכל אלא כדרך שבנו של כהן
 67 גדול משמש תחתיו. וישא וברייתא הכי תניא
 68 לה בתורה כתיבם גבי עשירית האיפה. והבית
 69 ומשחיו אין לי אלא משח. סורובו בגדים מתיקין
 70 תלמוד לומר. והבית. יכול שאני מברך אף
 71 משחו מלחמה – תלמוד לומר. ותחתיו מבני
 72 מי שבנו מעד תחתיו. ויניא משח מלחמה שאין
 73 בנו עומד תחתיו. ומניין למשח מלחמה שאין
 74 בנו עומד תחתיו תלמוד לומר. שבעת ימים
 75 ילכשם הבית. וגי. יצא זה שאני ראי לבוא אל
 76 אלו מעד לכפר בקודש. ושני כך גדול תהא
 77 בדיבואת אריתיו בתורת כתיבם. יכול כן תניא
 78 אביו למשו שהבן קודם לכל אדם. יכול אף על
 79 פי שאין מלאת את מקומו – תלמוד לומר
 80 ואשר ימלא.

תלמוד

1 אילמא בניי כהונה – שעל ידיון מקריבין הקרבנות המכפרין על ישראל. שגורדין
 2 אותן כביריתן כפליהן – כשהיו חוכיין אותן בגרודין שלהן מותר כלי אריגתן היו
 3 עשים כביריתן חלולין כרוך לכישורן ולא כשאר יריעה שצריך שוב לחתכה למדת
 4 הלבוש ולהפרתו במותו. ומשירין מוח כלום – ומשירין מוח קמעת שאני ארזג
 5 עמקן. והוה לשון שרד. מאי היא – אותו
 6 שרד. אלו משהו מוח – מקצתה היה נארג
 7 בפני עצמו ומתברר במותו. שלש אריות –
 8 שנאמר מביט ומתוך חתמו ושל על צע אמצע
 9 והדשיכו בתוך של זהב וחור נתן של זהב שני
 10 בתוך של זהב והיפה שפתו העליונה כוהב
 11 נמצא מעצפה מביט ומתוך. השעה – גברו
 12 השעה פסחים מברין שחורו אימה חוצי
 13 קומתו (שמות כד) ורגלים לאו זה לא אלא
 14 עץ חלול והללו של אמצע. חוצין – שיהיה שמונה –
 15 פסחים גברו מברין עם עובי שוליה ועובי
 16 שולי היצע של אמצעי ספח נמצא פנימי
 17 מנולא חללו של אמצעי. וחוצין – של זהב.
 18 עשרה ומשהו – השעה כנגד גובה האמצעי
 19 ומשהו עובי שולי זהב של חיצון וספח עשירי
 20 עולה לחצי עובי הכפרת שהוא ספח ומכסה
 21 חיוב הכפרת והארון. והתיאוי אחר עשר
 22 ומשהו – ומשהו הוא כמאן דאמר יש עובי
 23 שולי זהב ספח כאשר יש בעובי שולי היצע.
 24 הא כמאן דאמר אין מקיבין ספח – אלא
 25 משהו. ולא ידענא דהיא אפילו גבה. ומאי
 26 משחו – דקתני כביריתא כתיביתא. ויר –
 27 העלה היה ערוך למעלה על עובי הכפרת
 28 משהו גובה החיצון להיות זה לכפרת סביב.
 29 ומשהו דקאמר רב יודעה עובי שולי החיצון
 30 קאמר. וברו לא איירי לכל. שלש יוהן –
 31 נעשו בכלי הקודש של מוצב סימן לכהן
 32 כהונה ושל ארון סימן לכהן תורה ושל
 33 שולחן סימן לכהן מלכות ששולחן הוא
 34 סימן לנעשר מלכים. הבי גרסינן: של מוצב
 35 וזה ארין ונפלו של שלחן וזה דוד ונפלו
 36 – שהכוונה נתנה לארין בירת מלך (במדבר
 37 יח) וכל הכוונה לדוד ולורש (תהלים ח). ב'
 38 מלכים – יסובו – וגדול התנוכל מן המלך.
 39 והתורה אמרה מקרא זה. וזה – ללמוד
 40 לשמה ולקיימה. וזה – משתבת ממנו.

אילמא בקדי כהונה לא נשתיר משוואתיה של ישראל
 שירד ופליט. רבי שמואל בר נתנאי אמר דבי רבי
 שמעון תנא: בגדיה שגורדין אותן כביריתן כפליהן,
 ומשירין מוח כלום. מאי היא? ריש לקיש אמר: אלו
 מעשה מחבט. מיתיבי: בגדי כהונה אין עושין אותן
 מעשה מחבט אלא מעשה אורי, שנאמר "מעשה אורי!"
 – אמר אביו: לא נצרכה אלא לכות יד שלהם.
 פדתניא: בית דין של בגדי כהונה נארתה בפני עצמה
 ונדבקת עם הגדרה, ומצעת עד פיתת ידיו. אמר רב
 אמר רב יהודה: שלש ארזות עשה בצלאל אמצעי
 של עץ השעה, פנימי של זהב שמונה, חיצון עשירה
 ומשירין. – והתיאוי אחר עשר ומשירין – לא קשיא: הא
 כמאן דאמר יש עובי מוח. הא כמאן דאמר אין
 עובי מוח. ומאי משהו – יור. אמר רבי יוחנן: שלשה
 יורים הן: של מוצב ושל ארון ושל שלהן. של מוצב –
 וזה ארין ונפלו, של שלהן – וזה דוד ונפלו, של ארון
 עדין מוצב הוא, כל הרוצה ליטח – יבא ויטח, שנא
 האמר פחות הוא – תלמוד לומר "בי מלכים ילכו".
 רבי יוחנן רמי: פתיב "ור" וקרניו "ור", וזה – גתב
 לו יור, לא וזה – וזה הימנו. רבי יוחנן רמי: פתיב
 ו"עשירית לך ארון עין" וכתביב "ועשו ארון עצי שטים"
 – מפיאן לתלמוד חכם שבגני עירו מצווין לעשות לו
 מולאכתו. "מביט ומתוך חתמו" אמר רבא: כל תלמוד
 חכם שאין תוכו כבוד – אינו תלמוד חכם. (אמר) אביו
 ואיתניא רבה בר עולאי: נקרא תלמוד, שנאמר "אף כי
 תתקב ונאלח איש שתה כמים עולה". אמר רבי שמואל
 בר נתנאי אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב "למה זה מחיר
 ביד פסיל לקנות הכמה ולב אין" – אוי להם לשנאיהן
 של תלמידי חכמים בתורה, ואין בהן יראת

שמים. מכריז רבי ינאי: חבל על דלית ליה דרמא, ותרעא לדרמיה עבדי. אמר להו רבא לרבנן: כמטותא מיינכו, לא מיתרין תרמי
 גיהנם. אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב "זאת התורה אשר שם משה" וזה – נעשית לו סם חיים, לא וזה – נעשית לו סם
 מיתה. והיינו דאמר רבא: דאומן לה – סמא דרמיא. דלא אומן לה – סמא דמותא. אמר רבי שמואל בר נתנאי: רבי יוחנן רמי, פתיב
 "פקידין ה' עשירם ממשחין לב" וכתביב "אמרת ה' צדופה" וזה – משמחתו, לא וזה – צורפתו. ריש לקיש אמר: מנופיה דקרא נקפא,
 וזה – צורפתו לחיים, לא וזה – צורפתו למיתה. ויראת ה' סהודה עומדת לעד, אמר רבי חנינא: זה הולמוד תורה במדרה. מאי
 היא – נושא אשה אחת קד לומר תורה. "עדות ה' נאמנה" אמר רבי חייא בר אבא: נאמנה היא להעיד בלאומיה. "מעשה רוקם"
 "מעשה חשב" אמר רבי אלעזר: שרוקמין במקום שחושבין, תנא משמיה דרבי נתנאי: רוקם – מעשה מחבט, יתקב פרוניו אהרן
 חושב מעשה אורי, ופיקבש בגין פרוצפות. באלו נשאלין באורים ותומים. בי אהרן בר דימי אמר: נגידים שבתין יתקב משמש אהרן
 משהו מלחמה משמש בהן, שנאמר "ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבגיו אריוו" – למי שנאב כגדולה אריוו. מביב רב אדא בר
 אהבה, ואמרי לה פדי: יכול יהא בנו של משה מלחמה משמש תחתיו, פדרך שבגניו של פהן גדול משמש תחתיו

תלמוד

יומא. פרק שביעי – בא לו בהן גדול דף עג עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 קסז רש"י תוספות

1 תלמוד לומר אשר יבא לא אהל מועד מי שאיי לא אהל מועד – לכפר בקודש ביום הכפורים, עליו אני אמר לך 'ותחיו מבגוד' שבגו יחיד תחיו יבא זה שאנו ראו
 2 וכו'. ולאו בהן גדול הוא. ואם איתא – דרשמונה בגדים הוא משמש כל השנה, האי נמי מיהווא חזי ורביחיו ביום הכפורים 'וכפר הבחן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו'
 3 וכל מילוי ידים על ידי הגברים הוא כרתיב 'ובגדי הקודש אשר לאתרוך' (שמות כט) משום איבה – אבל מאורייתא חזי. רלית ליה איבה – דלא ודיש לאיבה, ולא קמפסש
 4 – כלומר וקאמר דלא משמש משוח מלמחה בשמונה. פר בהן משיח לא גרסינן – דהיינו פר הבא על כל המצות. בהן משיח שחטאו בהעלם דבר ועשה דבר שחיובין על דתו
 5 ברת מבאי רב הירושוי מבאי פרעיהו כשבה או אהבה

6 כשאר יחיד שבישראל, וקשייתא האיהא –
 7 שכלל יום, כרתיב 'ובחן המשיח תחיו מבגוד'
 8 יעשה אותה' (ויקרא ו') לא פורע – ראש
 9 לגדל שיער מחמת אבילות, מלפניה – שפילוי
 10 בגדיו, ואינו מנפא לקרוביו – אבל הדיוט
 11 מנפא אתו האמורין בפרשה, ומצוה על
 12 התולה – בעשה, וסוודר על האלמנה –
 13 כלא, ומחור את הרצוא – במיתתו, ומקריב
 14 אונן – דכתיב 'זמן מקדש לא יבא' (ויקרא
 15 כא) כדפרשייתא בפרק קמא (ג.ב.) ואינו אוכל
 16 – כלומר אף על פי שהוא חלק מן הדיוט
 17 לעני הקרבה שזו הוא לו לענין אבילה, ואינו
 18 חולק – כשחיו אתו לאבול לערב ששתעבור
 19 האניעות, דאמורין במוחם פרק 'עובלי יום'
 20 (עטא), דהואי לאבילה חולק שאינו ראו
 21 לאבילה אתו חולק, ומקריב חלק בראש –
 22 מפרש בפרק קמא (ד.א.) ופסור על מוטא
 23 שקדש – בחרותי נפקא לו מקרא פרק בראי,
 24 וכולהו לא מתינתא מפרש לה הפה, מריבה
 25 בגדים – כתיב גדלים שימשו מיום שננו
 26 שמן המשיח שגם היה להם לכהונה גדולה
 27 אלא בריבא בגדים, חזי פפר הבא על כל
 28 המצות – דמישח כתיב ביה, ואף על דבגדי
 29 עשירית האפיס משיח כתיב איתריב נמי
 30 מריבה בגדים מייחבין בתורת כתיב, אבל
 31 הכיין' כרתיב בני פר הבא על כל המצות
 32 אימציקר לנפיה, כרתיבא בתורת כתיב: משיח
 33 יכול זה מלך תלמוד לומר הבחן, וכולן נהנות
 34 במשוח שעבדי – כגון אם אירע פסול בבחן
 35 גדול ומנו אורי תחיו, ולאחר זמן חזר ראשון
 36 לעבודתו ועבר לו ממשחתו, חילף הנהנות בו,
 37 חזי מפר יום הכפורים וקשייתא האיהא

1 תלמוד לומר "שבעת ימים ילבשם תחתיו מכניו
 2 אשר יבא אל אהל מועד" – מי שראוי לבא אל אהל
 3 מועד, ואם איתא, מיהווא חזי! – אמר רב נחמן פר
 4 יצחק: הכי קאמר כל שעיקר משיחתו לאהל מועד,
 5 יצא זה שעיקר משיחתו למלחמה. מיתבי: משיח
 6 מלחמה אינו משמש לא בארבעה כהן הדיוט, לא
 7 בשמונה כהן גדול! אמר ליה אביי: אלא ור משיח
 8 ליה? – אלא, כהן גדול – משום איבה, כהן דריוט
 9 משום מעלין בקדש ולא מורדין, אמר ליה רב אדא
 10 בר אבא לרבי: והאי תנא דלית ליה איבה, ולא קא
 11 משמש, ותנאי דקריב שבין כהן גדול כהן דריוט:
 12 פר כהן משיח, ופר תבא על כל המצות, ופר יום
 13 הכפורים, ועשירית האיהא. לא פורע ולא פורם, אבל יום
 14 פורם הוא מלמחה, ותהיית מלמלה, ואין מנפא לקרוביו, ומצוה על התבולת, ומצוה
 15 על האלמנה, ומצוה את הרצוא, ומקריב אונן ואינו אוכל, ואינו חולק, ונטול חלק בראש,
 16 ומקריב חלק בראש, ומשמש בשמונה פלים, ופסור על מוטא מקדש וקדשו, וכל עבודות
 17 ויום הכפורים אינן בשירות אלא בו. וכולן נהנות כמריבה כגריים, חזי מפר הבא על כל
 18 המצות, וכולן נהנות במשיח שעבד חזי מפר יום הכפורים ועשירית האיהא. וכולן אין
 19 נהנות במשוח מלחמה, חזי מלמחה דקריב האמורין בפרשה: לא פורע, ולא פורם, ולא
 20 מנפא לקרוביו, ומצוה על התבולת, ומצוה על האלמנה, ומצוה את הרצוא פרק דרבי רבי
 21 הורה, ותבנים אמורים: אינו מצוה. – פי לית ליה איבה – בדכותיה, כדומריב מניח –
 22 אית ליה, תיב רבי אבהו וקאמר לה לא אבהו משמיה דרבי יוחנן, כדומריב מניח –
 23 אמר דרבי אסי לאפיהו, איכא דאמרי רבי חייא בר אבא אמרה ואהדינהו רבי אמר דרבי
 24 אסי לאפיהו, מתקוף לה רב פפא: בשלמא רבי אבהו – משום יקרא דרבי קוסר, אלא
 25 לרבי חייא בר אבא ניקרו ליה מימר: לא אמר רבי יוחנן הכי פי אתא רבין אמר: נשאל
 26 איתמר, תנאי נמי הכי: בגדים שבהן גדול משמש בהן – משיח מלחמה נשאל בהן, תנו
 27 רבנן: כיצד שואלין? השואל פניו כלפי נשאל, והנשאל פניו כלפי שכינה, השואל אומר:
 28 "אדרה אחרי הגדול הזה" והנשאל אומר: "כה אמר ה' עלה ותצלה". רבי יהודה אומר:
 29 אין צריך לומר "כה אמר ה'" אלא "עלה ותצלה", אין שואלין בקול – רבי יוחנן
 30 ז"ל, ולא מדרהר בלבדו שנאמר "ושאל לו לפניה ה'". אלא אדרה תנח בתפלתה,
 31 שנאמר: "ותחה היא מדברת על לבה". אין שואלין לפני דברים באהר, ואם שאל – אין
 32 מתורין אלא אהר, ואין מתורין לו אלא ראשון, שנאמר "הסגני בעלי קעלה ברו
 33 חדר שואל וגו' ויארם ה' ירד". – והא אהרית אין מתורין אלא ראשון – דוד שאל
 34 שלא

חדן עלך בא לו בהן גדול

1 וכולן נהנות במשוח שעבד – תמה דתנן
 2 בפרק 'אלו חן הולך' (מכות א.א.)
 3 ומיניה ליה במסחרין ריש פרק 'גדול' (ת.ב.)
 4 החדן כהן גדול או כהן גדול שדרג אינו יבא
 5 משל לעולם, אמאי לא חזר במיתא משוח שעבד
 6 אף לאבן או משוח מלמחה לרבי יהודה שגם הם
 7 מחזירין דרונה: ושמיא שי לומר רבון גדול עיקר
 8 וכיון דהיה כהן גדול בשעה שדרג לא חזר
 9 במיתא דהוה או במיתא כהן גדול אחר שעמדו
 10 במיתא, והא וקמתי ומחזירין דרונה – דהיינו כגון
 11 דלא היה כהן גדול בשעה שדרג, אי נמי הא
 12 דקמתי אינו יבא משל לעולם כהן לא דרו משוח
 13 שעבד ומשוח מלמחה.

1 ופליגי רבון עליה, אלמא: האי תנא לית ליה איבה מוקתי כולן נהנות במשוח שעבד דמשמש בשמונה בגדים, ואפילו הכי משוח מלמחה לא, דקתינן כולן אין נהנות
 2 במשוח מלמחה, פי לית ליה איבה בדבוריה, – משוח שעבד גדול היה כמורו, אבל משוח מלמחה דוורט מניה ורשש לאיבתו, להא שמעתיא – רבי אחא בר דימי, אחריינתו
 3 לאשייתו – כלומר לא אמרה ר' יוחנן, רבי אבהו – חשבו היה בבית המלך כדאמרינן במסכת תענה (ד.א.) 'נשוא פנים' כגון רב אבהו בי קיסרי ובסחרין (ד.א.) נמי אמרינן דפק
 4 אמתהא דבי קיסר לאפיא ומשח ליה, נישוי ליה שיפר – מהריא לא אמרה רבי יוחנן, כי איתא רבין אפר – לאו משום כהן איתמר, נשאל כהן איתמר, בגדים שבהן גדול
 5 משמש כהן משוח מלמחה נשאל כשורא במשוח מלמחה ונשאל באורים ותומים שהמלך נשאל לו בהן, השואל – מלך או אב בית דין, פניו כלפי נשאל – כלפי כלפי שכינה –
 6 כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבהן החזין, ושאל לו – משמע לו לבדו שאין שומע אלא הוא, אורי מהרהר בלבו – אלא וציא בשפתיו מן הוא וציא שואל שואל לו
 7 במשפט האורים' וסמך ליה "על פי יבאר" קרי בהי דבי: ושאל לו השואל על פי שמוציא דברים מפיו, שני דברים באחד – אלא לאורי שחשיבו לו על הראשון שואל לו על השני
 8 שלא

שלא בסדר – היה לו לשאל "הדר שאלו הסוגיניו לפיכך חשיבוהו על הראוי לשאל ראשון. ואם הוצרך לשניו – כגון ששה הדרב נחנן ואן שנות להמתין כגון הארדוף
האשיגו דקלן. גיורת גביא חורית – כגון של יונה בן אמיתי. שנאמר במשפט – כרוך, שאינו חור. שנאמרו את דבריהם – מפרשים את דבריהן. משלימים את דבריהן –
כדמארן. אין גיורתן חורית. לא השלימו – שאמרו עליהן בשני ימים הראשונים עליו אלו ונפלו. הם שלא כיתנו – אורים ותומים לא פירשו להם בשני ימים הראשונים עלו
והצליחו אלא עלו אלו אלא לצמצא את הצמצא. כאמרינו – פירשו להם ימי מרח אתנו בדרך. בולטות – האותיות בולטות מלפני מרח. מחרתה. לומר –

1 יום הכפורים בו – סדר המבטאים תחלה נקט
2 שבעה ימים קודם הם הוציאו הדרן נקט
3 ליל יום הכפורים הדרן נקט סדר עבודת היום
4 והשתא נקט הלכות דיום לענין איסור הדרת.
כיון
שלא בסדר, וההורו לו בסדר. וכיון שנידע ששאל
שלא בסדר – הורו ושאל בסדר, שנאמר "ויסגרו
בעלי קעייליה אתי ואת אנשי ביה שאלו ויאמר ה'
"סגוריה". ואם הוצרך תדבר לשנים – מחזירין לו שנים,
שנאמר "ושאל דוד ביה" לאמר ארדה אחר הנהדר

6 הנה האשיגנו ויאמר (ה') לו דרף כי השגת תשיג והצל תציל", ואף על פי שגזירת נביא
7 חזרת, גזירת אורים ותומים – אינה חזרת, שנאמר "במשפט האורים". למה נקרא שמן
8 אורים ותומים? אורים – שמאירין את דבריהן, תמים – שמשלימים את דבריהן. ואם תאמר:
9 כנגעת בנימין מפני מה לא השלימו? – הם שלא ביטחו אם להצח אם להצחץ ובאחרונה
10 שביהנו – הקפידו, שנאמר "ויפנים בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו בימים ההם לאמר האוסר
11 עוד לצאת למחנה עם בני בנימין אחי אם אהרל ואמר ה' עליו כי מרח אתהנו בדרך".
12 כיצד נעשתה? רבי יוחנן אומר: בולטות, ריש לקיש אומר: מוצרפות. והא לא פתיב בהו
13 צד"ו! – אמר רב שמואל בר יעקב: אברהם יצחק ויעקב פתיב שם. והא לא פתיב מי"ט!
14 אמר רב אהא בר יעקב: "שכמי ישרון" פתיב שם. מיתביי: כל כהן שאינו מדבר ברוח
15 הקודש השכינה שורה עליו – אין שואליו בו, שהרי שאל צדוק ועלתה לו, אביתר ולא עלתה
16 לו, שנאמר "ועל אביתר עד תם כל העם" וגו'. – סויעו היה מסייע בתדוירו. "ואין שואליו
17 אלא למלך". מנא הני מילי? אמר רבי אבהו: דאמר קרא "ולפניו אלעזר הכהן עומד ושאל
18 לו במשפט האורים" וגו'. "הוא" זה מלך, "ובל [בני] ישראל אתו" – זה מושב מלכה, ו
19 "כל העדה" – זו סנהדרין.

הדרן עלך בא לו כהן גדול

23 משנה יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה
24 וכו' – מפרש בגמרא דכל הני איקרי
25 עניו, ובי יום הכפורים תמשה ענינים כתיב,
26 והני תמשה חור דשתיה בכלל אבילת. מלך –
27 דרבו ושבוו לחיות נאה שנאמר (ישעיהו לו)
28 "מלך בפינו תחיה עיניך. וחבלה – צריכה נו
29 עד שתחבק על בעלה. וכל שלשים יום לחפתה
30 היא קרויה בלת. והחית = יולדת. תנעול את
31 הנטל – שהצנע קשה לה. דרבי רבי אליעזר
32 – אמרנו קאי מלך ובלת ויהיה **גמרא** לחצי
33 שיעור – כגון פחות מכותבת הגסה שהיא
34 שיעור ליום הכפורים כדתן מנתחין. וכו' לא
35 שלים שיעורא – כרת ליבא, איסורא איבא.
36 חצי שיעור – כלומר פחות משכיעור אסור מן
37 התורה. לקמן בשמעתא דריש ליה מיל דלבי.
38 שאסור מדרבנן – ומתנתחין נמי מדרבנן קאמה.
39 אי' ע"י – דלריש לקיש אסור מיהא מדרבנן, לא
40 נוחיב עליה קרבן שבועה; ותשבע שלא יאכל
41 חצי שיעור מדבר אסור ואכל לא נוחיב עליה
42 קרבן שבועת ביטוי, דהא קיימא לן במסכת
43 שבועת (נזיר, כ"א); נשבע לקיים את המצוה ולא
44 קיים ספור, או נשבע לבטל ולא בטל ספור. ורבי
45 שמעון מופי – מקרבן שבועה; מושבע ועומד
46 הוא – ודהו ליה נשבע לקיים את המצוה.
47 בבבלי – שבועה שלא אכל לא שבר שחוטה
48 ולא שבר נבילה, דמנו דחיילא אחרתא דחיילא
49 נמי איסורא. ורבי שמעון פטר דלית ליה איסור כולל ולא אמרין מנו. וריש לקיש אמר אי אתה מוצא – שהוא מושבע עליו
50 מדר סיני אלא באוכל חצי שיעור שאינו מושבע עליו מסיני ובשבועתו נאסר עליו. במשפ"ש – שלא אוכל אפילו חצי שיעור. ואליאב דרבנן – דאמרו בשבועתו (מיב), דאמרו
51 אוכל סתם אסור עצמו בכשיעור. או בפתם – מגזית לאקומה ומיהו כשכאל לא אכל אלא חצי שיעור שאינו מושבע עליו מסיני ועל ידי שבועה שלא אוכל סתם אסור בו.
ואליבא

20 יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה, ובחזקה, ובסיקה, ובנעילת הסנדל, ובתשמוש המפה
21 והמלך והפלה ודחצו את פניהם, והחיה תנעול את הסנדל, דברי רבי אליעזר, והקמים
22 אוסרין. האוכל כפותבת הנפה, ממה וככרעניתה, והשותה מלא לוגמיו – תיב. כל האוכלים
23 מצטרפין לכפותבת, וכל המשקין מצטרפין למלא לוגמיו. האוכל ושותה אין מצטרפין. **גמרא**
24 אסור? ענינש פרת הוא! – אמר רבי אליא, ואיתמיא רבי ירמיה: לא נצרכה אלא לחצי
25 שיעור. הניחא למאן דאמר חצי שיעור אסור מן התורה, אלא למאן דאמר חצי
26 שיעור מותר מן התורה, מאי איכא למימר? דאיתמה, חצי שיעור, רבי יוחנן אמר:
27 אסור מן התורה, ריש לקיש אמר: מותר מן התורה. הניחא לרבי יוחנן, אלא לריש
28 לקיש מאי איכא למימר? – מורה ריש לקיש שאסור מדרבנן. – אי הכי לא נתייב
29 עליה קרבן שבועה, אלא תנן: שבועה שלא אוכל, ואכל נבילות וזריפות שקיעים
30 ומקשים – תיב, ורבי שמעון פטר. והיונן בה: אמאי תיב? מושבע ועומד מדר סיני
31 הוא! רב ושמואל ורבי יוחנן דאמרי: בכלל דברים המותרים עם דברים האסורין.
32 וריש לקיש אמר: אי אתה מוצא אלא במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן, אי בפתם

יומא. פירק שמיני - יום הכפורים דף עד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שינוינ'ץ)" קעא רש"י

1 **ואליבא דרבי עקיבא דאמר** - במסכת שבעות (ט"ב): אדם הנשבע שלא אוכל
 2 **סתם**, אסור ענימו בכל שהוא. ורבי תנן: שנבעה שלא אוכל ואכל כל שהוא רבי
 3 עקיבא מחייב ורבנן חבמים שטרסין. הלכך לא דקמיני חיוב אי ברבנן סבירא ליה מוקמינן
 4 ליה במפרש, ואי כרבי עקיבא סבירא ליה מוקמינן ליה אפילו בסתם. ורבי שמעון
 5 פטר. רבי שמעון לטעמיה דאמר: בכל שהוא
 6 נמי משבע מסיני הוא. והניא במסכת מנחות
 7 (ז"א) וכו' שמעון אומר: כל שהוא למכות ולא
 8 אומר כותב אלא לענין קרבן. ואי סבירא ליה
 9 לרש לקש דחצי שיעור אסור מדרבנן היכי
 10 מוקף ליה לרא דתני חיוב באוכל חצי שיעור?
 11 והרי אף עליו משבע משום לאו ד"לא תסור"
 12 (דברים) וכו'. וכן תנא כיון דאית ליה הייתי
 13 מן התורה - לא אה תנא ליה רשע: והנהגת באנשים
 14 משתבעין שלא חיללא שבעתה ומחייב עליה.
 15 שבעתה העדות - שחיוב הכתוב עליה קרבן
 16 שבעתה שאנא (ויקרא) וכו' ושבעתה קול אלה.
 17 והיוני נהג לפיכך סוף - לא תגמל מעמתין
 18 בחיאי. ואה תנא ליה רשע: והנהגת באנשים
 19 ולא בנישים ברוחקים ולא בקרובים בבשרין
 20 ולא בפסולין. למעשה מילך - דתנן ביה
 21 (מנחות י"א): לא מעיד ולא מעידין אוחו.
 22 למעשה משחק בקוביא - בעירובן. דהיי גולן
 23 מדרבנן פסול לעדות. מראוייתא מייחא חיי
 24 - דלא היו גולן דאוייתא אלא שגול מילך.
 25 כמו 'יוגול את ההצית מיד המצרי' (שמואל)
 26 ב (ב) גז כפר שפס כבאב נעט). אם לא
 27 יעיד - משמע מי שגורה שליו מועלת לבעל
 28 הדין הוא לא והניא גגרה דידיה הואיל ולא
 29 מלקינן לו מדרבנן. וכל חיובא ענינש ברת
 30 **לא תני אבוס** - דקטסי לך לעולל "אסור":
 31 עניש ברת הוא: איבעית אימא כי קתיני -
 32 מתינתין אשאראי. משום רחיצה וסיכה לזיבא
 33 ברת. תנא אסור. שאר ספייר - דלא אית תורת
 34 כתיבה. ספייר "דומדומי" וזולא אוחו.
 35 - ונבי עניני תיבס. וכי היכי שבתנן האמוד
 36 שבתא אסמכו ביה רבנן שאר מלאכות שלא
 37 היו מלשכא ואניה מלאכה גמורה לא נמי
 38 שבתנן דרבי עיני דרביי "שבתנן הוא לכם
 39 וענינש" לדחסיף על עיני אבילה שבתיה
 40 קאתי. **אי לי אלא שישנו בעניש ישנו** מההיא
 41 - גבי חלב קאי דעונשו ואודורו סמוכים זה
 42 לזה: **כל חלב שור ונבש ועו לא תאכלו** - רבי
 43 אודרה. וספיקי ליה: **כי כל אוכל חלב מן**
 44 **הבהמה** - הרי עונש. אין לי שיהא מוחד אלא
 45 על בישער שהוא עניש עול ברה. דרבי עניש אל כתיב: **כל**
 46 **כי כל אוכל חלב**. כיו - שהוא ספק ואין ברת חייב שיעור שאינו בעניש. מניין שהוא
 47 באודרה לטעמו דאודורו וזכר חלב - לא תאכלו והוא כתיב: **כי כל אוכל חלב מן אוכל**
 48 **כל שהוא**.

1 **כיון דחיי לאיצטורי אסורא קאביל** - תימה לי: אמאי לא קאמר מעמא דבסמך דרבי
 2 הלכי לרבות חצי שיעור הוא רבי יוחנן ידע להדיא ברייתא דהא בסמך קא מתיב
 3 מינה ויש לומר: דלדוכי איצטורי ליה לרבי יוחנן ופירשי האי טעמא. משום דאז חזקא דרבי
 4 חלב זהא אימא עיקר שק לא למי איצטורי וחתן שיעור מדרבנן ואנטיבא קראי אלא מן
 5 דקאמר טעמא דחיי לאיצטורי סברא הוא מאי
 6 טעמא דרשרה ומורה היא לחצי שיעור.
 7 **כיו** ספיקא אור - חמה: אמאי לא הכריש
 8 בו בהמיה אי זיה אי בתומא? ודברוך בקריה
 9 שבוה ניכר אי זיה אי בתומא. בדאיאת ביאלו
 10 טריפות (חולין נ"ב) ויש לומר: דשמא היו טועין
 11 בטעמא דחרוקות בענין דהוא דרבי יוחנן וחקיידו
 12 והיונו ספיקא דיעזא דרכבו. ואפילו למאן דשרי
 13 תריב דיעזא דרכבו אפשר דיעזא דרכבו
 14 מחשיב ליה מבלע חקיידיה וכבוי אפסאפק
 15 להו.
 16 **איצטורי** קרא לרביי ספיקא - ואף על
 17 גב דאמר פרק ט' בברכות (נ"ג)
 18 עשירי היא ולא עשירי ספק וכן בשילדו מסכת
 19 נזיר (סה). דאמרנין: ספק בדרת קומה ספק
 20 שער לבן קודם - טוהו וילף לא מוקף דרביי
 21 לטוהו ולא לטמאי פתח בתבוב בדרת החילת
 22 ולא כרביני: איצטורי קרא למעשה ספיקא: ש
 23 לומר: הדבא פריך שפיר איצטורי קרא לראתיי
 24 לומר: דקמי שמיא גליא שזוא שיה כל שעה
 25 דהוא מצוי למישר לן אי זיה אי בתומא. דאי חד
 26 מייחיוהי זיה - כולדו חיות ואי חד מייחיו בהמה
 27 כולדו בתומא. וכן כפרק קמא דשחיטת חולין
 28 (כ"ב). גבי פרט לחילת הצדוב שבוה ושבוה
 29 פריך: אי אמתת ספיקא חיי - איצטורי קרא
 30 למעשה ספיקא: דקמי שמיא גליא שכל שעה
 31 שיה רכל חילתה היחוב גדולים ניעדו או קטנים
 32 ניעדו. וכל בספק עשירי לא זיה מצוי למישר
 33 בתורה עשירי, דיש מוקף שדמ תשיעי ויש מוקף
 34 עשירי. וכן בספק בדרת קודמת וזיני שיעור
 35 קודם. ובסוף פרק י"ג אלו מתיין (בבבוח נ"א).
 36 דתניא: כשדוא אומר למשה זכר שאין תלמוד
 37 לומר - להצטיא טומטום ואודורניט, ופריך:
 38 מניי אילמא תנא קמא - איצטורי קרא למעשה
 39 ספיקא: לאו מטומטום וזכר שור כולן שוין. שי
 40 מתא זכר כשריעקע ימצא זכר ויש נקבת. אלא
 41 מאודורניט פריך דכולדו שוין דקמי שמיא גליא
 42 או כולדו זכרים או כולדו נקבות. ודא דקמא
 43 תנא אמר רב דהוא מחלקת באודורניט אבל
 44 טומטום דרבי הכל קודש מספיקא דלא אתא קרא
 45 למעשה טומטום אף על גב דלא קמי שמיא גליא - מכל מוקף כיון דאיבא לאוקמי מטוט
 46 לאודורניט שיש בו נקבת לא מסתבר לאוקמיה בטומטום דשמא יקיע וימצא זכר דשפי
 47 מסתבר לאוקמי באודורניט ודלמי פריך: אלא מעשה שברכיב ישרף אלה
 48 תנא "זכור" ולא טומטום ואודורניט. והה לן לאוקמיה קרא דחבר רב באודורניט
 49 ומשני: סמי מכאן טומטום. ובפרק קמא (דחגיגה ד"א) תניא: "זכור" קרא טומטום, ופריך:
 50 למעשה טומטום אף על גב דלא קמי שמיא גליא - מכל מוקף כיון דאיבא לאוקמי מטוט
 51 לאודורניט שיש בו נקבת לא מסתבר לאוקמיה בטומטום דשמא יקיע וימצא זכר דשפי
 52 מסתבר לאוקמי באודורניט ודלמי פריך: אלא מעשה שברכיב ישרף אלה
 53 תנא "זכור" ולא טומטום ואודורניט. והה לן לאוקמיה קרא דחבר רב באודורניט
 54 ומשני: סמי מכאן טומטום. ובפרק קמא (דחגיגה ד"א) תניא: "זכור" קרא טומטום, ופריך:
 55 למעשה טומטום אף על גב דלא קמי שמיא גליא - מכל מוקף כיון דאיבא לאוקמי מטוט
 56 לאודורניט שיש בו נקבת לא מסתבר לאוקמיה בטומטום דשמא יקיע וימצא זכר דשפי

תא

1 **איצטורי** קרא למעשה ספיקא: ש לומר: דחתם פריך משום דבלאו קרא זהו ידענן דמספיקא לא לית -
 2 **ליסמך** - דילמא גברא הוא וקא מנטל סמיכה. ואף על גב דסמיכה לא מעכבא - מכל מוקף לא מייחי קרבן לחילתיה כדי לבטל סמיכה דאמר בפסחים בפרק "האשה" (פ"ג) ובי
 3 תנא שבתנא שיה ערוח ספחוק וימצא יביל פתח אתון כולן ספחוק למעשה פסח. משום דלא אפשר ליה מייחי ומתני במותר פסח משום דספח לא בעי מעיכה ומותר פסח בעי
 4 סמיכה. **הוא לא דאמרינן ספחוקים (א"ט)** מייחי לה בפרק "אזה שמיך" (קרושין נ"א): בהמה שנמנעה מירושלים למגזל גר. וזכרים - עולות. נקבת - וזכר שלמים. ומספיח אתון
 5 בלא סמיכה. לפי שאין מכייר בעליהן: שאני דחם דהרדקו שאין להם תקנה בענין אחר אם לא יקריבם בלא סמיכה. והספ מצויע דתייתי אפש בפרק "הערבות" (יבמות ע"ב).
 6 וקא מנטל סמיכה. למאן דאמר סמיכת אשם מצויע לאו דאורייתא תקינו גברא שאני. ואם אמר: הוא רב דסבר ספחוק פריך "הפסול" (נדה כ"א). דאודורניט ספיקא חיי. מרשטא
 7 כלזון ואודר, ובסוף פרק "העריל" (יבמות פ"א). כרבי יוסי. דאמר: לא הבריעו בו אם זכר אם נקבה. וביה בעמי עומה דעזא. דקאמר רבי יוסי דחם כברייתא - לא דוקא,
 8 ואפילו

1 ואפילו הכי ממעטא ליה בר לעון נאית מקדש מדוכיב "מוכר ועד נקבה" ורבי דבאי נקבה
2 ודאית ולא טוטמס אנדרווינטס. דחייב אריא תריא למעטי ספיקא; ויש לומר: דבהאיא דרב
3 תרי מעטיי כתיבי, דדוח מצי למעבד מוכר ועד ארם, או מנקב ועד ארם, ואתא חד
4 מנייהו לאנדרווינטס דחז למעטי ספיקא, ואי אנדרווינטס רב הוא - ארי מוכר למעטיי ואי נקבה
5 הוא ארי ועד נקבה למעטיי טוטמס עשה שוטמס.

6 ובבבירות פירק: "על אלו מותין" (מ.ב.ב.) גבי דא
7 דמעטע אנדרווינטס מדוכיב "יחיה דכתיב גבי
8 עולה ופריך: מניא אי רבנן - קשרי ספיקא ותי
9 ואינערך קרא למעטי ספיקא; התיב פירך שפיר
10 דאם בא למעטיי אפילו ותי ותי מפי שווא
11 משונה משאר וזריס אם כן מדמעטען ליה
12 מ'הוכר שמע מינה ותי ותי ולא ספיקא, אלמא
13 לא אפירי כתנא קטא דאמר ספיקא ותי. (ל"פ)
14 שפירשיית אית ליה לרב ד'הדמלת' (גדה חלפי)
15 שפיר דהוא ארי דרב חסדא. דאית ליה רבי בבביר
16 דטוטמס קודש ספיקא, דודי מיעטע כתב
17 בבביר, לית ליה לאוקמנין אלא באנדרווינטס אל
18 טוטמס, שאם הוא זכר ותי רבי גבתי. ואם
19 תאמר: אם כן, מניא אי פירך התיב לרב חסדא
20 מעריך דמעטען מערך איש ומערך אשה
21 טוטמס אנדרווינטס, ומשני: מימי מבאן טוטמס.
22 ומאי קשיא: אית חסא תרי קראי "זכור ואם
23 נקבה תחלב מותיה ליה. כמו דהתיב 'הדמלת'
24 ויש לומר: דהתיב עריכי תרתייהו שפיר
25 לאנדרווינטס. דאי לא כתב אלא "זכור" היה
26 ממשעין ליה מערך רב, אבל אלא בערך אשה
27 דלא גרע מאשה. ואם דפריך מאם ותי אב נקבה
28 לדחייא טוטמס אנדרווינטס, מני קשיא: דא
29 גבי שלמיס איבא תרי מיטיי "אם ותי אב נקבה"
30 ויש לומר: דרסיני התיב ותי ותי נקבה דכתיב
31 בירקיא גבי שלמיס שאן דרמיה רבסי ליה בתורת
32 כתיבס. אבל אלא ותי אב נקבה דכתיב בשלמיס
33 בקר - דריש התיב פירק אלו קדשים' (תמורה
34 ז.ב.) לבית ולעיל מותין ותמורת בעלי מותין.
35 והשתא פירך שפיר לרב חסדא, דבהאי קרא לא
36 כתב אלא דוד מיטיע דודי או למעטע ניש "שב א
37 עד פרט לגומת, ואם תאמר: דאם אשכחן דכתיב
38 קרא כודי שלא נטעה, דפריך בפירק אלו טרופת'
39 (חולין ט.ב.) מבני און אקשקשת סמכנין, ספיר
40 דכתיב דרמנא למע ליה ומשני: אי לא כתב דרמנא
41 ספיר דאית מותנא מאי שקשת וספיר, ואפילו
42 דא טמא. כתב דרמנא ספיר עד דאיבס ספיר
43 וקשקשת? ויש לומר: דלשון שקשת משמע דבר
44 שאינו שרש וזה חלק שרש מסכסכיב בו, וספיר גמי
45 כר הוא, ונחפס בו לשון שקשת.

46 **כודי** בריה בפני עצמו הוא - האי בריה בפני
47 עצמו דהכא דהינן שאינו ספק היה ואי
48 אבל הא דאמר רבי יוסי בפירק "אוחה ואתו בנר
49 (חולין פ.ב.) ורבי בפני עצמו הוא, וליא דהרבי
50 בו בתמיס אי מין היה ואי מין בתמיס דהאי ותי
51 פירוש שווא ספק היה ספק בתמיס. דהא שמעינן
52 לרבי יוסי דאמר בפירק "כיסוי הדים" (חולין פ.ב.)
53 כי אין שותפין אוחו ביים טוב ואם שותפו אין
54 מבסין אתו. ותי ותי בריה ליה שווא בריה ותי
55 ותי לא היה ולא בתמיס דאם מותר לשותפו
56 לתבולתה, דהוא לאו רבי כסיוי הוא.

1 אריא קרא לרביי ספיקא - תמיסא קטו עניי שמאי ספיקא ותיא אי בתמיס היה אי ותי
2 דהי' דהא דאמר רב אריי בר אבין - בבבירות בפירק "דום שחודי" (ב.ב.א.) אף לא לאחוי
3 כודי, וקתני התיב: "כל דום לא תאכלו לעוף ולבהמה" מה עוף ובהמה מיוחדים וכו'. מה
4 מיעוט מלאכת שבת שם ואל תעשה שבת אף מותע עיניי שם ואל תעשה רב ותי ותי
5 מן אריא העיניי הוא, ואין זו אלא בנות גבתי
6 דמתנותיה לא יאכל ולא ישחה ולא ידחק, מה
7 מלאכה אלא חלקת בה - בכל צדידה אסורה
8 אף עיניי גמי שאישור בכל צדדיו קאמר, ויבא
9 דמה ודמה שאם שם היה הוא בעיניי ואם לא
10 ישב אינו מצוה לישב. מה מלאכה דבר שחיובן
11 עליו במקום אחר - כרת כי הוה, כגון שבבת
12 אף עיניי דבר אבילה קאמר שמעניי שחיוב
13 עליו במקום אחר כגון פועל ונותר. ואם נפשי
14 לומר - אתא ובעי שפירק לחשיב על דהי' אריא
15 אחרת דקרא של "תענו את נפשתיכם" עיני
16 שווא אבדות הנפש בתוך חלל הגוף מיירי, וכי
17 תיבא בעיית קשתעי קרא - כלומר עיני
18 דחשבוני קא משתעי קרא דחשבוני גמי אריק
19 עיני דבלקמן (ע.א.) וחיובן עליו כרת במקום
20 אחר כגון עריות, ונאמר לחלן עיני - ויערך
21 ויערבך (דברים ח.) ויעלף מואם תענה את
22 גנותי - דמוקי ליה לקמן (שם) אחשמיש, עיני
23 דריבס - יום הכפורים לכל ישראל אבדות גמון
24 לכל ישראל, עיני בודי ששים - יום הכפורים
25 מצות מלך היא וכן עיניי התיב, הכי גרסינן
26 המהבילן מן כפדרי ותי ותי אמי ותי אמי ותי
27 ולית דבת רומיא דקראי אלא קרא מנפש
28 ד'המאבילן למען ענתך - אובל ומענת, אן
29 לו פת בפלו - אובל ודחוי ודואק על למעתי
30 אנו ריאה ואובל - אבילת גמון טוטמס טעם כל
31 המעיס ואינו ריאה אלא מן.

1 **כודי** בריה בפני עצמה היא. דאי לא תימא תכי, קא
2 דאמר רב אריי בר אבין: אף כל לאחויי כודי. כודי
3 ספיקא הוא, ואינערך קרא לרביי ספיקא? אלא בריה
4 נפשתיכם, וכול ישב בתמיס או בצנח כודי ששמיטע, ו
5 תלמוד לומר "וכל מלאכה לא תעשה", מה מלאכה
6 - שב ואל תעשה, אף עניי נפש - שב ואל תעשה.
7 ואימא: היכא דתיב בשמיטא ותיס ליה - לא גימא
8 ליה קום טוב בטולא, ותיב בטולא וקודי ליה, לא
9 גימא ליה קום טוב בשמיטא! - דדוקיא דמלאכה,
10 מה מלאכה - לא חלקת בה, אף עניי - לא תחלוץ
11 בו. תיבא אודי: "תענו את נפשתיכם" וכול ישב
12 בתמיס ובצנח ויעטע - תלמוד לומר "וכל מלאכה
13 לא תעשו", מה מלאכה - דבר שחיובן עליו במקום
14 אחר, אף עניי נפש - שחיובן עליו במקום אחר. ואי
15 יהוה זה - זה פגול ונותר. אביא פגול ונותר שהן
16 בקרת, ולא אביא את הפגול שאינו בקרת -
17 תלמוד לומר "תענו" ו'ענייתם את נפשתיכם' ריבה.
18 אביא הפגול שהוא במיתה, ולא אביא את הנבילה
19 שאינה במיתה - תלמוד לומר "תענו" ו'ענייתם את
20 נפשתיכם' ריבה. - אביא את הנבילה שהיא קלא,
21 ולא אביא את החולין שאינם בלאו - תלמוד לומר
22 "תענו ו'ענייתם את נפשתיכם' ריבה. אביא החולין שאינם בקום אכול ולא אביא את התרומה
23 שהיא בקום אכול - תלמוד לומר "תענו" ו'ענייתם את נפשתיכם' ריבה. אביא את התרומה
24 שאינה ב'כל תותרו' ולא אביא את הקדרשים שהן ב'כל תותרו' - תלמוד לומר "תענו"
25 ו'ענייתם את נפשתיכם' ריבה. ואם נפשך לומר: הרי הוא אומר ו'תאבדתי את הנפש
26 והיא' - עניי שווא אבדות הנפש, ואיזה זה - זה אבילה ושתיה. מאי "ואם נפשך לומר"?
27 וכי תימא: בעריות קא מישתעי קרא - הרי הוא אומר ו'תאבדתי הנפש' עניי שיש
28 בו אבדות נפש, ואי זה זה - זה אבילה ושתיה. דכי רבי ישמעאל תנא: ואמר פאן עניי
29 ונאמר לחלן עניי, מה לחלן עניי רעבון - אף פאן עניי רעבון, - ו'גילף מ"אם תענה
30 את גבותי"! - דנין עניי דריבס מעניי דריבס, ואין דנין עניי דריבס מעניי ד'הידי - ו'גילף
31 מעניי ד'מזרימ, דכתיב ו'רא את עניי' ואמרני: זו פרישות דרך ארץ! - אלא, דנין עניי
32 בודי שמיים מעניי בודי שמיים, ואין דנין עניי בודי שמיים מעניי בודי ארם. "המאבילך מן
33 כפדרי למען ענתך", רבי אמי ורבי אסי, חד אמר: אינו דומה מי שיש לו
34 פת בפסלו למי שאין לו פת בפסלו, וחד אמר: אינו דומה מי שרוצה ואוכל
35 למי שאינו רוצה ואוכל. אמר רב יוסף: מאן רמו לסימין שאובילין ואין שבעין
36 אמר אביי: הלך, מאן דאית ליה סעודתא - לא ירקה אלא בנימא. אמר רבי
37 ו'רא: מאי קרא "טוב מראה עינים מולך נפש". אמר רבי לקיש: טוב מראה
38 עינים באשה ותר מנופול של מעשה, שגאמר "טוב מראה עינים מולך נפש".
39 כי יתן פסום עינו ותתלך במישרים", רבי אמי ורבי אסי, חד אמר: כל הנותן

1 עינו בכובו - אוהב שבורח. כל העולם חופה עליו כבישור - ממון אחרים דומה לו
2 החרה. ישיחנה לאחרים - שגנא שיאחרו עצמך. דאמא - פחד שרואה לך הפחד שום
3 דבר פן יבואהו. יורד עמו לחייו - בכל דבר שהוא יכול להקניטו ולהפסידו הוא יורד.
4 עריות - דאסרו להם במדבר רגזה לשון תשמש כמו וידעו לרוב (בראשית מו).
5 ומחתה פיה - מקצרת פיה של מטה כמו
6 "כאשר ימחה הצלחת" מלכים ב (א). עמי
7 שמענת את הקערה. דאמר פיר - במסתב
8 סוטה בפרק קמא (א.ב). לא פריצ בהו - לא
9 היו פרוצים בעריות במערים. הך דאסרין -
10 אותן שהיו נאסרות לפני בן חנוך הך דאמרין
11 בסנהדרין (ג.ב). ערוה שביח רין של ישראל
12 ממתין עליה בן חן מוחרד עליה וכן בבו על
13 תוספות. הללו לא שגמו - שהן קשין
14 לעבודות ומעיקות כדמרין בספר משל אומר
15 לאשה לא תאכלי בעל מפני התנוע. והוא
16 בורע דן לבן אביר רבי אבי - דרע הגר אינ
17 לבן אבל עמל הוא והבי קאמר קרא דהוא עמל
18 בורע גר ולבן במרגלות. בנידא - גרעין של

19 אליעזרי. שרופה לרוע פשתן - שגם הוא עגול. שפליבן ענותיהו - מתוך שהיו
20 דואנים שגמא לא ירד מן למחר והיו משעבדים לבם למקום. אמ בן השעה וכו' - לפי
21 שאנמר (שמות טו) "ימרודו כבומר" בין שילקט הרבה בין שילקט משט מוצא עמר
22 לנגלגלה ואם נמצא יתר בבית ודאשון בידוע שבו תתשה לראשון הוא ואם בבית
23 האחרון בידוע שבו האחרון הוא. הוא פרח עלי
24 ותובענתו בתובתה. ירד חפן עליו - אלמא
25 בתוך המתנה יורד וכתב "ויצא חכם ולקט"ר
26 יציאה מוחץ למחנה משמעו וכתוב שטו משמע
27 למקום רחוק כמו משוט בארץ (איוב א). להם
28 - משמע אפרי. ענות - משמע קודם אפיה.
29 תבשיי נשים - בשמים שהן קודות במדוכה
30 ומתקששות בהן לדחות ריחן ערב לבעלתה.
31 ציקי קדידה - תבלין לתבשל ערב ומכרשם.
32 שיוריו לחן אבנים טובות - הביאו נדבה ממה
33 שמוצאין בבקר בבקר שיוצאין ללקוט את חפן
34 שנאמר וילקטו אותו בבקר בבקר. נשיאים כמש
35 - ענינם היו. שר זה תינוק מוצא בו כל מיני
36 מקמים - שהאם אוכלת.
להם

13 מוונותיו עמו. קלל את פנען - אוכל מה שרבו אוכל, ושותה מה שרבו שותה. קלל את האשה - הכל רצין אחריה, קלל את
14 האדמה - הכל יזוין הימנה. "וכרנו את הדנה אשר נאכל במצרים חנם", רב ושמואל; חד אמר: דגים, וחד אמר: עריות.
15 מאן דאמר דגים - דקתיב "נאכל", ומאן דאמר עריות - דקתיב "חנם". ולמאן דאמר עריות - הא קתיב "נאכל" - לישאן
16 מעולין נקמ. דקתיב "אכלה ונתתה פיה ואכרה לא פלתי און". ולמאן דאמר דגים, מאי חנם? דהוו מיתין להו מהפסקיא.
17 דאמר מר: פשהו ישראל שאובין מים הקדוש ברוך הוא ממימן להם בתוך תמים דגים קמונים כדדקו. כשלימא למאן דאמר
18 דגים, אבל עריות לא פריצי בהו - היינו דקתיב "ון נעול אחתי כלה" [גו] אלא למאן דאמר עריות - מאי "מעין חתום"? -
19 מתוך דאסרין לא פריצי בהו. כשלימא למאן דאמר עריות היינו דקתיב "ולשמעו משה את העם כהה למשפחותיו" - על עסק
20 משפחותיו שצארו להם לשבב אצלם, אלא למאן דאמר דגים - מאי "בוכה למשפחותיו"? הא וכו' הואי. "את השלש ואת
21 תיאבפותיהם", רבי אמי ורבי אסי: חד אמר: מעם כל המינין טעמו כמין, מעם כל המינין טעמו כמין, מעם כל המינין טעמו כמין. וחד אמר: מעם כל המינין
22 טעמו טעמן וממשן, והללו - טעמן ולא ממשן. "הפון בורע גד לבן וטעמון", אמר רבי אסי: עגול פגדיא, ולבן פפגדילת. תניא נמי
23 קבי: גד - שדומה לרוע פשתן כגבעולין. אחרים אוקרים: גד - שדומה להגדה שמושבת לבו של אדם פמים. תניא אודך:
24 גד - שמינין להם לישראל אי בן השעה לראשון ואי בן שבעה לאחרון. "לבן" - שפליבן ענותיהו של ישראל. תניא, רבי
25 יוסי אומר: כשם שהביא היה מגיד להם לישראל מה שפחורין ומה שפסקדון, כך הפון מגיד להם לישראל מה שפחורין ומה
26 שפסקדון. ביצד? שנים שבאו לפני משה לרין זה אומר: עברי נגבת, וזה אומר: אתה מוכרתו לי. אמר להם משה: לבוקר
27 משפט. למחר אם לפני עומרו בבת רבו ראשון - בידוע שהה נגבו, אם נמצא עומרו בבת רבו שני בידוע שהה מוכר לו. וכן
28 איש ואשה שבאו לפני משה לרין זה אומר: היא סדרה עלי, והיא אומרת: היא סרה עלי. אמר להם משה: לעקר משפט.
29 למחר, אם נמצא עומרה בבת בעלה - בידוע שהיא סרחה עליו, ומצא עומרה בבת אביה - בידוע שהיא סרה עליו. כתיב
30 "בדרת הטל על המחנה לילה [ורד הפון עליו]" וכתוב "ויצא העם ולקטו" וכתוב "שטו העם ולקטו". הא ביצד? צדיקים ורד
31 על פתח בתרים, בינונים - יצאו ולקטו רשעים שטו ולקטו. כתיב "לחם" וכתוב "עגות" וכתוב "ומתנו". הא ביצד? צדיקים ורד
32 להם, בינונים - עגות, רשעים - או רכנו במדרכה, אמר רבי יהודה אמר רב, ויאימא רבי קמא ברבי
33 הנינא: מלמד שירד להם לישראל עם הפון תבשיי נשים, דבר שנידוף פפדוכה. "ובשלו כפרו" אמר רבי קמא: מלמד שירד
34 להם לישראל עם הפון ציקי קדידה. "והם הביאו אליו עוד ינדבה בבקר בבקר" מאי "בבקר בבקר"? - אמר רבי שמואל בר
35 רבמיני אמר רבי יוחנן: מודך שירד להם בבקר בבקר, מלמד שירדו לישראל אבנים טובות ומרגליות עם הפון. "והנשיאם
36 הביאו את אבני השתם" תנא: נשיאים מפוש, וכן הוא אומר "נשיאים" ורוח וגשם אין. "והיה עממון כמעטם ליש השמן" אמר
37 רבי אבהו: מה שר זה התינוק מוצא בה פמה טעמים - אף הפון כל זמן שישאאל אוכלין אותו - מוצאין בו טעמים.
38 איפא דאמרי: לשר ממש, מה שר זה מתהפך לכמה גוונים - אף הפון מתהפך לכמה טעמים. "ויאמר משה ברת ה' לכם
39 בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע". תנא משמיה רדבי יהושע בן קרח: בשר ששאלו שלא פהוגן - ניתן להם שלא פהוגן.
להם

1 להם ששאלו בחונן - ואי אפשר להיות בלא להם. ניתן להם בחונן - בבוקר שש
 2 שזות להבינו. בשר ששאלו שלא בחונן - מתוך כרס מלאה שזרירי מקנה רב היה להם.
 3 שלא בחונן - ירד להם עם חשיכה שעה שיאנה ראויה לתקן אותה עד שעת הסעודה.
 4 בעין ימאם - באור האבוקה. וקבע להם זמן סעודה - בבקר ובערב. שירי להם זכר
 5 שבעון שזימה - ומלמד שהשליח דבר שטעון
 6 שזימה היה. וזכות מאשר צויתך - ולא מציע
 7 בתורה וזיוה הוביחה היאך. מכאן אתה למד
 8 שנסמרו לו הולכות שזיחה על פה. שפשיחו -
 9 השליח היה עשיר לפניהן על הארץ משטחין
 10 לטרידיש בלעו. להם יפה בחלורים ושמן
 11 לזקנים ודבש לחמוקות. כתיב שמן כמעט לשע
 12 הסתך וזאן וזאן לטען שמון אלא לטען שמן
 13 לפיכך טעמו נקוד למעלה ומס של נקוד פוח
 14 קטן ולפי שהוא סוף פסוק נזכר השין לינקר
 15 בקמץ גדול. כסוליים - קוצים בלשון ארמית.
 16 וזמיתנין לה בתנורא - כך מנהגם לצלות
 17 שפריהם בתנור. ותפח - מרוב שומנו הוא

18 נתפח ונעשה עב. אתליסר רפי' - זו לו רפי' כרמיות. ותחיתנה אינה נאכלת -
 19 מרוב השומן הנבלע וכל שכן העלילות. משתבח ליה - היו נמצאות לו בין הביתוח
 20 שריו ממוציאין לו מן השמים. רב חסדיא - תמזה ורובא וזה רובו וזהו. ובידל רבא -
 21 בזכות וזה רובא אוכל התלמידי. כתיב ותעל שכבת הטל - זדנה על פני המזכיר כשתייה
 22 הטל עולה מן הארץ לקראת תחמה כדרכו היה
 23 נראה על פני המזכיר דק מחספס למרנו שהיה
 24 הטל מכסה את המן עד שעת שדלל עולה
 25 לקראת תחמה וכתיב וזה המן עליו אלמא טל
 26 מלמטה. קוספא - אשקרין בלעו. נישא על
 27 פיסת חרד - מחוספס נטריקין. נבלע באיברים
 28 אינו יוצא מן המעינים. לאחי שפירו -
 29 שנתלוננו על כך שאמרו בלחם הקלוקל
 30 (במזכר בא). לא לפניהם ולא לאחיהם - שאין
 31 יורעים לאיזה עד ענינם הולכים. אלא
 32 לאחיהם - ודויעים הם שלא יחזור לאחוריהן
 33 ואותו שלפנים צידיקן לצאת לטוף המתנה
 34 מאחור.
 35 הו

12 משמייה דרבי יהושע בן קרחה: אל תיקרי "שטוח" אלא "שחוט", מלמד שיריד להם לישראל עם המן דבר ששטעון שחיטה. אמר רבי:
 13 וכן מכאן אמרה למוד? ותלא פכר נאמר "כימטר עליהם בעפר שאר ויחולו להם עוף כנה" ותינאי, רבי אומר: "לזכות כאשר צויתך"
 14 - מלמד שצננתה משה על הושט ועל הקנה, על רוב אהר בעוף, ועל רוב שנים בפכהיה. אלא מה תלמוד לומר "שטוח" - מלמד
 15 שיריד להם משמיחין משמיחין, פתיב "להם" וכתיב "שמן" וכתיב "דבש", אמר רבי יוסי ברבי חנינאי: לזקנים - להם, לזקנים - שמן,
 16 לתינוקות - דבש. פתיב "שליח" וקרינו, "סליו", אמר רבי חנינאי: צדיקים אוכלין אותו בשלוח, רשעים אוכלין אותו ודומה להן
 17 כסליון. אמר רב תינן בר רבא: ארבעה מיני סליו הן, ואלו הן: שיכל, וקוביל, ופסיגו, ושיליו. מעליא דכולהו - שיכל, וקרינא
 18 דכולהו - שליו. והוי כציפורתא ומוחבינן לה בתנורא, ותפח וזהו מלי תנורא, ומסקינן ליה אתליסר רפי' ואתרונה אינה נאכלת
 19 אלא על ידי תעורבת. רב יהודה משתבח ליה פי דני. רב חסדא משתבח ליה פי ציבי. רבא מייחתי ליה ארסיה כל יומא. וימא חד
 20 לא איתי, אמר: מאי האי? סליק לאיגרא, שמעיה לינקא דקאמר "שמעתי ותרנו מבני". אמר: שמע מניה נח נפשיה חד חסדא,
 21 ובידל רבה אביל תלמודא. פתיב "ותעל שכבת הטל" וכתיב "וברדת הטל". אמר רבי יוסי ברבי חנינאי: טל מלמעלה, וטל מלמטה,
 22 ודומה כמו שמונה בקופסא. "דק מחספס" אמר ריש לקיש: דבר שנימוח על פיסת היד. רבי יוחנן אמר: דבר שנבלע במאתים
 23 וארבעים ושמונה אברים. - מחוספס - טובא הווי' - אמר רב נתנן בר יצחק "מחספס" פתיב. תנו רבנן: "להם אברים אבל
 24 איש" - להם שמלאכי השרת אוכלין אותה, דברי רבי עקיבא. וכשנאמרו דברים לפני רבי ישמעאל אמר להם: צאו ואמרו לו
 25 לעקיבא: עקיבא מעות! וכי מלאכי השרת אוכלין להם? ותלא כבר נאמר "להם לא אכלתי ומיום לא שתיתי" אלא מה אני
 26 מקיים "אברים" - להם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים. אלא מה אני מקיים "ותד תהיה לך על אונך וצאת שמה
 27 חוץ" - דברים שחגרי אומות העולם מוכרין אותן להם. רבי אלעזר בן פרטא אומר: אף דברים שחגרי אומות העולם מוכרין
 28 להן מן מפינן, אלא מה אני מקיים "ותד תהיה לך על אונך"? לאחר שפרחו, אמר הקדוש ברוך הוא: אני אכרתיו יהיו כמלאכי
 29 השרת - עקשיו אני מקריח אותם שלש פסאות דכתיב "ויחזנו על החרון מפיח תשימת עד אביל השמים". ואמר רבה בר רב
 30 חנה: לירידי הוי לי ההוא אתרא והווי תלתא פרסי. ותנא: כשנפגין - אין נפגין לא לפניהן, ולא לגדידהן, אלא לאחוריהן, ועתה
 31 נפשנו יבשה אין בלי", אמרו: עתיד מן זה תשיפה במעיהם, בלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא? וכשנאמרו דברים
 32 לפני רבי ישמעאל אמר להם: אל תקרי "אברים" אלא "אברים" - דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים. אלא
 33 מה אני מקיים "ותד תהיה לך על אונך" - בדברים שבאין להם מקרינת תום. דבר אחר "להם אברים אבל איש"

1 **גמר** שבר שבר מניח - ואם תאמר לרבי יודה דלא ליקף גזירה שזה בברייתא
 2 פירק' אמרו ל' (כירותו יגב), מנא ליה דשתיה בכלל אבילה יש לומר: מסברא
 3 כדאמרין פירק שלישו דשבתות (כ"ב), איבעית אימא קרא, איבעית אימא סבא. אי
 4 בעת אימא סבא כדאמר אישוי: תא ונטעם מידו, ואולי ואכלי ושתי. אי נמי נראה ל:
 5 נדי רלגי ביאת מקדש לא ליקף שבר שבר מניח.
 6 לתיב אפילו בשאר משרבין וזבא בני משער שני
 7 הוה לך ויורה שוה. דרחה עטנא רב איכא
 8 דלא ליקף, דמשער שדתי יין גנאי הוא וליכנס
 9 שבור לפנים, דאפילו לפני מלך בשר ודם אין
 10 עושין כן - כל שכן לפני מלך מלכי המלכים
 11 הקב"ה ויכין דטעמא משום הוי הוא מה לי יין
 12 מה לי שאר משרבין. אבל בעלמא הוה דרמינן
 13 מניח. תרע, דהא רבא אליבא דמאן דאמר אבל
 14 דבילה קעילית ונכנס למקדש יהיה. דהדין ובי
 15 יהודה - מסקני גמר שבר שבר מניח, אלמא
 16 ודוהו רבי יודה ורבא דהא כדפרישית ונחא וכו' אה
 17 דקשה: אדוהו דמניח מניח גנור מניח, אפילו שאר
 18 משרבין. אלא דרבי לא גמרינן מקדש בעלמא.
 19 ולא בעלמא גמרינן מיה. דטעמא דהא רבא
 20 כדפרישית הוא לא שייך בעלמא. ואם תאמר:
 21 דהשתא מסקני רבא דבילה קעילית אין נקח
 22 בספק משער ובפרק' 'כלל משרבין' (עירובין כ"ג)
 23 אין משער הוי, דדרשינן: 'ביין', לרובת שלוקדן
 24 ולא גנור קענו. 'שכשר' - מלמד שלוקדן תמן
 25 משהחמין ומפשי דהם דריכין, ודאי כתב רחמנא
 26 בשבר הוא אמנא דבילה קעילית, כתב רחמנא
 27 ויל על גבי קענו ול שכן דבילה קעילית וייתיר
 28 לן בשבר לחמד משהחמין. ועד קשה מנלן דהם
 29 מדרוש על ידי דרשות. 'ביין' - שלוקדן יין
 30 אגב קענו, 'שכשר' - לחמד משהחמין; 'ביית'
 31 - על גבי שור, 'בצאק' - על גבי גזוהיו, הוא
 32 עריכי למדיש מניחיו כללי ופטי. לכל הפחות
 33 דרתי מניחיו עריכי, דהי בעלי חיים דר שאני
 34 בעלי חיים דאי כתב רחמנא יין ושבר הוא אמנא
 35 ונדילי קרקע ממש ודקא ודאי כתב רחמנא בכך
 36 ובצאן הוא אמנא בעלי חיים - אף, שאין בעלי
 37 חיים - אלא כדאמרין בפרק קמא דקדושין (י"א).
 38 בני הענק, ויש לומר: דהים לא מניין ושבר
 39 ובכך ובצאן קא דרש אל מיתורא דבייתו.
 40 דוהו גבי מליכתב יין ושבר בכך ונאן. והשתא
 41 נחא בשמעתא דרבכל שבר דקרא אל דוי דבילה
 42 קעילית, ואם תאמר: ולמה לי לרבי דהם דבילה
 43 קעילית, תופס ליה מנעון דהוי פירי מפר
 44 וגדילי קרקעו ויש לומר: דשמא אינה ראויה
 45 לאיכלה ליה חשיבא פירי מילי האי. ואם תאמר:
 46 דבא דרפך ואימא דבילה קעילית, לישני מין
 47 אגב קענו (דאיני) ונקיח ופיקא כדריחא בפרק
 48 מנסק משער אלא בחבלעא דומיא דין אגב קענו כדמבעת דהם דכל דין דרמנן מדרשא דבייתן אינה נקח בעיניהו אלא בחבלעא. והכי פירך: ואימא דשבר פשיה מירי
 49 דבילה קעילית ותהיה נקח בני עעמה בלא דבעלע. ואם תאמר: אמאי לא גמרינן דשתיה בכלל אבילה מרתיב 'שכשר' דרשינן מניה תמד משהחמין, ואמר רחמנא
 50 'זבאלתי? ויש לומר: על ידי אגנורן, אי נמי, ויש לומר: 'זבאלתי' לא קאי אלא אנופיה, ולא אמאי דרמנן מדרשא דבייתן. תרע, דהא יין אגב קענו וליכנס אגב שור ונאן
 51 אגב גזוהיו לא שייך בוד אבילה, ואם תאמר: כי גמרינן שבר שבר מניח דשבר תמרא הוא - מנלן דשתיה בכלל אבילה היא. דילמא בין קרוש הבא משערין לחכי כתב
 52 ואכלת. וכי האי גונא פירי בפרק קמא דסוכה (ע"ב) בגמרא דהה הכל וכו'. ויש לומר: דילמא לא חזי לאבילה, אלא שורין אותו במים ושוקין. ועד: מאי קא משמע לן
 53 דקאי עני: דגמרינן מניח, מיה דמחם בל מני יין אסור, דכתיב 'כל אשר ישעה מנפן' וכו' אף שבר דבא. **מנלן**, דחשיבא עליה בעיני דכתיב אל תמרא דניאל וכו'

1 חייב - משום 'שבר אל תשת' (ויקרא י'). אף כאן יין - ובין אן שבורת אלא
 2 בשתייתו. אמור בכל מיני מתיקה - בפריות חדשים בתפוחים בענבים, ופותר בין -
 3 כן ארבעים. תירוש יעוב בתולות - זה יין טוב שהוא משבר את האדם לגלות חסר
 4 לבו ולאוטמים בחבלה. הבא מן תירוש - זה הענבים. והכי קאמר קרא הענבים
 5 וימא לם דבר אשר יעוב בתולות. ותירוש
 6 יקבר יפיעו - וכל יקב שמקרא הוא הבר
 7 דלפני הנת. ושם אין הענבים נתונים אל חייך.
 8 דבר הבא תירוש וכו' - והכי קאמר קרא
 9 ענבים יתו לך המפריצים יקבר בין. ולעולם
 10 אין היין נקרא תירוש אלא הענבים. ותבתי יין
 11 ותירוש יקח לב - ואבילת ענבים אינה
 12 משכרת. הך דאף לשון בני אדם - ואין דרכן
 13 לקרות את היין תירוש לכך מרת. ויין שפכא
 14 לילת - על ידי היין רב הנפאן ופוערת באה
 15 לעולם. יין לשון תאניה ויללה. וזה - לשחוח
 16 לפי מדה. נקשה ראש - שפוחק כלו בחובת
 17 כתיב: יתו לך. כשיין לשון ענבים קרינן יין
 18 ישחח לשון שמחה. פקחין = פקדוני, עשאוני
 19 פקח. דחייבי דבייתא - חטיס נאות נקוח
 20 כדתרומגונין. אית גבי עני השמחות'
 21 (בראשית כ"ו) כדבייתא. וזכיא רשמן - מים
 22 כקברו, דכתיבי בקרא דומיא דבשמן
 23 בעצמותיה, מה שכן מכוון סכין אורו ונבלע
 24 בעצמותיו אף מים כקברו ונבלעת דרך החוץ
 25 על ידי החיצה. שחא כשתי - אלמא: מים
 26 דקרא שתייה הוא. ושמן הוא דליף ממים ואת
 27 ילפת אגב שמנון. אלא אמר רב אשי 'חיצה
 28 מנפיה דקרא - דנדילא דגבי סיכה נפקא לן
 29 מרמיא דלשנא וסוך לן כתיב ונצל למחבם
 30 ולא כתיב. ואני באני כדברך - סיפה
 31 דהווא קרא דלעיל אל תמרא דניאל וכו' ואני
 32 באני דברוך נכנסתי לתוך הפרגוד שבילך.
 33 מאי ואני באני - מתי גרש מתוכו שדוערך
 34 ליכנס.

לבוש
 1 **שמן** ויבא כמיום בקרבן ויבשמן בעצמותיו' - ואימא בשתייה? - דומיא דשמן, מה שאין
 2 מאבארא - אף מים מאבארא. - והא תמא איפקא קא ניסב לה, דתני: מנן לסיכה שהיא
 3 בשתייה ביום הכפורים? אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שזאמר 'ותבא כמיום
 4 בקרבן ויבשמן בעצמותיו'! - אלא אמר רב אשי: רחיצה מגופיה דקרא שמעי לה, דכתיב
 5 'וכך לא כסתי'. מאי 'ואני באתי בדברך'? - היינו דכתיב 'ושבעים איש מוקני [בית
 6 ישראל ויאגזוהו] בן שפן עמד בתוכם עמדים לפנים ואיש מקסרתו בידו ועתר עני
 7 הקסרתו עלה', 'וישלה תגניתו יד ויחנתי בציצת ראשו וישא אתו רוח בין הארץ ובין
 8 השמים ותבא אתו וישליקוהו כמראות אלהים אל פתח שער הפנימות הפונה צפונה אשר
 9 שם

שבקודש טמאים ומטמאים והרביעי פסול ולא מטמאה. והחמישי נאכל בנזיד הקודש אין תימר הא לעשות קודש אסור. וכי יש חמישי בקודש. ואת אמר לית כן והכא לית כן. אמר רבי יוחנן השלישי בא מחמת השרץ מותר לעשותו תרומה. בעי קומי אפילו כר"ע. רבי יוסי בשם ר' הילא ואפילו כר"ע. ולמה. טבול יום פסיל. והשיני פסיל. מה טבול יום אינו פוסל את החולין מלעשותן תרומה. ר' יוסי בשם ר' יוחנן שלישי בא מחמת שרץ אסור לעשותו תרומה ומותר לעשותו קודש. ר' זעירא בעא קומי ר' יסא מטמא בקודש ואת אמר אכן. אמר ליה משום מעלה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק עיקר טומאתו בקודש משום מעלה. אמר רבי יוסי ולמה הוא מטמא בקודש משם מעלה. אמר ר' יודן ואפילו כרבנן דאינון אמרין אין השלישי בחולין ולמה הוא אמור מטמא בקודש משם מעלה. אמר ליה רבי יוסי ולית אנן צריכינן שמעינן ליה מן בר נש רב.

[דף כ"ב ע"ב]

תמן אמרין ממה שקילס רבי יהושע את ר' עקיבה הדא אמרה הלכה כיוצא בו. רבנן דקיסרין אמרין למדרשו קילסו. אבל למעשה אין הלכה כיוצא בו. דמר ר' אחא רבי מיישא בשם רבי לעזר [אין] לוקין על השלישי שבמעשר ואפילו כרבי עקיבה אינן לוקין. למה טבול יום פוסל והשני פוסל מה טבול יום אין לו מנע אצל החולין. אף השיני אין לו מנע אצל החולין. אמר רבי אליעזר כמיניין החולין כך מיניין המעשר. ואתייתא כיי דמר רבי יונה רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש ככל חולין אנן קיימין ואהן פירקא מעשר אינון. אמר ר' יוסי ואפילו ראשון שבו אינו מחזור. לא אוכל אין כתיב כאן אלא (דברים כו) לא אכלתי. אמר רבי אבא מרי מניין דכתיב (שם) ככל מצותך אשר צויתני כמי שאינו מחזור. רבי אבהו בשם רבי מנא מפני מה אמרו השיני שבחולין מטמא משקה חולין מפני הידים שהן מדברין מטמאות משקה חולין. שיני שהוא מדבר תורה לא כל שכן. אי מה הידים ספיקן לטמא את אחרים >טמא אף המשקין ספיקן לטמא את אחרים טמא<. [טהור אף השיני ספיקו לטמא אחרים טהור]. התיב ר' חנינא לרבי מנא הרי אוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין ספיקן לטמא את אחרים טמא. והמשקין היוצא מהן ספיקן לטמא את אחרים טמא.

[דף כ"ג ע"א]

והא שיני שהוא דבר תורה ספיקו לטמא את אחרים טהור. אמר ר' מנא קומי ר' חנינא ולא בתרומה אנן קיימין אמר ליה ואפילו תימר בתרומה אנן קיימין מה אית ליה טמא יטמא דבר תורה לא ר' עקיבה. תמן אמרין שתי שאילות שאלן חגי הנביא אחת השיבו אותו כראוי ואחת לא השיבו לו כראוי. (חגי ב) הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו. כנף תחלה. בשר קודש שני. לחם ונזיד

שלישי. ויין ושמן ומאכל רביעי. וכי יש רביעי בקודש. ויענו הכהנים ויאמרו לא. לא השיבו אותו כראוי שיש רביעי בקודש. (שם) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא אם תהיה כנף טמא נפש ונגעה בכל אלה היטמא. ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. השיבו אותו כראוי. דמר ר' ירמיה רבי חייה בשם ר' יוחנן קודם עד שלא גזרו רביעי בקודש שאלן. ולמה הוא מקללן כאינש דבעי עילה על חבריה וביתא מה אספה ליה לא. דו אמר ואשר יקריבו שם טמא הוא. כמה דמר רבי סימון בר זבדי גולגולתו של ארנן היבוס מוצאו תחת המזבת. ר' אחא בשם רבי אבא בר כהנא בקיאינן היו בהיסמות ולא היו בקיאינן במדפות. (שם) הן ישא איש בשר קודש. שאלן טמא מת מטמא בהיסם. ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי שאין טמא מת מטמא בהיסם. שאלן טמא מת עושה מדף. ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. לא השיבו אותו כראוי

[דף כ"ג ע"ב]

שאינן טמא מת עושה מדף. רבי תנחומא רבי פינחס בשם רבי לוי על החמישי בקודש שאלן. הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו. כנף תחילה ובשר קודש שני לחם ונזיד שלישי ויין ושמן רביעי. ומאכל המישי שאלן. וכי יש המישי בקודש. ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי שאין המישי בקודש. ולמה הוא מקללן כאינש דבעי עילה על חבריה וביתא מה איכפה ליה. ויאמר ואשר יקריבו שם טמא הוא. כיי דמר רבי סימון בר זבדי גולגולתו של ארנן היבוס מוצאו תחת המזבת. תני אמר רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פסול בתרומה הרי הוא פסול בקודש שלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיפסול בקודש. הרי למדנו לשלישי מן הכתוב. ולרביעי מקל וחומר. התיב רבי יוחנן האוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח שהוא פסול בתרומה ואינו פסול בקודש. ר' חייה בשם רבי יוחנן אתייה דרבי יוסי בשיטת ר' עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר יטמא דבר תורה כן רבי יוסי אמר יטמא דבר תורה. רבי אבהו בשם רבי יוסי בר הנניה לית ר' יוסי צריך להדין קל וחומר. קרייה דרש רבי יוסי (ויקרא ז) והבשר אשר יגע זה שני שנגע בראשון. בכל טמא. זה שלישי שנגע בשני. לא יאכל. סוף טמא לא יאכל. עד כדון באוכלין שנטמאו באויר כלי הרש שניטמא בשרין. אוכלין עצמן שניטמאו בשרין מניין ודין הוא מה אם הכלים שאינן מטמאין מאויר כלי הרש שניטמא בשרין הן מטמאין בשרין לטמא אוכלין אוכלין עצמן שניטמאו בשרין אינו דין שיטמאו בשרין לטמא אוכלין. עד כדון כר' עקיבה.

[דף כ"ד ע"א]

בר' ישמעאל. תני ר' ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא. זה ראשון שנגע בכל טמא. לא יאכל לרבנות את השיני. השלישי מניין. ודין הוא ומה אם טבול יום שאינו פוסל ברחלין הרי הוא פוסל בתרומה. שני שהוא פוסל ברחלין אינו דין שיפסל בתרומה. רביעי בקדש מניין. ודין הוא מה אם מחפר כפורים שאינו פסול בתרומה הרי הוא פסול בקדש. שלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיפסל בקדש. הא למדנו לראשון ולשני מן הכתוב. ולשלישי מן הדין. ולרביעי מקל וחומר. דנין לו דין מן הדין שיהא הכל משעבד להלכה שיהא השלישי פסול בתרומה והרביעי בקדש:

הלכה ג מתני' בו ביום דרש רבי עקיבה (במדבר לה) ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ומקרא אחד אומר מקור העיר והוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אף אמה שפכר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שפכר נאמר אלף אמה ולמה נאמר אלפים אלא אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום שבת רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אלף אמה מגרש ואלפים שדות וקרמים:

גמ' רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אלפים אמה תחום ערי הלויים. צא מהן אלף אמה מגרש. נמצא רביע מגרש והשאר שדות וקרמים. רבי ירמיה ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב רביע מאלף. אמר רבי יצחק ואפילו תימר רביע מפל צד רביע הוא. מאז דמורבע ארבע גרבין בעי אשיתסר. רבי מנא משער בהדא לבנה. ר' אבין משער בהדא רציעה. ר' אושעיה משער בהדא דסיקרין. אמר ר' יוסי בי רבי בון חמשיין על חמשיין בית סאה. מאת על מאת בית ארבעת סאין. בהדא ריש גלותא איטלק עלוי חד טריקלין ארבעין על ארבעין דימליניה מיטין אתא לגבי רב הונא

[דף כ"ד ע"ב]

אמר ליה פייסון דיסבון מינד עשרין על עשרין דדון. ועשרין על עשרין בתר זמן ואת מינתגר פלגא. ר' בא בשם רבי יהודה רבי זעירא בשם רבי עוקבא אין מקדרין אלא בהחל חמשים אמה. ר' זעירא בשם רב חסדיי אין מקדרין לא בערי הלויים ולא במקום עריפה בנחל. ניהא כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום שבת. ברם כמאן דמר אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וקרמים כלום למדו תחום שבת לא מערי הלויים. לעקר אין מקדרין ולפילה מקדרין. ומנין שלא היו קוברין בערי הלויים. רבי אבהו בשם ר' יוסי בר הנגינה (בפודר לה) ומגרשיהם יהיו לכהמתם ולרכשם ולכל היתם. לכהמתם ולחיתם נתנה ולא נתנו לקבורה:

הלכה ד מתני' בו ביום דרש רבי עקיבא (שמות טז) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לי' ויאמרו לאמר שאין תלמוד לומר לאמר ולמה נאמר לאמר אלא שהיו ישראל עונין אחריו של משה על כל דבר ודבר בקורין את ההלל אשירה ליי' כי גאה גאה לך נאמר לאמר רבי נחמיה אומר בקורין את שמע היו קורין לא בקורין את ההלל:

גמ' לקמן שהוא מקרא את ההלל בבית המספר והן עונין אחריו על כל דבר ודבר. משה אמר אשירה והן עונין אחריו אשירה. משה אמר אשירה והן עונין אחריו אשירה. משה אמר עזי והן אומרים עזי. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר לגדול שהוא מקרא את ההלל בבית הכנסת והן עונין אשירה. משה אמר עזי והן עונין אחריו אשירה. רבי יוסי הגלילי אומר בשעה שהיו אבותינו בים הים מוטל עולל על ברכה של אמו ותינוק יונק משידי אמו. וכיון שראו את השכינה הגביה עולל את ראשו מברכה של אמו ושומט התינוק את פיו מדדה של אמו אף הן פתחו את פיהן בשירה ובשבה ואמרו זה אלי ואנוהו. רבי מאיר אומר אפלו עברין ממעי אמותיהן היו אומרים שירה שנאמר (תהלים סח) במקלות ברכו אלהים יי' ממקור ישראל. רבי נחמיה אומר בשעה ששעלו אבותינו מן הים ראו פגרי אנשים חטאים שהיו משעבדין בהן בפרך בעבודה קשה וכלם פגרים מתים משלכים על שפת הים. בקשו לומר שירה ושרת עליהן רוח הקדש. ואפילו קמן שבין ישראל היה אומר שירה כמשה. הדין היא דכתיב (ישעיה סג) ויזכר ימי עולם משה עמו איה הפעלם מים. את רועה הצאן אין כתיב כאן אלא את רועה צאנו. מלמד שעשה בלם רועים. מה תלמוד לומר לאמר לאמר לדורות. רבי אבהו בשם ר' יוסי בי ר' חנינה

[דף כ"ה ע"א]

בהדין פסוקא, משה אמר אשירה, והן עונין אחריו אשירה לוי' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה כים. משה אמר עזי וזמרת. והן עונין אחריו עזי וזמרת יה.

כתיב (שופטים ה) בפרע פרוצות בישראל בהתנדב עם. אתנדבו ראשי עם. שהקדוש ברוך הוא עושה להן ניסים והן אומרים שירה. התיבון, הרי גאולת מצרים? שנגייא היא שהיא תחילת גאולתן. התיבון, הרי גאולת מרדכי ואסתר? שנגייא היא שהיו בחוצה לארץ. ואית דבגי מימר, מרדכי ואסתר, משונאיהן נגאלו, לא נגאלו מן המלכות:

הלכה ה מתני': בו כיום דרש רבי יהושע בן הירקנוס, שלא עבד איוב את המקום אלא מאהבה, שנאמר (איוב יג) הן יקטלני לו איחל. עדיין הדבר שקול, לו אני מצפה או אני מצפה לו, תלמוד לומר (שם כז) עד אגוע לא אסיר תמתי מפני, לימד שמאהבה עשה.

גמרא: תני בשם רבי יהודה, (שם) חי אל הסיר משפטי ושדי המר נפשי. שאין אדם נודר בחייו של מלך אלא אם בן אהבו.

משום רבי נתן אמרו, (שם יג) גם הוא לי לישועה כי לא לפניו חנף יבוא. כתוב אחד אומר (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך, וכתוב אחד אומר (שם) את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד. עשה מאהבה ועשה מיראה. עשה מאהבה, שאם באת לשנוא, דע שאת אוהב, ואין אוהב שונא. עשה מיראה, שאם באת לבעט, אין ירא מבעט.

שבעה פרושין הן. פרוש שכמי. פרוש ניקפי. פרוש קיזי. פרוש מנבייה. פרוש אדע חוכתי ואעשנה. פרוש יראה. פרוש אהבה. פרוש שכמי. מעין מצותיה על פתפיה. פרוש ניקפי. אקוף לי ואנא עבד מצוה. פרוש קיזי. עבד הדיא חוכה והדיא מצוה ומקונו הדיא עם הדיא. פרוש מנבייה. מאן דית לי מה אנא מנפי עבד מצוה. פרוש אדע חוכתי ואעשנה. אידי חוכתא עבדית דנעבד מצוה דכוותה. פרוש יראה - באיוב. פרוש אהבה - באברהם. אין לה חביב מכלן אלא פרוש אהבה באברהם. אברהם עשה יצר רע טוב ומה טעמא (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אהא והפשיר עמו (נחמיה ט) וברות עמו הברית. אבל דוד לא היה יכול בו, והרגו בלבבו, מה טעמא (תהילים קט) ולפי חלל בקרבי.

רבי עקיבה הוה מוהדין קימי טונוסטרופוס הרשע. אתת ענת דקריאת שמע, שרי קרי וגהוד. אמר ליה סבא סבא או הרש את או מבעט בייסורין את. אמר ליה תיפת רוחיה דההוא גברא, לא הרש אנא ולא מבעט בייסורין אנא, אלא כל ימיי הייתי קורא את הפסוק הזה ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך.

[דף כ"ה ע"ב]

ריחמתייה בכל לפי. וריחמתייה בכל כמוני. ובכל נפשי לא הוות בדיקה לי. ופדון דמטת לי בכל נפשי ואתת ענתה דקריאת שמע ולא אפליגית עליה, בגין בן אנא קרי שמע וגהוד.

נחמיה עמסוני ששימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה, הוא היה אומר, אתים גמין ריבויין. אכין ורקין מיעוטיין. אומר ליה מהו דין דכתיב (דברים ו) את יי אלהיך תירא וגו'. אומר ליה אותו ואת תורתו:

הלכה ו מתני': אומר רבי יהושע, מי יגלה עפר מעיניך, רבן יוחנן בן זבאי, שהיית דורש כל ימיד שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה, שנאמר (שם א) איש תם וישר (ו) ירא אלהים וסר מרע, והרי יהושע תלמיד תלמידך למד שמא תכה עשה:

גמרא: אימתי היה איוב? רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא, בימי אברהם אבינו היה. הדיא היא דכתיב (שם) איש היה בארץ עוין איוב שמו. וכתיב (בראשית כב) את עוין בכורו.

רבי אבא אומר, בימי אבינו יעקב היה, ודינה היתה אשתו. הדיא הוא דכתיב (איוב א) כדבר אחת הנבלות תדברי. וכתיב (בראשית לד) כי נבלה עשה בישראל.

רבי לוי אומר, בימי השקטים היה. הדיא הוא דכתיב (איוב טו) אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם.

רבי יוסי בן חלפתא אומר, בירידתן למצרים היה, וכעלייתן מת. משל לרועה שבא זאב ונודווג לצאנו, מה עשה, העמיד תיש אחד לנגדו. הדיא הוא דכתיב (שם טו) וסגירני אל אל עויל ועל ידי רשעים ירטני.

תני רבי ישמעאל, איוב מעבדי פרעה היה, ומגדולי פמילייתו שלו היה. הדיא הוא דכתיב (שמות ט) הדיא את דבר יי וגו'. וכתיב ביה (איוב א) איש תם וישר (ו) ירא אלהים וסר מרע.

רבי יוסי בר יהודה אומר, בימי שפוט השופטים היה. הדיא הוא דכתיב (שם כז) הן אתם בלכם הויתם ולמה זה הכל תהבלו. הויתם מעשה דורי שהיו נמלין מעשר בגרנות (הושע ט) אחבת אתנן על כל גרנות דגן.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, בימי מלכות שבא היה. שנאמר (איוב א) ותפל שבא ותקחם. רבי נתן אומר, בימי פשדים היה, שנאמר (שם) פשדים שמו שלשה ראשים.

רבי יהושע בן קרחה אומר, בימי אחשורוש היה שנאמר (אסתר ב) יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה. וכתיב (איוב מב) ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב. רבי יהושע בן לוי אומר, מעולי גולה היה. רבי יוחנן אומר, מעולי גולה היה וישראל היה.

לפנים בן רבי יוחנן למד מפניו הילכות אכל. (שם א) ויקם איוב ויקרע את מעילו. רבי יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן מיפן שאכל צריד לקרוע מעומד. תני רבי חייה, היה לי בעולמי גוי אחד צדיק ונתתי לו שכר ופטרתי מעולמי.

רבי שמעון בן לקיש אמר, איוב לא היה ולא עתיד להיות. מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. תמן אמר רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא, בימי אברהם אבינו היה. והכא הוא אמר הכין. אלא הוא היה, וייסורין לא היו. ולמה נכתבו עליו? אלא לומר שאילולי באו עליו היה יכול לעמוד בהן.

דרש רבי עקיבא, (שם לב) ויהר אף אליהוא בן ברכאל הבווי ממשפחת רם. אליהוא, זה בלעם. בן ברכאל – שבא לקלל את ישראל ופירכן, (דברים כב) ולא אבה יי אלהיך לשמוע אל בלעם. הבווי, שהייתה נבואתו בזויה, (במדבר כד) נופל וגלוי עינים. ממשפחת רם (שם כג) מן ארם ינחני בלק.

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, אינן הוא הוא, בכר פסה עליו המקום. ואין לית הוא, עתיד להתנבח עמו. אלא אליהוא – זה וצחק. בן ברכאל – בן שבירכו האל, שנאמר (בראשית כד) ויברכוהו ה' הבווי.

[דף כ"ו ע"א]

שביזה כל בתי עבודה זרה בשעה שנעקד על גבי המזבחה. ממשפחת רם, בן אברהם. משה כתב המשה ספרי תורה, וחזר וכתב פרשת בלק ובלעם, וכתב ספרו של איוב.

(איוב א) איש תם וישר (ו) ירא אלהים וקר מרע. אמר רבי תחליפא קיסרייא, שהיה וותרן. אמר ליה רבי זעירא, ומאן דלית הוא וותרן לית הוא בשאר? אלא שהיה מוותר על קללתו:

הדרן עלון פרק בשם שהמים

פרק ו

הלכה א מתני': מי שקנא לה ונסתרה, אפילו שמע מן העוף הפורה, יוציא ויתן כתובה. דברי רבי אלעזר. רבי יהושע אומר, משישאו ויתנו בה מזוזות בלבנה:

גמרא: רבי יוחנן בשם רבי ינאי, כל תמן פירקא משהתרה בה ואמר לה אל תיסתרי עם איש פלוני. משקינא לה ונסתרה. רבי שמעון בן לקיש אמר, אפילו לא נסתרה. אמר רבי זעירא קופי רבי יסא,

לא דרבי שמעון בן לקיש פליגי, אלא סבר בההון תניינא והוא מיכל בעידי סתירה. אגון תנינן מחלוקת.
אית תניי תני סתם. אמר רבי זעירא קומי רבי מנא,

[דף כ"ו ע"ב]

לא על מה דרבי אלעזר אמר רבי יושוע פליגי. אלא בגין דתנינן רבי יהושע אומר עד שישיאו ויתנו
בה מוצרות בלבנה.

רבי אבא כרי בעי, תמן אמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי אלעזר, כל מקום שישנה רבי מחלוקת
והור וישנה סתם, הלכה בסתם. וכא הוא אמר הכין.

אגון תנינן מוצרות. אית תניי תני מוצרות. מאן דמר מוצרות, מצרן עמר. ומאן דמר מוצרות, שורן
פיתן.

מה גן קיימין, אין בהן דשמע ולא ידע מן מאן שמע, בעוף הפורח הוא. ואין בהן דשמע וידע ממאן
שמע, כעד מפי עד הוא. אלא בן אגון קיימין פלוני מפלוני ופלוני מפלוני מילה דלית בה תימליוסום:

הלכה ב מתניי: אמר עד אחד אני ראיתיך שנטמאת, לא היתה שותה. ולא עוד, אלא אפילו עבד
אפילו שפחה, הרי אלו נאמנין אף לפוסלה מכתבתה. חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת
בעלה, הרי אלו נאמנות. ולא לפוסלה מכתבתה אמרו, אלא שלא תשתה.

גמרא: (במדבר ה) ועד אין בה. אין לי אלא עד, מניין אפילו עבד אפילו שפחה? תלמוד לומר ועד
אין בה מפל מקום. וברבי ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר, כל מקום שנאמר בתורה עד סתם, הרי אילו
בכלל שני עדים, עד שיפרש הכתוב שהוא עד אחד. אשכח תני, רבי ישמעאל אומר שני עדים.
מתניתא משהודה רבי עקיבה לרבי טרפון. דתני, רבי טרפון אומר, עד אחד נאמן לטמאותה, ואין
עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה. רבי עקיבה אומר, בשם שעד אחד נאמן לטמאותה, כד עד אחד
נאמן להפסידה מכתובתה. אמר לו רבי טרפון איכן מצינו עד אחד במזון בלוי? אמר לו רבי עקיבה
ואיכן מצינו עד אחד באשת איש בלוי? אלא בשם שעד אחד נאמן לטמאותה. כד עד אחד נאמן
להפסידה מכתובתה. תור רבי עקיבה להיות שונה כרבי טרפון.

רבי בון בר הדיה בעי, חמותה שאמרה אני ראיתי שניטמאת וכא אחד ואמר אני ראיתיך
שניטמאת]

[דף כ"ז ע"א]

מה בא להעיד? אם להשקותה, ככר נראית שלא לשנות. אלא לא בא אלא להפסידה מכתובתה, שאין מפסידין כמוזן על פי עד אחד.

רבי יוסי בעי, שמע מן העוף הפורח אני ראיתיך שניטמאת, את אמר לא היתה שותה. ובא אחד ואמר אני ראיתי שניטמאת, מה בא להעיד? אם להשקותה, ככר נראית שלא לשנות. אלא לא בא אלא להפסידה מכתובתה, שאין מפסידין כמוזן על פי עד אחד.

ממה דרבי יודה אמר, פלוני אכל חלב והתריתי בו אינו לוקה, אמר לו אחד, חלב הוא, והתרו בו, שנים, לוקה. ועיקר עידותו לא בעד אחד הוא. ממה דרבי יודה אמר, פלוני נזיר וניטמא, היתריתי בו, אינו לוקה. אמר לו אחד, נזיר אתה, והיה נוהג בנזירות על פיו. שתה יין וניטמא למתים, התרו בו שנים, לוקה. ועיקר עדותו לא בעד אחד הוא. ממה דרבי מנא אמר, פלנית פדנת וזינת ובא עליה בעלה ובעלה בהו, והתריתי בו, אינו לוקה. נסתרה בפני שנים, אמר אחד, אני ראיתיך שניטמאת ובא בעלה עליה בהו, התרו בו שנים, לוקה. עיקר עדותו לא בעד אחד הוא:

[דף כ"ז ע"ב]

הלכה ג מתני': שהיה בדין, ומה אם עדות הראשונה שאינה אוסרת אסור עולם, אינה מתקימת בפחות משנים. עדות האחרונה שהיא אוסרתה אסור עולם, אינו דין שלא תתקום בפחות משנים? תלמוד לומר, ועד אין בה, כל שיש בה. קל וחומר לעדות הראשונה מעתה, ומה אם עדות האחרונה שהיא אוסרתה אסור עולם, הרי היא מתקימת בעד אחד. עדות הראשונה שאין אוסרתה אסור עולם, אינו דין שתתקום בעד אחד? תלמוד לומר, (דברים כד) פי מצא בה ערות דבר, וליחלן הוא אומר (שם יט), על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר, מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים, אף דבר האמור פאן על פי שנים עדים:

גמרא: עדות הראשונה זו סתירה. עדות האחרונה זו מוסמאה. מתניתא – דרבי יהושע. דרבי יהושע אמר מקנא מתרה לה על פי שנים, ומשקה לה על פי שנים. אמר רבי מנא

[דף כ"ח ע"א]

ואפילו באהן תנא אתייהא היא. דתני רבי יוסי בי רבי יהודה אומר משום רבי לעזר, מקנא לה על פי עד אחד או על פי עצמו. ומשקה על פי שנים:

הלכה ד מתני': עד אומר ניטמאת ועד אומר לא ניטמאת. אשה אומרת ניטמאת ואשה אומרת לא ניטמאת, היתה שותה. עד אומר ניטמאת, ועדים שנים אומרים לא ניטמאת, היתה שותה. שנים אומרים ניטמאת, ואחד אומר לא ניטמאת, לא היתה שותה:

גמרא: גידול בר מינימין בשם רב, כל מקום שהכשירו עדות האשה באיש, האיש מכחיש את האשה והאשה מכחשת את האיש. ניתני, עד אחד אומר ניטמאת ואשה אומרת לא ניטמאת. אשה אומרת ניטמאת, ועד אומר לא ניטמאת. תניי דבית רבי, בן תני בשם רבי נחמיה, הולכין אחר רוב עדות. היך עבדה שתי נשים ואשה אחת עשו אותה בשני עדים ועד אחד, הדין תימר באשה ונשים. אבל אם היו מאה נשים ועד אחד, בעד בעד אינון.

רב אדא בר אחיה אמר, עד אחד נאמן לטמותה. אין עד אחד נאמן להפסידה מפתובתה. אמר רב הקדא, מה מעם אמרו עד אחד נאמן לטמותה, מפני שרגלים לדבר. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן, כאן לא היתה שותה, ובגגלה ערופה היו עורפין.

רב אמר היתה שותה.

[דף כ"ח ע"ב]

מתניתא פליגא על רב. עד אחד אומר ניטמאת ושנים אומרים לא ניטמאת, היתה שותה. הא בעד אחד לא היתה שותה. פתר לה בפסולי עדות. ואין בפסולי עדות, אמור סיפא, שנים אומרים ניטמאת ועד אחד אומר לא ניטמאת, לא היתה שותה. הא עד בעד לא היתה שותה. והיך רב אמר היתה שותה.

רבי יוחנן אמר, לא היתה שותה. מתניתא פליגא על רבי יוחנן. שנים אומרים ניטמאת ועד אומר לא ניטמאת לא היתה שותה, הא עד בעד היתה שותה. פתר לה בפסולי עדות. ואין בפסולי עדות, אמור ראשה, עד אומר ניטמאת ושנים אומרים לא ניטמאת היתה שותה, הא עד בעד היתה שותה, היך רבי יוחנן אמר לא היתה שותה. אמרין בשם רבי שמואל, בפסולי עדות היא מתניתא. אמרין בשם רבי שמואל, בסתירה אחרת היא מתניתא.

רבי זעירא בעא קומי רבי מנא, מהו בסתירה אהרת היא מתניתא. אמר ליה כן אמר רבי יוחנן בשם רבי יצאי, כל הוון פירקא משקינא לה ונסתרה.

נסתרה בפני שנים, אמר עד אחד אני ראיתה שנטמאת בתוך כדי סתירה, יש פאן סתירה ויש פאן טומאה. לאהר כדי סתירה, יש פאן סתירה ואין פאן טומאה. היו שלשה, אחד אמר אני ראיתה שנטמאת בתוך כדי סתירה, יש פאן סתירה ואין פאן טומאה. לאהר כדי סתירה, אין פאן סתירה ואין פאן טומאה.

[דף כ"ט ע"א]

היו שלשה, אחד אמר אני ראיתה שלא נטמאת בתוך כדי סתירה, מה את עבד לה, בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, או שתקיים העדות בשאר? אמר רבי אבארי, מפנין דאת מר בעידות שבטלה מקצתה בטלה כולה, מודה הוא הכא שתקיים העדות בשאר, מפני שרגלים לדבר:

הדרן עלו פרק מי שקנא

פרק ז

הלכה א מתני': אלו נאמרין בלשונם, פרשת סוטה, ודווי מעשר, וקרית שמע, ותפלה, וכרפת הפזון, ושבועת העדות, ושבועת הפיקדון:

גמרא: פתיב (במדבר ה) ואמר הכהן לאשה, בכל לשון שהיא שומעת. דברי רבי יאשיה. אמר ליה רבי יונתן, ואם אינה שומעת, ולמה היא עונה אחריו אמון? אלא שלא יאמר לה על ידי תורגמן.

רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי שמעון, לא מצינו שדיבר המקום עם אשה, אלא עם שרה בלבד. והא פתיב (בראשית ג) אל האשה אמר הרבה ארבה וגו'. אמר רבי יעקב דכפר חנין, על ידי התורגמן. והא פתיב (שם כח) ויאמר יי לה שני גוים בכמנה. אמר רבי בא בר כהנא, הדיבור נפלה לה.

אמר רבי ברי, כמה בירבירי בירבירים הקדוש ברוך הוא מתאזה לשמוע שיהתן של צדקניות, (שם יח) ויאמר לא בי צחקת.

ויודי מעשר, פתיב (דברים כו) וענית ואמרת. וקרית שמע, דכתיב (שם מז) ודברת בם. רבי אומר, אומר אני, קרית שמע אינו נאמר אלא בלשון הקודש, מה מעמא, (שם) והיו הדברים האלה.

רבי לוי בר היתה אול לקיפרי, שמע קליון קריין שמע אלוניסתי, בעא מעפבתון. שמע רבי ייסי ואיקפד, אומר, בך אומר אני, מי שאינו יודע לקרות אשורית, לא יקרין בך עיקר, אלא יוצא בכל לשון שהוא יודע. השיב רבי ברכיה, הרי מגילת אסתר, היה יודע לקרותה אשורית ולעז, אינו יוצא בך אלא אשורית. אומר רבי מנא, מגילת אסתר היה יודע לקרותה אשורית ולעז, אינו יוצא אלא אשורית.

[דף כ"ט ע"ב]

בלעז, יוצא בך בלעז. וכן יוצא בך בכל לשון שהוא יודע.

ותפילה, כדי שיהא יודע לתבוע צרכיו. וברכת המזון כדי שיהא יודע למי מברך.

ושבועת העדות ושבועת הפקדון משביעין אותו בלשונו. השביעין שלא בלשון ואמרו אמן, הרי אילו פטורין. כהדא דתני, שבועת הדיינין, כתניין שבלבנו, לא כתניין שבלבכם. אומר רבי יודן, חזקה כתניין שבלבנו הוא משביעו. ולמה הוא מתנה עמו? מפני הדיוטות שלא יאמרו יש תניין בשבועות. תני רבי חנניה קימי רבי מנא, והא פתיב (דברים כט) כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום. מה שמע מינה. אומר ליה הדורות הבאים אחרינו אין בלבם תניי:

הלכה ב מתני' ואילו נאמרים בלשון הקודש, מקרא הביפורים, וחליצה, ברכות וקללות, ברכת פתנים, וברכת פתן גדול, ופרשת המלך, ופרשת עגלה ערופה, ומשיח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם.

מקרא הביפורים ביצד? (שם כ) וענית ואמרת לפני יי אלהיך. ולהלן הוא אומר (שם כד) וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם. מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש, אף כאן בלשון הקודש.

חליצה ביצד? (שם כה) וענתה ואמרה בכה יעשה לאיש. ולהלן הוא אומר וענו הלויים ואמרו. מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש, אף כאן בלשון הקודש. רבי יהודה אומר, וענתה ואמרה בכה, עד שתאמר בלשון תזה:

גמרא: תני בשם רבי יודה, כל מקום שנאמר בלשון הוה, ענייה, ואמירה, פכה וכה, הרי הוא בלשון הקודש. אומר רבי אלעזר, בניין אב שבכולן, (שמות יט) משה ידבר והאלהים יענו בקול. התיב רבי חגי, והקתיב (בראשית כד) ויען לבן ובתואל, אין תימר על ידי ענייה, והקתיב ויאמרו.

[דף ל' ע"א]

אין תימר על ידי אמירה, והקתיב (בראשית כד) מני יצא הדבר. אין תימר בלשון הקודש, והקתיב (שם לא) ויקרא לו לבן וגר שהדוּתא. ואין תימר קודם למתן תורה, הרי פרשת וידוי מעשר הרי הוא לאחר מתן תורה והוא נאמר בכל לשון.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יוחנן, שלא יהא לשון סורסי קל בעיניה. שפתורה ובכניאים ובכתובים הוא אמור. בתורה קתיב (שם) ויקרא לו לבן וגר שהדוּתא. בכניאים קתיב (ירמיה י) כדנה תאמרון [להוים] (להוין). בכתובים קתיב (דניאל ב) וידברו הפשדים למלך ארמית.

אמר רבי יונתן דבית גוברין, ארבעה לשונות נאין להשתמש בהן העולם. ואילו הן, לעז לומר, רומי לקרב, סורסי לאיליאי, עברי לדבור. ויש אומרים אף אשורי לכתב. אשורי, יש בו כתב ואין בו לשון. עברי, יש בו לשון ואין בו כתב. בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי. ולמה נקרא שמו אשורי, שהוא מאושר בכתבו. אמר רבי לוי, על שם שעלה בידם מאשור.

קתיב, (דברים כז) וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם. בקולו של רם. מלמד ששיתף הקדוש ברוך הוא קולו עמו. דבר אחר, קול רם, המעולה שבקולות. אמר רבי יצחק, לא קטון ולא גדול אלא בינוני:

הלכה ג מתני: ברכות וקלות ביצה, פיין שעברו ישראל את הירדן ובאו לחר גרזים וחר עיבל שבשומרון שבצד שכם אצל אלזני מורה, שנאמר (שם יא) הלא הפה בעבר הירדן, ולהלן הוא אומר (בראשית יב) ויעברו אברהם בארץ עד מקום שכם עד אלזני מורה, מה האלזני מורה האמורה להלן שכם, אף אלזני מורה האמור כאן שכם.

גמרא: הלא הפה בעבר הירדן, מן הירדן ולהלן. אהרי דרף מבוא השמש, מקום שהחמה זורחת. בארץ הכנעני היושב בערבה מול הגלגל אצל אלזני מורה, זה הר גרזים וחר עיבל שבין הפותים, דברי רבי יהודה.

מִסְכַּת פֶּאֶה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְקַצֵּר – יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָאֲרִיסִין², וְהַחֲכִירִין², וְהַמוֹכֵר קָמְתוֹ לְקַצֵּר – לֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָיָה שָׁם עֲנִיִּים שְׂאִין רְאוּיִן, אִם יָכוֹל בְּעַל הַבַּיִת לְמַחֹת בְּיָדָם – מִמָּחָה, וְאִם לֹא – מִנִּיחָן מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם:

ב. אִין שׁוֹכְרִין פּוֹעְלֵי נְכָרִים, לְפִי שְׂאִינָן בְּקִיאִין בְּלִקֹּט:

ג. אִין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר עֲנִי לְעַנְיֵי נְכָרִים. אֲבָל נוֹתְנִין לְהֵן חֲלִין מִתְקַנִּין לְשֵׁם טוֹבָה:

ד. בְּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּעִיר, וְאָמַר: 'יֹדַע אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֵלִין שׁוֹכְחִים אֶת הָעֵמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי', וְשִׁכְחוּהוּ – הָרִי זֶה שְׂכָחָה. הָיָה עוֹמֵד בְּשָׂדֵה, וְאָמַר: 'יֹדַע אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֵלִים שׁוֹכְחִים אֶת הָעֵמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי', וְשִׁכְחוּהוּ – אִין זֶה שְׂכָחָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי שְׂמַעוֹן: אִפְלוּ אַחֲרָיִם עוֹבְרִין בְּדֶרֶךְ, וְרָאוּ אֶת הָעֵמֶר שֶׁשִׁכְחוּהוּ פּוֹעְלִין – אִינוּ שְׂכָחָה עַד שִׁשְׁכָחוּהוּ כָּל אָדָם:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה כָּל שְׂדֵהוּ עֹמְרִין לְעֵמֶר בְּהֵן לְגִדִּישׁ וּלְחַרְרָה – מוֹדִים בַּיִת שְׂמָאִי וּבַיִת הַלֵּל: שְׂאֵם הַפְּקִיר לְאָדָם וְלֹא לְבַהֲמָה, לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְנְכָרִים – שְׂזֵה הַפְּקִיר:

ו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עַל אֵלּוּ עֹמְרִים נִחְלְקוּ בַּיִת שְׂמָאִי וּבַיִת הַלֵּל? אָמַר לִי: הַתּוֹרָה הַזֹּאת! עַל אֵלּוּ: הָעֵמֶר הַסְּמוּךְ לַגֶּפֶה וְלַגִּדִּישׁ, לְבַקֵּר וְלַפְּלִים, וְשִׁכְחוּ. וּכְשִׁבְאַתִּי, שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאָמַר לִי: מוֹדִים בְּאֵלּוּ שֶׁהֵן שְׂכָחָה. וְעַל מָה נִחְלְקוּ? עַל הָעֵמֶר שֶׁהִחֲזִיקוּ בוֹ לְהוֹלִיכּוֹ לְעִיר, וּנְתַנּוּ בְּצַד גֶּפֶה אוֹ בְּצַד גְּדֵר – שְׂבִיַת שְׂמָאִי אוֹמְרִים: אִינְהָ שְׂכָחָה, מִפְּנֵי

שְׂזָכָה בוֹ. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים: שְׂכָחָה. וּכְשִׁבְאַתִּי וְהִרְצִיתִי הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה: אָמַר לִי: אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ לְמַשָּׂה מְסִינִי:

ז. הָעֵמֶר שֶׁהִחֲזִיקוּ לְהוֹלִיכּוֹ לְעִיר, וּנְתַנּוּ עַל גְּבֵי חֲבָרוֹ, וְשִׁכַּח שְׁנֵיהֶם, הַתַּחְתּוֹן – שְׂכָחָה, וְהָעֲלִיּוֹן – אִינוּ שְׂכָחָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם – אִין שְׂכָחָה. הַתַּחְתּוֹן, מִפְּנֵי שְׂמִכְסָה. וְהָעֲלִיּוֹן, מִפְּנֵי שְׂזָכָה בוֹ:

ח. שְׂדֵה שְׁעוֹמְרִיָּה מְעַרְבֵּינָן, וְעֵמֶר וְשִׁכַּח אֶחָד מֵהֶם – אִין שְׂכָחָה, עַד שִׁיעֵמֶר אֶת כָּל סְבִיבוֹ:

ט. הָעֵמֶר שֶׁכָּנְגְדוּ מוֹכִיחַ, כִּיצַד? מִי שֶׁהָיָה לוֹ עֵשֶׂר שׁוֹרוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה עֲמִרִים, וְעֵמֶר אֶחָד מֵהֶם לְצַפּוֹן וְלְדָרוֹם, וְשִׁכַּח – אִין שְׂכָחָה, מִפְּנֵי שֶׁנֶּדוֹן כְּמִרְחַח וְכַמְעַרֵב:

י. שְׁתֵּי כְרִיכוֹת הַמְּבַדְלוֹת זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשׁ – אִין שְׂכָחָה. שְׁנֵי עֹמְרִין הַמְּבַדְלִין זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשָׁה – אִין שְׂכָחָה. שְׁתֵּי גִפְנִים הַמְּבַדְלוֹת זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשׁ – אִין שְׂכָחָה. שְׁנֵי גִרְרִין – פֶּרֶט. שְׁלֹשָׁה – אִינָן פֶּרֶט. שְׁתֵּי שְׂבָלִים הַמְּבַדְלוֹת כְּדָרְכָן – לְקַט. שְׁלֹשׁ – אִינָן לְקַט; אֵלּוּ דְבָרֵי בַיִת הַלֵּל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲנִינָא בֶּן אַחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל שְׂבָתָת רְשׁוּת עֲנִי לְאַמְצַע, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַפְּרָם – אִין מְצַטְרְפִין. וְכָל שְׂלֵא בָּאת רְשׁוּת עֲנִי לְאַמְצַע, כְּגוֹן פְּרוֹת הָאֵילָן – הָרִי אֵלּוּ מְצַטְרְפִין:

יא. אִימְתִי אָמְרוּ: 'קָמָה מְצַלַת אֶת הָעֵמֶר'? בְּזִמְנָא שְׂלֵא נְטִלָה מְבִינְתִים. הָא אִם נְטִלָה מְבִינְתִים – הָרִי זֶה אִינְהָ מְצַלַת. קָמַת חֲבָרוֹ – מְצַלַת עַל שְׁלוֹ. שֵׁל חֲסִין – עַל שֵׁל שְׁעוֹרִין. שֵׁל נְכָרִי – עַל שֵׁל יִשְׂרָאֵל; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין מְצַלַת אֵלּא עַל שְׁלוֹ, וּמִמִּין עַל מִינוֹ. רַבִּין שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כִּשְׁם שֶׁהִקָּמָה מְצַלַת אֶת הָעֵמֶר – כֶּף הָעֵמֶר מְצִיל אֶת הַקָּמָה. וְדִין הוּא, וּמָה אִם

¹ שְׁנוּטָל שְׁלִישׁ בְּקִצִיר.

² כֶּכֶף וְכֶכֶף בּוֹרִין וְאִין לוֹ חֲלָקִי רַק בְּקִצִיר.

טו. זית שהוא עומד בין שלש שורות של שני מלבנין, ושכחו - אין שכחה. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכירו, אבל בזמן שמכירו - רץ אתריו ונטלו אפלו עד מאה:

טז. המפקיר את פרמו, עשירים - נוטלין את האשכולות, ועניים - נוטלין את האשכולות ואת העוללות. איזהו עוללות? כל שאין בה לא כתף ולא נטף. יש לה כתף ואין לה נטף, נטף ואין לה כתף - הרי היא של בעל הבית. ואם לאו - הרי היא של עניים. איזהו כתף? פסיגין המחברים בשדרה, זו על גבי זו. נטף? הענבים המחברות בשדרה ויורדות:

יז. נכרי שמכר פרמו לישראל לבצר - חיב בעוללות. וישראל שמכר פרמו לנכרי לבצר - פטור מן העוללות:

יח. ישראל ונכרי שהיו שתפין בכרם, חלקו של ישראל - חיב, ושל נכרי - פטור. רבי שמעון אומר: ישראל ונכרי שהיו שתפין בכרם - פטור מן העוללות:

יט. המקדיש את פרמו - לא הקדיש את העוללות, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:

כ. בן לוי שנתנו לו ענבים והיו בהן עוללות - אין חושש שמא של עניים הן:

כא. הנוטע כרם להקדיש - פטור מן הפרט, ומן העוללות, מן הערלה, ומן הרבעי. וחיב בשביעית. המקדיש את פרמו - לא הקדיש את העוללות, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מאימתי אדם רשאי לבצר פרמו בשביעית? משיודע הפרי, שכבר נתחיב הכרם בגדולי עוללות:

קמה שיפה כח עני בה - הרי היא מצלת את העמר, עמר שהורע כח עני בו - אינו דין שיציל את הקמה? אומר לו רבי: מה אם קמה שיפה כח עני - נצלת, העמר שהורע כח עני - אינו דין שתנצל?

יב. יפה כח עני בקמה יתר מבעמר, ובעמר יתר מבקמה. שהקמה - יש בה לקט שכחה ופאה, מה שאין כן בעמר. ובעמר יתר מבקמה, הקמה שהיא אוויה לעשות סאתים - אינו שכחה. ובעמר - שכחה: רבי חנינא בן אחי רבי יהושע אומר: כל שבאת רשות עני באמצע, כגון התבואה והכרם - אין מצטרפין. וכל שלא באת רשות עני לאמצע, כגון פרות האילן - הרי אלו מצטרפין.

יג. החותף כריכות ועתיד לעמרן, וכן אגודי השום והבצלין - אין להם שכחה. המעמר מפני הדלקה, ומפני אמת המים - אין להם שכחה, מפני שעומד לאבדן. מעשה בחסיד אחד ששכח עמר בתוך שדהו, ואמר לבנו: צא והקרב עלי פר לעולה ופר לשלמים. אמר לו: אבא! מה ראית לשמח בשמחת מצוה זו יותר מכל מצות שבתורה? אמר לו: כל מצות שבתורה - נתן לנו הקדוש ברוך הוא לדעתנו, זו - שלא לדעתנו. שאלו לא היה ברצון לפני המקום - לא באת מצוה זו לידנו. אלא הרי הוא אומר (דברים כד, יט): "כי תקצר וגו'" - קבע לו הכתוב ברכה. והלא דברים קל וחמר, מה אדם שלא נתפון לזכות וזכה - מעלין עליו כאלו זכה. המתפון לזכות וזכה - על אחת כמה וכמה. פיוצא בו (ויקרא ה, יז-יח): "ואם נפש כי תחטא ועשתה וגו' והביא איל תמים" וגו'. והלא דברים קל וחמר, מה אם מי שלא נתפון לחטא, וחטא - מעלין עליו כאלו חטא. המתפון לחטא, וחטא - על אחת כמה וכמה:

יד. כל זית שיש לו שם בשדה כזית נטפה בשעתו ושכחה - אינו שכחה. במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו, אבל אם התחיל בו ושכחו - הרי זה שכחה, עד שיהא בו סאתים:

כב. איזוהו שכתה בעריסין גדולים? כל שאינו יכול לפשט את ידו ולטלה. בעריסין קטנים - כשיעבר הימנו. בדלית ובדקל - משירד ממנו. ושאר כל האילין - משיפנה וילך לו. במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו, אבל אם התחיל בו ושכחו - אין שכתה עד שיבצר את כל סביביו:

מסכת פאה פרק רביעי

א. רבי יהודה אומר: מקום שדורכין את העוללות - נאמן עני לומר: 'זו של עוללות הוא'. נאמן לומר: 'לקט זה - לקטתיו אני ואחי, אני וקרובי'. אבל אין נאמן לומר: 'מפלוגי נכרי לקחתי'; 'מאיש פלוגי כותי לקחתי'. עניי כותים - פעניי ישראל. אבל עניי נכרים - אין מאמינים להם בכל דבר:

ב. אין פוחתין לעני בשנת מעשר עני, מחצי קב חטין או קב שעורין. במה דברים אמורים? על הגרן, אבל בתוך ביתו - נותן לו כל שהוא, ואינו חושש. ושאר מתנות כהונה ולויה - נותן כל שהוא ואינו חושש. רצה, מציל מחצה ונותן מחצה. אבא יוסי בן דוסתאי אומר משום רבי אליעזר: רצה, נותן לפניהם שליש, ומניח שתי ידות לקרוביו:

ג. כהנים ולוים שהיו עומדין על הגרן, ובאו כהנים אחרים ועמדו - אינן יכולין להוציא מידן. אמר רבן שמעון בן גמליאל: נהגו כהנים עין יפה, שלא להוציא את אחיהם ריקנין. אבל מקמציין ונותנין להם. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם באו עד שלא תחזר חלילה - עומדין על העקב⁴, ונוטלין:

ד. נשים ועבדים, אין חולקין להם על הגרן. אבל נותנין להם מתנות כהונה ולויה לשם טובה:

ה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כשם שהתרומה חזקה לכהונה בחלוק גרנות - כך מעשר ראשון חזקה ללוים בחלוק גרנות. החולק בבית דין - אין לו חזקה לכהנה:

ו. שתי חזקות בארץ ישראל: נשיאות כפים, וחלוק גרנות. ובסוריא, ועד מקום ששלוחי ראשי חדשים מגיעים - נשיאות כפים, אבל לא חלוק גרנות. ובבל - בסוריא. רבי שמעון בן אליעזר אומר: אף באלכסנדריא בראשונה, כשהיה שם בית דין:

ז. חמר בקדשי מקדש שאין בקדשי גבול, ובקדשי הגבול שאין בקדשי מקדש. קדשי הגבול - קטנים חולקין בהן, וטמאין חולקין בהן, וחולקין אותן בטמאה, וחולקין מנה פנגד מנה. קדשי מקדש - חביבין באחריותן לטפל בהן, ולהביאן לבית הבחירה. קדשי הגבול - נתנין לכל חבר. קדשי מקדש - נותן לאנשי המשמר בלבד:

ח. אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום - מכפר בפוינדיון מארבע סאין בסלע. לן - נותנין לו פרנסת לינה, שמן וקטנית. שבת - נותנין לו מזון שלש סעודות, שמן וקטנית, דג וירק. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכירין אותו, אבל בזמן שמכירין אותו - אף מכסין אותו. היה מסבב על הפתחים - אין נזקקין לו לכל דבר:

ט. תמחוי - כל היום. קפה - מערב שבת לערב שבת. תמחוי - לכל אדם. קפה - לאנשי אותה העיר. אם שהה שם שלשים יום - הרי הוא כאנשי העיר. לקפה ולתמחוי - שלשה חדשים, ולפסות - ששה חדשים.

⁴ בסוף הראשונים - בסוף השו"ה, וכשבעל הבית מחלק ובא לסוף השו"ה - מחלק גם להם.

³ פרה גבוה ומנוח על גבי עצים.

וְלַקְבוּרָה – תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים. וּלְפָסִי הָעִיר – שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ:

י. עֲנִי שְׁנַתֵּן פְּרוּטָה לַקֶּפֶה, וּפְרוּטָה לַתְּמָחָוּי – מִקְבְּלֵינָא אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא נָתַן – אֵין מְחִיבֵין אוֹתוֹ לָתֵן. נָתַנוּ לוֹ חֲדָשִׁים וְהַחֲזִיר לָהֶן שְׁחָקִים⁶ – מִקְבְּלֵינָא אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא נָתַן – אֵין מְחִיבֵין אוֹתוֹ לָתֵן. הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי מִילְתָּ⁷ – נוֹתְנִין לוֹ כָּלִי מִילְתָּ. מָטָה – נוֹתְנִין לוֹ מָטָה. עֶסֶה – נוֹתְנִין לוֹ עֶסֶה. פֶּת – נוֹתְנִין לוֹ פֶּת. לְהֶאֱכִילוֹ בַתּוֹךְ פִּי – מֵאֲכִילֵין לוֹ בַתּוֹךְ פִּי, שְׁנֹאֲמֵר (דְּבָרִים טו, ח): "יְדִי מִחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ" – אֶפְלוּ עִבְדֵּי אֶפְלוּ סוּס. "לוֹ" – זוֹ אִשָּׁה, שְׁנֹאֲמֵר (בְּרָאשִׁית ב, יח): "אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כַּנְּגֻדוֹ". מַעֲשֶׂה בַהֲלָל הַזֶּקֶן, שְׁנַתֵּן לְעַנִּי בֶן טוֹבִים סוּס שֶׁהִיָּה מִתְעַמֵּל בּוֹ, וְעִבְדֵּי שֶׁהִיָּה מִשְׁמָשׁוּ. שׁוֹב מַעֲשֶׂה בְּאֲנָשֵׁי הַגְּלִיל, שֶׁהִיוּ מַעֲלִין לְזֶקֶן אֶחָד לִיטְרָא אֶחָד בְּשָׂר צְפוּרִי בְּכָל יוֹם:

יא. הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי זֶהָב – מוֹכְרֵן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי כֶּסֶף. בְּכָלִי כֶּסֶף – מוֹכְרֵן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי נְחֹשֶׁת. בְּכָלִי נְחֹשֶׁת – מוֹכְרֵן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי זְכוּכִית. אָמְרוּ: מִשְׁפַּחַת בֵּית נְבֻלְטָא הִיָּתָה בִירוּשָׁלַיִם, וְהִיָּתָה מְתִיחֶסֶת עַל בְּנֵי אֲרָגָן הַיְבוּסִי, הָעֲלוּ לָהֶם חֲכָמִים שֶׁלֵּשׁ מֵאוֹת שְׁקָלֵי זֶהָב, וְלֹא רָצוּ לְהוֹצִיאֵן חוּץ מִירוּשָׁלַיִם:

יב. הָאוֹמֵר: אֵינִי מִתְפָּרְנֵס מִשָּׁל אַחֲרִים – שׁוֹקֵדִין עָלָיו וּמְפָרְנִסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוּם מְלוּהָ, וְחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוּם מְתַנָּה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ: 'הֵבֵא מִשְׁכוּן', כְּדִי לְגוּס אֶת דַּעְתּוֹ⁸:

יג. הִיָּה אוֹמֵר: אֵינִי מִתְפָּרְנֵס מִשָּׁל עֲצָמֵי – שׁוֹקֵדִין עָלָיו וּמְפָרְנִסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוּם מְתַנָּה, וְחוֹזְרִין וְגוֹבִין מִמֶּנּוּ לְשׁוּם מְלוּהָ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ: 'הֵבֵא מִשְׁכוּן', כְּדִי לְגוּס אֶת דַּעְתּוֹ:

יד. הַמְסַמָּא אֶת עֵינוֹ, וְהַמְצַבָּה אֶת כְּרִסּוֹ, וְהַמְעַבָּה אֶת שׁוֹקֵיו – אֵין נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיְהִיָּה לוֹ כֶּן:

טו. גִּבְאֵי צְדָקָה, אֵין רְשָׁאִין לְפָרֵשׁ זֶה מִזֶּה. אֶפְלוּ נָתַן לוֹ חֲבָרוֹ מַעוֹת שֶׁהוּא חֵיב לוֹ, אֶפְלוּ מִצָּא מַעוֹת בְּדֶרֶךְ – אֵינוֹ רְשָׁאִי לִיטְלֵן, שְׁנֹאֲמֵר (בַּמִּדְבָּר לֵב, כב): "וְהִיִּיתֶם נִקְיִים מִה', וּמִיִּשְׂרָאֵל". אֲבָל פּוֹרְשִׁים זֶה מִזֶּה לְתוֹךְ חֲצַר אוֹ לְתוֹךְ חֲנוּת, וְגוֹבִין:

טז. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֵין פּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ מְלוּהָ וְחֹב, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּמוּלִים⁹, וְאֵין פּוֹדִין בּוֹ שְׁבוּעִים, וְאֵין עוֹשִׂין בּוֹ שׁוֹשְׁבֵינּוֹת, וְאֵין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ דְבָר לְצְדָקָה. אֲבָל מְשַׁלְּחִין מִמֶּנּוּ דְבָר שֶׁל גְּמִילוּת חֲסָדִים, וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לְחֶבֶר-עֵיר בְּטוֹבָה:

יז. אָמַר לָתֵן, וְנָתַן – נוֹתְנִין לוֹ שְׁכַר אֲמִירָה וְשְׁכַר מַעֲשֶׂה. אָמַר לָתֵן וְלֹא הִסְפִּיק בִּידוֹ לָתֵן – נוֹתְנִין לוֹ שְׁכַר אֲמִירָה כְּשְׁכַר מַעֲשֶׂה. לֹא אָמַר לָתֵן, אֲבָל אָמַר לְאַחֲרִים: 'תְּנוּ' – נוֹתְנִין לוֹ שְׁכַר עַל כֶּךָ, שְׁנֹאֲמֵר (דְּבָרִים טו, י'): "כִּי בְגַלֵּל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ" וְגו'. לֹא אָמַר לְאַחֲרִים: 'תְּנוּ', אֲבָל מְנִיחַ לוֹ:

⁸ כְּדִי לְשִׁירְגֵשׁ טוֹב, כִּי יִחְשַׁב שֶׁזוֹ רַק הַלְוָאָה

⁶ בְּלוּיִים.

⁷ בְּגָדֵי מִשִּׁי.

⁹ שְׂאִינוֹ חוֹב גְּמוּר, רַק רוֹצֵה לְגַמֵּל חֶסֶד לְמִי שֶׁגָּמַל עִמּוֹ חֶסֶד.

בדברים טובים¹⁰, מנין שנותנים לו ש"ך על כן? שנאמר: "כי בגלל הדבר הזה וגו'":

ד, יח מעשה במונבז המלך, שעמד ובזבז את כל אוצרותיו בשני בצרת. אמרו לו אחיו: אבותיך גנזו אוצרות והוסיפו על של אבותם, ואתה עמדת ובזבזת את כל אוצרותיך שלף ושל אבותיך! אמר להם: אבותי גנזו אוצרות למטה, ואני גנזתי למעלה, שנאמר (תהלים פה, יב): "אמת מארץ תצמח" וגו'. אבותי גנזו אוצרות במקום שהיד שולטת בו, ואני גנזתי אוצרות במקום שאין היד שולטת בו, שנאמר (תהלים פט, טו): "צדק ומשפט מוכן כסאך" וגו'. אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פרות, ואני גנזתי אוצרות שעושין פרות, שנאמר (ישעיה ג, י): "אמרו צדיק כי טוב כי פרי" וגו'. אבותי גנזו אוצרות של ממון, ואני גנזתי אוצרות של נפשות, שנאמר (משלי יא, ל): "פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם". אבותי גנזו אוצרות לאחרים, ואני גנזתי לעצמי, שנאמר (דברים כד, יג): "ולך תהיה צדקה לפני ה' אלהיך". אבותי גנזו אוצרות בעולם הזה, ואני גנזתי לעולם הבא, שנאמר (ישעיה נח, ח): "והלך לפניך צדקך". צדקה וגמילות חסדים – שקולין כנגד כל מצות שבתורה. אלא שהצדקה – בחיים, וגמילות חסדים – בחיים ובמתים. צדקה – בעניים. גמילות חסדים – בעניים ובעשירים. צדקה – בממונו. גמילות חסדים – בממונו ובגופו:

יט. אמר רבי יהושע בן קרחה: מנין שכל המעלים את עיניו מן הצדקה כאלו עובד עבודה זרה? שנאמר (דברים טו, ט): "הש"ך לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר". ולהלן הוא אומר (דברים יג, יד): "יצאו אנשים בני בליעל מקרבך, מה

בליעל האמור להלן – עבודה זרה. אף בליעל האמור כאן – עבודה זרה:

כ. אמר רבי אלעזר בר יוסי: מנין שהצדקה וגמילות חסדים שלום גדול ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם שבשמים? שנאמר (ירמיה טז, ה): "כה אמר ה' אל תבא בית מרוח" וגו'. חסד – זו גמילות חסדים, ורחמים – זו צדקה. מלמד: שהצדקה וגמילות חסדים שלום ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם שבשמים:

מסכת דמאי פרק ראשון

א. הקלין שבדמאי: השיתין, והרימין והעורדין, חזקתם בכל מקום – פטורין. ואם היו משתמרין – חייבין. אם כחס על שדהו – פטורה. רבי יוסי אומר: שיתין שבציפות – חייבות, מפני שהן משתמרות. רבי יוסי בר יהודה אומר: הנובלות הנמכרות עם התמרות – חייבות. וחכמים אומרים: עד שלא יטילו שאור – פטורות. משיטילו שאור – חייבות:

ב. בראשונה היה חמץ שביהודה – פטור, מפני שחזקתו מן התמד. עכשו שחזקתו מן היין – חייב:

ג. הבכורות¹¹, והספופות¹², בגנה – חייבות. בבקעה – פטורות. אלו הן הבכורות – עד שלא יושיבו שומא. הספופות – משיקפלו המוקצעות¹³. רבי אלעאי אומר משום רבי אליעזר: הבכורות – לעולם חייבות, מפני שהן משתמרות:

ד. כזיב עצמה – פטורה מן הדמאי. חזקת ארץ ישראל – חייב עד שיודע שהוא פטור. חזקת חוצה לארץ – פטור, עד שיודע לך שהוא חייב. חזקת בעלי בתים ישראל

¹³ מה שמותיירים קוצעו תפרות בבלי הנקרא כה,

בלי שומר.

¹⁰ מפנים לענין.

¹¹ הפרות שמומרים להתבשל.

¹² הפרות שמתבשלים רק בפוף.

שְׁבֹטוֹרֵיא - אין מְפִישִׁין עֲלֵיהֶן דְּמַאי. וְאֵם בִּידוּעַ שָׂרֵב הַפְּרוֹת שְׁלֵהֶן - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין :

ה. אָמַר: 'שְׁלֵי הֵן' - חֵיב לְעֶשֶׂר. 'מַעֲשִׂין הֵן' - נֶאֱמָן, שֶׁהִפֵּה שְׁאָסֵר הוּא הִפֵּה שֶׁהִתִּיר. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאָמַר: 'שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי הֵן' - נֶאֱמָן. הִיָּה מַעֲשֵׂר עֲנִי - נֶאֱמָן. הִיָּה מַעֲשֵׂר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי זֶה' - אִין נֶאֱמָן, 'מַעֲשֵׂר עֲנִי' - נֶאֱמָן. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאָמַר: מַעֲשֵׂר עֲנִי - נֶאֱמָן, שֶׁהִפֵּה שְׁאָסֵר הוּא הִפֵּה שֶׁהִתִּיר :

ו. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשִׁבְעִיעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן!' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וְחֵיב בְּכַעֲוֵר. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל שְׁבִיעִית הֵן' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וְחֵיב בְּכַעֲוֵר. הִיָּה מוֹכֵר בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר, וּפְטוֹר מִן הַכַּעֲוֵר. זֶה הַפֶּלֶל: כָּל דְּבַר שֶׁשְׁתִּיקְתּוּ פְּטוֹר - נֶאֱמָן, בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהַקֵּל. כָּל דְּבַר שֶׁשְׁתִּיקְתּוּ חֵיב - נֶאֱמָן לְהַחְמִיר וְלֹא לְהַקֵּל :

ז. פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׂרְבוּ עַל פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין. פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ שָׂרְבוּ עַל פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - הָרִי אֵלּוּ פְּטוֹרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִף דְּבָרִים הַתְּדִירִין, כְּגוֹן הָאֶגְזוּזִים וְדוֹרְמִסְקָנִיּוֹת וּפְסָלְקָאוֹת - פְּטוֹרִין, וְשָׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים - חִיבִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר - בְּדָבָר שְׂאִינוּ קְבוּעַ, וְדְבָרֵי חֻכְמִים - בְּדָבָר הַקְּבוּעַ :

ח. הַלּוֹקַח מִן הַחֲמֶרֶת¹⁴ בְּצוֹר, וּמִן הַמוֹגִירוֹת¹⁵ בְּצִידָן - חֵיב. מִן הַמוֹגִירוֹת בְּצוֹר, וּמִן הַחֲמֶרֶת בְּצִידָן - פְּטוֹר. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלּוֹקַח מִן הַמוֹגִירוֹת בְּצוֹר, וְאִין צְרִיד לּוֹמֵר מִן הַחֲמֶרֶת - חֵיב, אִפְלוּ מִחֲמַר אֶחָד. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חֲמֶרֶת הַיּוֹדֶרֶת לְכֹזֵיב - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתוֹ מִן

הַגְּלִיל. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הָרִי הִיא בְּחֻזְקָת פְּטוֹרָה, עַד שֶׁתּוֹדַע לָךְ מֵהֵיכָן הִיא :

ט. הַלּוֹקַח מִן הַסְּפִינָה בִּפְּו, וּמִן הַסְּפִינָה בְּקֶסְרִי - חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֶּפֶת הַיָּשׁוּב, וְכֶפֶת אֲנָטִיפָרְס, וְשׁוֹק שֶׁל פְּטוֹרוֹס - בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ דְּמַאי, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתָן מֵהַר הַמְּלָךְ. עֲכָשׁוּ רַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: כָּל עִירוֹת הַכּוֹתִים שְׁעַל יַד הַדְּרֵךְ, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַקְּטָנוֹת שְׁלֵהֶן - דְּמַאי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְשִׁין בִּיהוּדָה. וְשָׂאֵר כָּל פִּירוּתֵיהֶן - וְדַאי :

י. אוֹצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנֹכְרִים מִטִּילִין לְתוֹכוֹ, אִם רַב נֹכְרִים - וְדַאי, וְאִם רַב יִשְׂרָאֵל - דְּמַאי, מִחֻצָּה עַל מִחֻצָּה - וְדַאי; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִפְלוּ בְּלֵם נֹכְרִים, וְיִשְׂרָאֵל אֶחָד מִטִּיל לְתוֹכוֹ - דְּמַאי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּאוֹצֵר שֶׁל יְחִיד. אֲבָל בְּאוֹצֵר שֶׁל מְלָכִים - הוֹלְכִים אַחֵר הָרַב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּאוֹצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרִים. אֲבָל אוֹצֵר יִשְׂרָאֵל וְכוֹתִים - הוֹלְכִים אַחֵר הָרַב. אָמַר לוֹ: 'אַתָּה הוֹרִיתָ לָנוּ עַל אוֹצְרוֹת שֶׁל יְבָנָה שֶׁלְּפָנֵי מְלַחְמָה שֶׁהִיא דְּמַאי, וְרַבֵּן כּוֹתִים. אֲבָל אוֹצֵר שֶׁמִּטְמֵן בּוֹ מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ, כְּגוֹן אוֹצְרוֹת שֶׁל דִּינָר - חֵיב לְפִי חֶשְׁבוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִבְיָסָאִי: כָּל יָמַי הֵייתִי קוֹרָא מִקְרָא הַזֶּה (בְּמִדְבָר יט, יט): "וְהָזָה הַטְּהַר עַל הַטְּמֵא", וְלֹא מִצָּא יָדוֹ אֶלָּא בְּאוֹצֵר שֶׁל יְבָנָה בְּלִבָּד. וּמֵאוֹצְרָה שֶׁל יְבָנָה לְמִדְתִּי: שֶׁטְהוֹר אֶחָד מִזֶּה אִפְלוּ עַל מֵאָה טְמֵאִים :

יא. הַלּוֹקַח פְּרוֹת לְאֲכִילָה, וְנִמְלָךְ לְמִכְרָן - לֹא יִמְכְּרֵנוּ לְנֹכְרִי, וְלֹא יֵאֲכִילֵם לְבִהֶמַּת אַחֲרִים, וְלֹא לְבִהֶמַּת עֲצָמוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן עוֹשֶׂה כִּיּוֹצֵא בּוֹ. מִי שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ פְּרוֹת בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּמַתְּנָה - לֹא יִמְכְּרֵם לְנֹכְרִי, וְלֹא יֵאֲכִילֵם לְבִהֶמַּת אַחֲרִים, וְלֹא לְבִהֶמַּת עֲצָמוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן עוֹשֵׂר :

15 אוֹצְרוֹת.

14 חֲמֶרֶת שְׂבָאִים עִם הַתְּבוּאָה מִמְּקוֹם אַחֵר.

יט. הלוקח קמח לעורות – פטור מן הדמאי, וחיב בודאי. ושל ודאי – נותן לתוכו עורות אחרים:

כ. שמן ערב – בית שמאי מחיבין, ובית הלל פוטרין. אמר רבי נתן: לא היו בית הלל פוטרין אלא בשל פליטון בלבד. אחרים אומרים משום רבי נתן: מחיבין היו בית הלל בשמן ורד. תשלומי תרומה, וחמשה, וחמש חמשה, מותר העמר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, ותוספת הבכורים, ופטור מן הדמאי. חלת עם הארץ – רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי מחיבין, ובית הלל פוטרין. וכלן שקרא שם למעשר שני עליהן – מה שעשה – עשוי:

כא. קפת המרחץ – פטורה מן הנדאי, ואין צריך לומר מן הדמאי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף אינו מטמא טמאת אכל:

כב. שמן שהגרדי סף באצבעותיו – חיב. שהסורק נותן לצמר – פטור מן הדמאי. לפיכך שמן של שביעית – נותנין ממנו לגרדי, ואין נותנין ממנו לסורק:

מסכת דמאי פרק שני

א. ארו שבחולת אנטוכיא, במקומו – מתר. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: ארו שבחולת אנטוכיא – מתר הוא עד 'בורו'¹⁶:

ב. המקבל עליו ארבעה דברים מקבלין אותו להיות חבר. שלא למכור לעם הארץ. שלא לתן תרומות ומעשרות לעם הארץ. שלא יעשה טהרות אצל עם הארץ. ושיהא אוכל חלין בטרהה:

ג. המקבל עליו להיות נאמן – מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח, ואין מתארח אצל עם הארץ; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: המתארח אצל

יב. לוקחין שדה זרועה מן הנכרי, בין משצמחה, ובין עד שלא צמחה. וכן מישאל במוצאי שביעית, ואינו חושש. לוקחין זרע, אחד דבר שזרעו כלה, ואחד דבר שאין זרעו כלה.

יג. אין זורעין את הטבל, ואין מחפין את הטבל, ואין עושין עם הנכרי בטבל. ישראל ששכח זרע את הטבל, עד שלא צמחה – ילקט, ואם צמחה – אין מחיבין אותו, שכבר אבדה. הלוקח לבהמה לחיה ולעופות – פטור מן הדמאי:

יד. לא יקשר אדם ישראל בהמתו אצל בהמתו של נכרי. שאם הלכה בהמתו מאליה – אין מחיבין אותו להחזירה:

טו. משפיר ישראל בהמתו לנכרי, ופוסק עליה על מנת שהנכרי זנה. ובלבד שלא יאמר לו: 'כף וכך שעורין תהא מטיל לפניה' – 'כף וכך עמיר תהא מטיל לפניה':

טז. נכרי שאמר לישראל: 'תן שמן על גב מכתאי', בודאי – אסור, ובדמאי – מתר. נפל על גבי בשרו – משפשו ואינו חושש:

יז. נכרי שנתן שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה, משעמד – מתר לישראל לישב אחריו:

יח. הלוקח יין לתן לתוך המוריס, ויין לעשותו אילנות, וכרשינין לעשותן טחינין – חיב בדמאי, ואין צריך לומר בודאי. הן עצמן – פטורין מן הדמאי. הלוקח יין ושמן לתן על גבי חטטין, וכרשינין לעשותן טחינין – חיב בדמאי. ורבי שמעון בן אלעזר פוטר. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: הלוקח פרשינין לעשותן טחינין – פטור מן הדמאי. הלוקח יין לתן להקילור, וקמח לעשותו מלוגמא ורטיה – פטור מן הדמאי, וחיב בודאי. והן עצמן – פטורין מן הנדאי:

עם הארץ - נאמן. אמר להם רבי מאיר: על עצמו - אינו נאמן, יהא נאמן על של אחרים?! אמר רבי יהודה: מימיהן של בעלי בתים, לא נמנעו מלהיות אוכלין זה אצל זה, ואף על פי כן, פרותיהן שבתוך בתיהן - מתקנין:

ד. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות, ונחשד על דבר אחד - נחשד על כלן; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חשוד אלא על אותו דבר בלבד:

ה. גר שקבל עליו כל דברי התורה, ונחשד על דבר אחד, אפלו על התורה כלה - הרי הוא כישראל מומר:

ו. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אפלו דבר קטן מדקדוקי סופרים:

ז. רבי שמעון אומר: כהן שקבל עליו כל עבודת כהונה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוויה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו, שנאמר (ויקרא ז, לג): "המקריב את דם השלמים" וגו', אין לי אלא זריקת דם והקטר חלבים. מנין ליציקות ובלילות, פתיתות ומליחות, תנופות והגשות, הקמיצות והקטרות, המליקות והקבלות והזאות, והשקאת סוטה, ועריפת עגלה, וטהרת מצורע, ונשיאות פנים מבפנים ומבחוץ? תלמוד לומר (שם): "בני אהרן" - כל עבודה שהיא בבני אהרן. אמר רבי שמעון: יכול אין דוחין אותן אלא ממתנות מקדש בלבד, מנין אף ממתנות גבולין? תלמוד לומר (דברים יח, ד): "ראשית דגנך תירשך ויצרףך" וגו'. מפני מה? (שם יח, ה): "כי בו בחר ה'" - כל המקבל עליו שרות - יש לו במתנות. כל שאין מקבל עליו שרות - אין לו במתנות. בזמן שהכהנים עושין

רצונו של מקום, מה נאמר בהם? (ויקרא ו, י): "חלקם נתתי אותה מאשרי" - משלהן הן נוטלין ואין נוטלין משלי. ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם? (מלאכי א, י): "מי גם בכם ויסגר דלתים" וגו':

ח. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוי חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. וכלן שחזרו בהן - אין מקבלין אותן עולמית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: חזרו בפרהסיא - מקבלין אותן. במטמונות - אין מקבלין אותן. רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך - מקבלין אותן, שנאמר (ירמיה ג, יד): "שובו בנים שובבים" וגו':

ט. הבא לקבל עליו, אם היה נוהג מתחלה בצניעא - מקבלין אותו ואחר כך מלמדין, ואם לאו - מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו. רבי שמעון אומר: בין כך ובין כך - מקבלין אותו ומלמדין אותו והולכין ומקבלין לכנפים¹, ואחר כך מקבלין לטהרות. אם אמר: 'איני מקבל עלי אלא לכנפים בלבד' - מקבלין אותו. קבל עליו לטהרות ולא קבל עליו לכנפים - אף על הטהרות אינו נאמן. עד מתי מקבלין? בית שמאי אומרים: למשקין - שלשים יום, לכסות - שנים עשר חדש. ובית הלל אומרים: זה וזה - לשלשים יום:

י. הבא לקבל עליו, אפלו תלמיד חכם - צריך לקבל עליו. אבל חכם היושב בשיבה - אין צריך לקבל עליו, שפבר קבל עליו משעה שישב. אבא שאול אומר: אף תלמיד חכם - אין צריך לקבל עליו. ולא עוד, אלא אף אחרים מקבלין בפניו. הבא לקבל עליו דברי חברות - צריך לקבל בפני שלשה חברים, שאין דומה חבר שקבל לכן חבר שקבל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו דומה חבר שקלקל לכן חבר שקלקל:

¹ לטול ידים קדם אכילה.

כיוצא בו, לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח, ולא כוס יין לגזיר, שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו. ועל כלן - אין מברכין עליהן, ואין מזמנין עליהן, ואין עונין אחריהן 'אמן':

טו. נשאלין לעם הארץ על טהרותיו. ובלבד שלא יאמר לו: 'צא אכול', 'צא שרף'. אלא אומרים לו: 'אם כזה שאלת - טמא, ואם כזה שאלת - טהור':

מסכת דמאי פרק שלישי

א. העיד רבי יוסי בן המשלם משום רבי נתן אהוי, משום רבי אלעזר חסמא - שאין עושין טהרות לעם הארץ. לא יעשה לו חלת עסתו של תרומה בטהרה. אבל עושה לו עסתו של חלין בטהרה - מפריש ממנה חלה ונותן בכפישה או באנחותא, ועם הארץ בא ונוטל זו וזו. לא יעשה לו תרומת זיתיו בטהרה, אבל עושה לו זיתים של חלין בטהרה. מפריש מהן תרומה, ונותן לתוך כליו של חבר, ועם הארץ בא ונוטל את שתייהן:

ב. כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר - כך אין משלמין קרן וחמש אלא לכהן. חבר האוכל תרומת עם הארץ - משלם קרן וחמש לכהן חבר, וחבר נוטל דמיו ומפיס לעם הארץ:

ג. תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערבה - כופין את עם הארץ למכור את חלקו וחלק כהן. וחולק כהן עם ישראל, ישראל עם כהן, כותי במקום כותי, מפני שהוא כמציל מידו. אבל לא בארץ. מפני שמחזיקין אותם בכהנה. אף בארץ ישראל מקום שמכירין בו שהוא כותי - מתר לחלק הימנו:

ד. אוכל כהן ישראל עם כהן כותי - בזמן שעושה בטמאה. אבל בזמן שעושה בטהרה - הרי זה לא יאכל עמו, מפני

יא. בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ - אין אביו חושש שמא מאכילו דברים טמאים. משידע שמאכילו בטמאה - טמא, ובגדיו - טמאים מדרס:

יב. בת עם הארץ שנשאת לחבר, אשת עם הארץ שנשאת לחבר, עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר - צריכין לקבל עליהן בתחלה. בת חבר שנשאת לעם הארץ, אשת חבר שנשאת לעם הארץ, עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ - הרי הן בתוקתן עד שיחשדו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: צריכין לקבל עליהן בתחלה. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מעשה באשה אחת שנשאת לחבר - והיתה קומעת על ידו תפלין. נשאת למוכס - והיתה קושרת על ידו קשורין. בנו של חבר שהיה למוד¹⁸ אצל עם הארץ, עבדו של חבר שהיה למוד אצל עם הארץ - הרי הן בתוקתן עד שיחשדו. בנו של עם הארץ שלמוד אצל חבר, עבדו של עם הארץ שהיה למוד אצל חבר, כל זמן שהן אצלו - הרי הן כחבר. יצאו מאצלו - הרי הן כעם הארץ:

יג. לא יאמר אדם חבר לעם הארץ: 'הולך כפר זו ותן לפלוני חבר'; שאין משלחין טהרות ביד עם הארץ. חבר שאמר לו עם הארץ: 'הולך כפר זו והולך לפלוני עם הארץ' - לא יתן לו, שאין מוסרין טהרות לעם הארץ:

יד. עם הארץ שאמר לחבר: 'יתן לי כפר זה ואוכלנו' - יין זה ואשתנו' - לא יתן לו, שאין מאכילין טהרות לעם הארץ.

היה נדור מן הכפר, ואמר לו: 'יתן לי ואוכלנו'. אבטיח שנקר, ואמר לו: 'יתן לי ואוכלנו'. יין ונתגלה, ואמר לו: 'יתן לי ואשתנו' - לא יתן, שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו.

יב. הִיָּה הוּא נֶאֱמָן, וְאִשְׁתּוֹ אֵין נֶאֱמַנְתָּ - לוקחין ממנו, ואין מתארחין אצלו. ואף על פי שאמרו, הרי הוא כשרוי עם הנחש בכפיפה. אשתו נאמנת, והוא אינו נאמן - מתארחין אצלו, ואין לוקחין הימנו. הוא אינו נאמן, ואחד ממניו נאמן, ואחת משפחתו נאמנת - לוקחין ואוכלין על פיהן, ועושין לו ואוכל בשביעית. ובטהרות - אינן רשאים לעשות כן:

יג. הנחתומין, לא חיבו אותן חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה, ופטורין מן השני במה דברים אמורים? במוכר בחנותו על פתח חנותו. אבל המוכר בפלטר, או בחנות הסמוכה לפלטרין - חיב בשני:

יד. את שדרכו למוד בגסה, ומדרו בין בדקה בין בגסה - דקה טפלה לגסה. את שדרכו למוד בדקה, ומדרו בין בדקה בין בגסה - טפלה גסה לדקה:

טו. אלו דברים הנמכרין בגסה: מיני תבואה וקטניות - דרכו למדד בדקה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: דברים שדרכן למדד בדקה ומדדן בגסה - משפיעה ומוכרן דמאי. דבר שדרכו למדד בגסה, אם מדדן בגסה - הרי זה חיב. רבי נחמיה אומר: הנטפל לדקה - הרי הוא כדקה. והנטפל לגסה - הרי הוא כגסה. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: הנמכר בדקה - הרי זה חיב. אפלו לא מכר לו אלא סאה ורבע - צריך לעשר את הרבע. 'לימון'¹⁹ - מדה גסה. מ'לימון' ולמטה - מדה דקה. ובלח, הין - מדה גסה. מהין ולמטה - מדה דקה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי: קליעה של שום, וסלי תאנים, וסלי ענבים, וקפה של ירק, שמכרן אכסרה²⁰ - הרי הוא כמדה גסה:

טז. לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. בעל הבית, בין כך ובין כך - צריך

שמאכילו בשר בכור טהור, ומשקה אותו יין ורבי טהור:

ה. בראשונה היו אומרים: חבר שנעשה גבאי - דוחין אותו מחבורתו. חזרו לומר: כל זמן שהוא גבאי - אינו נאמן, פרש מגבאותו - הרי זה נאמן:

ו. חבר שהיה חוכר מעם הארץ עקרי תאנים ודליות של ענבים - מעשר ונותנין לו. ואין נותן לו אלא משלו:

ז. בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ - אין אביו חושש שמא מאכילו דברים שאינן מתקנין. היו בידו פרות - אינו חושש שמא אינן מתקנין הן. אם אמר לו: 'האכילני!' - מעשר ומאכילו:

ח. לא ישתמש חבר במשתאו של עם הארץ, ובסעודתו של עם הארץ, אלא אם כן היה מתקן תחת ידו. אפלו אינה אלא מינקת אחת של יין. לפיכך חבר ששמש במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ - הרי זה חזקה למעשרות:

ט. חבר שהיה יושב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ, אפלו רואין אותו נוטל ואוכל מיד, נוטל ושותה מיד - אין לו חזקה למעשרות, שמא עשר בלבו. היה בנו מיסב אצלו - מעשר עליו. אחר - אין מעשר עליו. בנו במקום אחר - מעשר עליו:

י. בן חבר שהיה מיסב במשתאו של עם הארץ, בסעודתו של עם הארץ, אפלו רואין אותו נוטל ואוכל מיד, נוטל ושותה - אין לו חזקה למעשרות, שמא עשר בלבו. אף על פי שאמרו, כל אלו תקלה לאחרים הן, אם היה שותף עמו בחנות - הרי זה חזקה למעשרות:

יא. עם הארץ שהיה משתמש בחנות של חבר, אף על פי שחבר יוצא ונכנס - הרי זה מתר, ואינו חושש שמא החליף:

²⁰ לא במדה, ולא במשקל, אלא לפי האמדה.

מסכת דמאי פרק רביעי

א. הלוקח ירק מן השוק - הרי זה בורר כל היום כלו ואינו חושש. משגמר בלבו - אסור. להחזיר אין יכול, מפני שצריך לעשר. ולעשר אין יכול, מפני שמחסר מנין. ולטול אחד ולהניח אחד אין יכול, שמא יבא אחד לקח, ונמצא מעשר מן המתקן על שאינו מתקן:

ב. הרוצה להחזיר עלי ירק להקל ממשאו - לא ישליף עד שייעשר. רבי יוסי אומר: בודאי - אסור, ובדמאי - מתר:

ג. המוצא פרות בדרך, ונטלן לאכלן, ונמלך להצניע - לא יצניע עד שייעשר. רבי יוסי אומר: בודאי - אסור, ובדמאי - מתר:

ד. קניבת ירק שבגנה - הרי זו מתרת. של בעל הבית ושבתוף ביתו - הרי זו אסורה. שעל גבי אשפה בכל מקום - הרי זו מתרת. רבי יוסי אומר: כרוב שלקטו לסחט ולעשות את הפרגוס ולהשליף - הרי זה מתר. לקטו לאכלו, ונמלך לעשות אפרגוס ולהשליף - לא ישליף עד שייעשר:

ה. ודאי שתקנו דמאי, ודמאי שתקנו ודאי - לא עשה ולא כלום; דברי רבי יעקב. רבי יוסי אומר: ודאי שתקנו דמאי - לא עשה כלום. דמאי שתקנו ודאי - מעשרותיו מעשרות. ותרומתו - אין תרומה, שאין תרומה אחר תרומה:

ו. כל העיר מוכרין ודאי, ואחד דמאי, לקח ואינו ידוע מאיזה מהן לקח - הרי זה אסור. מפריש תרומת מעשר ונותן לכהן, והשאר - שלו. הטבל והמתקן שנתערבו ואבד אחד מהן - נוהג במשיר ודאי. מפריש תרומה ותרומת מעשר, ומוכרן לכל כהן שירצה:

ז. כל העיר מוכרין מתקן, ואחד מוכר שאין מתקן, ולקח ואינו ידוע מאיזה מהן לקח - הרי זה אסור. כל העיר מוכרין בשר

לעשר; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחד סיטון ואחד בעל הבית - מתר למכור, ולשלח לחברו, ולתן לו במתנה:

יז. השולח ודאי בין לעם הארץ ובין לחבר - צריך לעשר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעם הארץ - צריך לעשר. לחבר - צריך להודיע. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה ששלח לי רבי יוסי ברבי אתרוג גדול מצפורי, ואמר: 'זה בא בידי מקסרי'. ולמדתי ממנו שלשה דברים: אחד, שהיה ודאי. ושהיה טמא. ושלא היה בידו אלא זה בלבד. שאלו היה בידו אחר - היה מעשר ממנו עליו:

יח. הלוקח מן התגר ואמר: 'זה מתקן וזה אינו מתקן' - אף על המתקן אינו נאמן. את שדרכו למכר דמאי - נאמן:

יט. חבר שהיה מוכר משפיע ומתקן, ונתמנה לו דבר שהוא דמאי - צריך להודיע, שכל דבר שהוא של דמאי צריך להודיע. רבן גמליאל היה מאכיל את פועליו דמאי, ומודיע. ואם בידוע שאין לבעל הבית מאותו המין - אין צריך להודיע:

כ. גבאי קפה - אין גובין ומכרזין ביום טוב, כדרך שגובין ומכרזין בחול. אבל גובין בצנעא בתוך חיקן, ומחלקין על כל שכונה ושכונה:

כא. גבאי צדקה, בשביעית - מדלגין על פתחיהן של אוכלי שביעית; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית, אפלו פת נתנו להם - מקבלין אותם הימנו, שלא נחשדו להיות נותנים מתנות אלא מעות וביצים בלבד. אם הייתה עיר בלה של אוכלי שביעית - אין צריכין לדקדק באוכלי שביעית. הכהנים מקבלין²¹ בטהרה - צריכין לדקדק באוכלי שביעית:

²¹ במנחת בפורים גורם: 'מגבלין'.

שְׁחוּטָה, וְאֶחָד מוֹכֵר בְּשׂוּר נִבְלָה, וְלָקַח, וְאִינוּ יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מֵהֵן לָקַח - הַרִי זֶה אֶסוּר. כָּל הָעִיר מוֹכְרִין יַיִן טָהוֹר, וְאֶחָד מוֹכֵר יַיִן טָמֵא, וְלָקַח, וְאִינוּ יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מֵהֵן לָקַח - הַרִי זֶה אֶסוּר. בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְנֵן שְׁלָקַח וְאִינוּ יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מֵהֵן לָקַח. אָבֵל הַלּוֹקַח מִן הַשּׁוּק - הוֹלְכִין אַחַר הָרֵב:

ח. פְּרוֹת - לֹא הִלְכוּ בְהֵן חֲכָמִים, לֹא אַחַר הַטַּעַם, וְלֹא אַחַר הַרִיחַ, וְלֹא אַחַר הַמֶּרְאֶה, וְלֹא אַחַר הַדְּמַיִם, אֲלֵא אַחַר הָרֵב בְּלִבָּד:

ט. זֵיתִים - מִשְׁתַּנָּם כֶּבֶד וּבְבוּדִידָה²²; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֲמֹרִים: אֵין הַבַּד וְהַבּוּדִידָה שׁוֹיִן, לֹא בְעִיר וְלֹא בַמְדִינָה. רַבּוּ בְעִיר וְלֹא רַבּוּ בַמְדִינָה, בְעִיר - מִתֵּר, בַּמְדִינָה - אֶסוּר. רַבּוּ בַמְדִינָה וְלֹא רַבּוּ בְעִיר, בַּמְדִינָה - מִתֵּר, בְעִיר - אֶסוּר. רַבּוּ בְהָר וְלֹא רַבּוּ בַבְּקָעָה, בְהָר - מִתֵּר, וּבַבְּקָעָה - אֶסוּר. רַבּוּ בַבְּקָעָה וְלֹא רַבּוּ בְהָר, בַּבְּקָעָה - מִתֵּר, וּבְהָר - אֶסוּר. רַבּוּ לַחֲנוּנִי וְלֹא רַבּוּ לְבַעַל הַבַּיִת, לַחֲנוּנִי - מִתֵּר, לְבַעַל הַבַּיִת - אֶסוּר. רַבּוּ לְבַעַל הַבַּיִת וְלֹא רַבּוּ לַחֲנוּנִי, לְבַעַל הַבַּיִת - מִתֵּר, וְלַחֲנוּנִי - אֶסוּר. זֶה הַכֹּל: כָּל שֶׁרַבּוּ לוֹ - מִתֵּר, לֹא רַבּוּ לוֹ - אֶסוּר. רַבּוּ וְנִתְמַעְטוּ - חֲזוֹר הַשּׁוּק לְיוֹשְׁנֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה שֶׁנִּכְנַס גּוֹרְנוֹת שֶׁל פּוֹל בַּמִּירְקָ²³, וּבָאוּ וְשָׂאוּ אֶת רַבִּי עֲקִיבָה, וְהִתִּיר לָהֶן אֶת הַשּׁוּק. אָמְרוּ לוֹ: 'רַבִּי! נִתְמַעְטוּ? אָמַר לָהֶם: 'חֲזוֹר הַשּׁוּק לְיוֹשְׁנֵי'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר: אֲפֹלוּ לֹא נִכְנַס אֲלֵא גֵרִין אֶחָד בְּעִיר, הַנְּחַתוֹמִין - מִתֵּרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְצִין אַחַר הַחֲדָשׁ:

י. מְצַרְפִּין פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ עַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ הַפְּטוּרִין, כְּדִי שֶׁיִּרְבּוּ עַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ, לְפּוֹטְרֵן מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. מְצַרְפִּין פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ עַל פְּרוֹת שְׁנֵי, כְּדִי שֶׁיִּרְבּוּ עַל פְּרוֹת שְׁלִישִׁית, לְפּוֹטְרֵן מִן מַעֲשֵׂר עֲנִי. מְצַרְפִּין מִפְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ עַל פְּרוֹת שְׁלִישִׁית, כְּדִי

שֶׁיִּרְבּוּ עַל פְּרוֹת רַבִּיעִית, לְפּוֹטְרֵן מִן הַמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי. מְצַרְפִּין פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ עַל פְּרוֹת עָרֵב שְׁבִיעִית, כְּדִי שֶׁיִּרְבּוּ עַל פְּרוֹת שְׁבִיעִית, לְפּוֹטְרֵן מִן הַבַּעוּר. מְצַרְפִּין פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ עַל פְּרוֹת שְׁבִיעִית, כְּדִי שֶׁיִּרְבּוּ עַל פְּרוֹת מוּצָאֵי שְׁבִיעִית, לְפּוֹטְרֵן מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת:

יא. אָמַר לוֹ: 'מִכֵּר לִי יַיִן יִשָּׁן'. אָמַר לוֹ: 'שֶׁל אֲשַׁתְּקֵד הוּא' - נֶאֱמַן לְהַחְמִיר. 'שֶׁל אַרְבַּע וְשֶׁל חֲמֵשׁ שָׁנִים הוּא' - נוֹהֵג בּוֹ כְּשַׁעַת לְקִיחָתוֹ, בֵּין לְהִקָּל בֵּין לְהַחְמִיר:

יב. חֲזַקת תֵּגֵר בְּכָל מְקוֹם - דְּמֵאִי. וְאֶחָד הַנִּזְכָּרִי וְאֶחָד הַיִּשְׂרָאֵלִי וְאֶחָד הַכּוֹתֵי. בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁמְבִיאִין לוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. אָבֵל מְבִיאִין לוֹ מִן הַנִּזְכָּרִי וּמִן הַכּוֹתֵי - חֲזַקתוֹ וְדֵאִי. אִיזְהוּ תֵּגֵר? כָּל שֶׁהִבִּיא וְשָׁנָה וְשָׁלַשׁ:

יג. הַלּוֹקַח מִן הַתֵּגֵר, אָמַר: 'זֶה מִתְּקֵן וְזֶה אִינוּ מִתְּקֵן' - וְדֵאִי! 'זֶה אִינוּ מַעֲשֵׂר'²⁴ - מוּצֵא עָלָיו שְׁנֵי מַעֲשָׂרוֹת, וּפְטוּר מִן הַתְּרוּמָה, שְׂאִין תְּרוּמָה אַחַר תְּרוּמָה:

יד. הַמַּפְקִיד פְּרוֹת אֲצֵל עִם הָאֶרֶץ - הַרִי זֶה בְּחֻזְקָתֵן לְמַעֲשָׂרוֹת וּלְשְׁבִיעִית. אִם הָיָה שֶׁל טָבֵל - עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר, וְקוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁבָהֵן. אִם הָיָה שֶׁל מַעֲשֵׂר טָבֵל - עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָת מַעֲשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמָת מַעֲשֵׂר שְׁבָהֵן. אִם הָיָה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מְחַלְלֵן עַל הַמַּעוֹת, וְאִם הָיָה מַעוֹת - מְחַלְלֵן עַל הַשְּׁנֵי אֵלּוּ. 'נִטְלָתִים וְהַנְּחַתִּי לָךְ יִשְׁנִים תַּחְתֵּינֵן מִתְּקִינֵן תַּחְתֵּינֵן', אִם אִתָּה מֵאֲמִינוּ שְׁנִטְלָ - הָאֲמִינוּ שְׁנָתֵן. וְאִם אִי אִתָּה מֵאֲמִינוּ שְׁנָתֵן - אֵל תֵּאֲמִינוּ שְׁנִטְלָ. בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁהִנִּיחַ וּבָא וּמְצָא אֶת אוֹתוֹ הַמֵּיִן שֶׁהִנִּיחַ, אָבֵל הִנִּיחַ עֲגָרוֹן²⁵ וּמְצָא

²⁴ הֵינּוּ שְׂאִינוּ מַעֲשֵׂר.

²⁵ עֲגָרוֹן וְיִמְרִי שְׁמוֹת מְקוֹמוֹת הֵם.

²² בֵּית הַבַּד קָטָן.

²³ נִפְחָ כְּתָב יָד: בְּמִירוֹן.

קסרי, או קסרי ומצא עגרון - הרי זה חושש להן משום מעשרות ומשום שביעית:

טו. המפקיד פרות אצל כותי - הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית. ואם היו של טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר, וקורא שם לתרומת מעשר שבהן, ואם היו של מעשר טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר, וקורא שם לתרומת מעשר שבהן. ואם היו של מעשר שני - מחללין על המעות. ואם היה מעות - מחללין על השני. אמר לו: נטלתי והנחתי לך ישנים תחתיהן ומתקנין - הרי זה אינו חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית:

טז. המפקיד פרות אצל הנכרי - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית. רבן שמעון בן גמליאל ורבי שמעון אומרים: עשו פרות ישראל את פרות הנכרי הזה דמאי:

יז. המשלח ביד עם הארץ וכיד כותי - אינו חושש משום מעשרות, ולא משום דמאי, ולא משום שביעית. המשלח ביד הנכרי - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית. אבל חמרי נכרים המורידים מן הגרן לעיר - אינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית, מפני שהן בחזקת המשתמר:

יח. הטוחן אצל עם הארץ או אצל הכותי - אינו חושש משום טמאה. הטוחן אצל הנכרי - הרי זה חושש משום טמאה:

יט. מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ, ואין מפקידין תרומה אצל כהן עם הארץ, מפני שלבו גם בה:

כ. טוחנין ומרקדין אצל אוכלי שביעית ואצל עושין בטמאה, אבל אין טוחנין, לא לאוכלי שביעית, ולא לעושין בטמאה:

כא. המשלח פרות לחבר, ונמלך להחזיר - נוהג בהן כמות שהן. אבא שאול אומר: חושש אני שמא חולפין. רבן שמעון בן

גמליאל אומר: היה לו אריס שיודע לתקן, והוא אין מאמינו על המעשרות, והביא לו פרות משלו, ואומר: 'שלך הן'; 'מתקנין הן' - נאמן. רבי אומר: אינו נאמן, שהחשוד על דבר - לא דנו ולא מעידו:

כב. נותן אדם לשכנתו תבשיל לבשל, ועסה לאפות לו, ואינו חושש לשאור ותבלין שבהן, משום מעשרות ומשום שביעית. במה דברים אמורים? בזמן שנתן להן שאור ותבלין, לא נתן להן שאור ותבלין - הרי זה חושש לשאור ותבלין שבהן, משום מעשרות ומשום שביעית:

כג. נותן אדם לפונדקית תבשיל לבשל לו, ומנחת הקדרה בפניו ומנערת. אפלו בין הנכרי - אינו חושש:

מסכת דמאי פרק חמישי

א. הלוקח פרות ממי שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן - שואלו בשבת ואוכל על פיו. שואלו בשבת ואוכל ביום טוב. שואלו בשבת - למוצאי שבת לא יאכל עד שייעשר. שואלו בשבת - לשבת הבאה לא יאכל עד שייעשר:

ב. היה מוכר פרות בערב שבת עם חשכה, אומר: 'מתקנין הן', הלוקח ממנו למוצאי שבת - לא יאכל עד שייעשר:

ג. תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה, רבי שמעון שזורי אומר: אף בחול שואלו ואוכלו על פיו. יתר על כן אמר רבי שמעון שזורי: הפריש תרומה ומעשרות, ונגנבו הפרות - הולך ושואלו, וביא ואוכל על מה שהפריש, שכשם שאימת שבת על עם הארץ, כך אימת דמוע על עם הארץ:

ד. עם הארץ שאמר: 'זה טבל וזה תרומה'; 'זה ודאי וזה דמאי', אף על פי שאמרו: 'החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו' - לא נחשדו ישראל על כך:

ה. נכרי שְׁהִיה צווח ואומר: 'באו וקחו לָכֶם - פְּרוֹת עֶזְקָה²⁶ הֵן'; 'פְּרוֹת עָרְלָה הֵן'; 'פְּרוֹת רְבֵעֵי הֵן' - אין נֶאֱמָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִשְׁבַּח מִקְחוֹ. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: 'מֵאִישׁ פְּלוֹנִי כוֹתִי לְקַחְתִּים'; 'מֵאִישׁ פְּלוֹנִי נִכְרִי לְקַחְתִּים'; 'מִשְׁלֵי הַבֵּאתִים' - נֶאֱמָן לְהַחֲמִיר; דְּבַרֵי רַבִּי. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין נֶאֱמָן, שֶׁדְּבַרֵי הַנִּכְרִי לֹא מַעְלִין וְלֹא מוֹרִידִין:

ו. הָאוֹמֵר לְמִי שְׂאִין נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת: 'קַח לִי מִמִּי שֶׁהוּא מַעֲשֹׂר וּמִמִּי שֶׁהוּא נֶאֱמָן' - אֵין נֶאֱמָן. מֵאִישׁ פְּלוֹנִי - הָרִי זֶה נֶאֱמָן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין נֶאֱמָן, שֶׁמֵּא מִצָּא אַחַר קְרוֹב הַיַּמֵּנִי. מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי, בְּאוֹמֵר: 'צֵא אֲכוֹל אֶת הַכֶּפֶר וְאֵנִי נוֹתֵן דְּמִיָּה'; 'צֵא שְׂתֵּה רְבִיעִית יָיִן וְאֵנִי נוֹתֵן אֶת דְּמִיָּה' - שֶׁהוּא נֶאֱמָן.

ז. הַנִּכְנָס לַעִיר, וְהִיתָה תְּרוּמָה בְּתוֹךְ יְדוֹ, וְאֵין מִכִּיר שֶׁם אָדָם. וְכֵן מִי שֶׁעָמַד עַל הַגֶּרֶן, וְהִיתָה תְּרוּמָה בְּתוֹךְ יְדוֹ, וְאֵין מִכִּיר שֶׁם אָדָם - הָרִי זֶה נִשְׁאֵל לַחֲבָרִים וְלַעַמִּי הָאֶרֶץ; דְּבַרֵי רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין נִשְׁאֵלִים עַל הַתְּרוּמָה אֲלָא לַחֲבָרִים בְּלַבָּד:

ח. הִיָּה עוֹמֵד בְּתוֹךְ סִיעָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְאָמַר: 'מִי פֶּאֵן נֶאֱמָן? מִי פֶּאֵן מַעֲשֹׂר?' אָמַר לוֹ אֶחָד: 'אֵנִי!' - אֵינוֹ נֶאֱמָן. אָמַר לוֹ שֶׁהוּא נֶאֱמָן: 'אִישׁ פְּלוֹנִי נֶאֱמָן' - הָרִי זֶה נֶאֱמָן. אָמַר לוֹ: 'אִישׁ פְּלוֹנִי נֶאֱמָן?' וְאָמַר לוֹ: 'נֶאֱמָן, בְּפָנָיו - אֵינוֹ נֶאֱמָן. שְׁלֹא בְּפָנָיו - נֶאֱמָן. מַעֲשֹׂר הוּא' - הָרִי זֶה נֶאֱמָן. אָמַר לוֹ שֶׁהוּא מַעֲשֹׂר: בְּפָנָיו - נֶאֱמָן, שְׁלֹא בְּפָנָיו - אֵין נֶאֱמָן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׂאִין מִכִּיר שֶׁם אָדָם, אָבֵל אִם הִיָּה מִכִּיר שֶׁם אָדָם - לֹא יִטוּל אֲלָא מִן הַמַּמְחָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁלֹא שְׁהָה שֶׁם שְׁלִשִׁים יוֹם, אָבֵל שְׁהָה שֶׁם שְׁלִשִׁים יוֹם - לֹא יִטוּל אֲלָא מִן הַמַּמְחָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים?

בְּתַרּוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, אָבֵל בְּשִׁבְעִית וּבְכֻטָּה־רוֹת - אֵין נֶאֱמָן:

ט. הַרוּצָה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וְתַרּוּמַת מַעֲשֹׂר וְחֻלָּה כְּאֶחָד - נוֹטֵל כְּדֵי תְּרוּמָה וְתַרּוּמַת מַעֲשֹׂר וְחֻלָּה. וְכִמָּה הֵם? אֶחָד מַעֲשָׂרִים. הָאוֹמֵר: אֶחָד מִמָּאָה מִמָּה שִׁישׁ כָּאֵן, הָרִי זֶה בְּצַד זֶה מַעֲשֹׂר וְשֶׁאֵר מַעֲשֹׂר סְמוּךְ לוֹ. וְעוֹד אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה מִמָּה שִׁישׁ כָּאֵן, הָרִי זֶה בְּצַד זֶה חֲלִין, וְהֶשְׂאֵר תְּרוּמָה עַל הַכֹּל. מֵאָה חֲלִין שִׁישׁ כָּאֵן, הָרִי זֶה בְּצַד זֶה מַעֲשֹׂר, וְשֶׁאֵר מַעֲשֹׂר סְמוּךְ לוֹ, זֶה שֶׁעֲשִׂיתִי מַעֲשֹׂר עֲשׂוֹי תְּרוּמַת מַעֲשֹׂר עָלָיו, וְהֶשְׂאֵר חֻלָּה. מַעֲשֹׂר שְׁנַי בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדַרְוֹמוֹ וּמְחַלֵּל עַל הַמַּעֲוֹת. הַלּוֹקַח מִן הַפְּלִטָּה - מַעֲשֹׂר מִכָּל טַפּוּס וּטַפּוּס. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר בְּתַרּוּמַת מַעֲשֹׂר וּמְתִיר בְּחֻלָּה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁכָּלֵן מִפְּרִישִׁין - נוֹטֵל חֻלָּה מִכָּלֵן, אָבֵל מִקְצָתָן מִפְּרִישִׁין וּמִקְצָתָן אֵין מִפְּרִישִׁין - נוֹטֵל חֻלָּה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד:

י. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבֵין וְאוֹכְלִין וְהוֹתִירוּ פְּרוּסוֹת, וְכֵן אוֹרְחִין שֶׁהֵיוּ מְסַבִּין וְאוֹכְלִין וְהוֹתִירוּ פְּרוּסוֹת, וְנִתְּנוּם לְשִׁמְשׁ, אוֹ שֶׁהֵיוּ אַחֲרִים מְלַקְטִין תַּחְתֵּיהֶן - מַעֲשֹׂר מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. שִׁחַק אֶת הַפֶּת וְעִשָּׂאָה פְּרוּרִין, אוֹ גְּרוּגְרוֹת וְעִשָּׂאָן דְּבִלָּה - מַעֲשֹׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשַׁנַּת שִׁבְעַ, אָבֵל בְּשֶׁאֵר שְׁנַיִם - מַעֲשֹׂר מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד:

יא. הַלּוֹקַח מִן הָעֵנִי, וְכֵן עֵנִי שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ פְּרוּסוֹת פֶּת וּגְרוּגְרוֹת - מַעֲשֹׂר מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. בְּתַמְרִים וּבְעִמְקִים - מַעֲשֹׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. בְּמִקְוֹת אַחֲרִים - מַעֲשֹׂר מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. בְּגְרוּגְרוֹת, בְּשַׁנַּת שִׁבְעַ - מַעֲשֹׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל, בְּשֶׁאֵר שְׁנַיִם - מַעֲשֹׂר מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד:

יב. הַלּוֹקַח מִן הַפְּלִטָּה - מַעֲשֹׂר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס. וְאִם הִיָּה מִבִּיאָן וְצוּבְרִין לְפָנָיו - נוֹטֵל מַעֲשֹׂר מִכָּל קִשׁוֹת וְקִשׁוֹת, וּמִכָּל אֲגוּדָה

²⁶ פְּרוֹת מְשֻׁמְרִים, וְהַמּוֹדֵבֵר בְּשַׁנַּת שִׁבְעִית.

יז. הנותן צִמְרֵן לְצַבֵּעַ נְכָרִי - אינו חושש שְׂמָא צָבְעוּ בְּחִמְצֵן שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ. אם בָּא לְבֵית הַחֶשְׁבוֹן - אָסוּר:

יח. לא יתן אָדָם תְּרוּמַת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמֵר בֵּיתוֹ, וְלֹא בְכוּרֵי צֹאנֹו לְרוּעֵה צֹאנֹו, אִם נָתַן לָהֶם שְׂכָרָן. רָצָה, נותן לָהֶם לְשֵׁם טוֹבָה. לא יתן יִשְׂרָאֵל בְּהִמְתּוֹ לְטַבַּח כֹּהֵן לְשַׁחוּט, וְלֹא בְכוּר לְרוּעֵה כֹּהֵן לְרֻעוֹת לוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן נִתְּנָן לָהֶם שְׂכָרָן:

יט. רִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל שִׂיאֵמֵר לְכַהֵן: הִילֵךְ סִלְעַ זֶה וְתֵן תְּרוּמָה לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן, תֵּן בְּכוּר לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אָמַר: אֲנִי אֹמֵר²⁷, כָּל מִתְּנוֹת כֹּהֵנִיהָ רִשְׁאֵי שִׂיאֵמֵר לוֹ: 'הִילֵךְ סִלְעַ זֶה וְתֵן לְכֵן בְּתֵי כֹהֵן':

כ. יִשְׂרָאֵל שְׂמַכְר אֶת זֵיתוֹ בְּשִׁשִּׁים לֹוג טָבְלִים, וְאָמַר לוֹ כֹּהֵן: 'תִּגַּם לִי בְּשִׁשִּׁים לֹוג מִתְּקַנִּין וּמַעֲשָׂרוֹת שְׁלִי' - מַעֲשָׂרוֹת שְׁלוֹ, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשׁוּם שְׁבִיעִית, וְלֹא מִשׁוּם רַבִּית, וְלֹא מִשׁוּם מַחֲלַל אֶת הַקֹּדֶשִׁים:

כא. מִפְּרִישֵׁי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר מִמְּקוֹם הַיֶּקֶר לְמִקְוֵם הַזּוֹל, אוּ מִמְּקוֹם הַזּוֹל לְמִקְוֵם הַיֶּקֶר. כִּיצַד? הֵיוּ לוֹ תְשֻׁעָה כּוֹרִין בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגִלְיָל, אוּ תְשֻׁעָה כּוֹרִין בְּגִלְיָל וְאֶחָד בִּיהוּדָה - אָמַר: 'כּוֹר שְׁבִיהוּדָה עֲשׂוּי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל תְּשֻׁעָה כּוֹרִין שְׁבִגְלִיל, אוּ 'כּוֹר שְׁבִגְלִיל עֲשׂוּי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל תְּשֻׁעָה כּוֹרִין שְׁבִיהוּדָה'. יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר: יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי חֲבָרִים, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגִלְיָל. וְלוֹ שְׁנֵי כּוֹרִין, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגִלְיָל. אָמַר לָזֶה שְׁבִיהוּדָה: 'בֹּא וְטוֹל לָךְ כּוֹר שְׁבִגְלִיל'. וְלָזֶה שְׁבִגְלִיל: 'בֹּא וְטוֹל לָךְ כּוֹר שְׁבִיהוּדָה', וְחֹזֵר וְנוֹטֵל מֵהֶם כְּשַׁעַר הַזּוֹל:

יא. הַלּוֹקַח מִן הַתְּמָרָה וְתְמָרָה. הַלּוֹקַח מִן חֲנֻנִי, וְחֹזֵר וְלָקַח מִמֶּנּוּ שְׁנִיָּה, אֵף עַל פִּי שְׂמַכְרִי אֶת הַחֶבֶת שֶׁהִיא הִיא - לֹא יַעֲשֶׂר מִזֶּה עַל זֶה. וְאִם הִיא מְבִיאָן וְאוֹגְדִין לְפָנָיו - מַעֲשֵׂר מִכָּל קִשׁוֹת וְקִשׁוֹת, וּמִכָּל אֲגוּדָה וְאֲגוּדָה, וּמִכָּל תְּמָרָה וְתְמָרָה:

יג. הַלּוֹקַח מִן הַסִּיטוֹן וְנִמְלֵךְ לְהַחֲזִיר - לֹא יַחֲזִיר. בְּמָה דְבָרִים אָמורים? בְּשֵׁל דְמָא, אֲבָל בְּשֵׁל וְדָאִי - הָרִי זֶה אָסוּר. לָקַח הֵימְנוּ בְּאֶסֶר יָרֵק, בְּאֶסֶר גְּלוּסְקִין, בְּאֶסֶר רְמוּנִין, וְנִמְלֵךְ לְהַחֲזִיר - לֹא יַחֲזִיר עַד שֶׁהוּא מִתְּקַנֵּן. בְּשֵׁל דְמָא, וְאִין צְרִיךְ לֹמַר בְּשֵׁל וְדָאִי:

יד. הַטָּבֵל שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֵלִין - הָרִי זֶה אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר - מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבוֹן. וְאִם לֹא - נוֹטֵל מִן הַחֵלִין כְּדֵי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְכֵן מַעֲשֵׂר טָבֵל שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֵלִין - הָרִי זֶה אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא. וְאִם יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר - מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבוֹן, וְאִם לֹא - נוֹטֵל אֶת הַחֵלִין כְּדֵי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבַמַּעֲשֵׂר טָבֵל:

טו. יָרֵק שֶׁל חֵלִין שְׁבִשְׁלוּ בְּשֶׁמֶן שְׂאִינוּ מִתְּקַן - הָרִי זֶה אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה מִמְּקוֹם אַחֵר - מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבוֹן. וְאִם לֹא, דְבַר הַנְּבִלָל - בּוֹלֵל וְנוֹטֵל. דְבַר שְׂאִינוּ נְבִלָל - נוֹטֵל מִן הַקְּלַח וּמִן הַחֲתִיכוֹת וּמִן הַבִּיצָה:

טז. אָמַר אָדָם לְחַבְרוֹ וּלְפּוֹעֲלָיו: 'צֹאוּ וְאָכְלוּ בְּדִינָר זֶה, וְשִׁתּוּ בְּדִינָר זֶה', וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשׁוּם מַעֲשָׂרוֹת וְלֹא מִשׁוּם שְׁבִיעִית וְלֹא מִשׁוּם יַיִן נֶסֶךְ. אֲבָל אִם אָמַר: 'צֹאוּ וְאָכְלוּ אֶת הַכֶּפֶר וְאִנִּי נֹתֵן דְמִיָּה'; 'צֹאוּ וְשִׁתּוּ רַבִּיעִית וְאִנִּי נֹתֵן דְמִיָּה' - הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם שְׁבִיעִית וּמִשׁוּם מַעֲשָׂרוֹת וּמִשׁוּם יַיִן נֶסֶךְ:

²⁷ בְּנוֹסַחַת הַפְּסָרִים מוֹבָאֵת פְּסָקָה זוֹ בְּאִין: 'אֵף בְּמִתְּנוֹת מִקְדָּשׁ בְּכַהֲנִים כֵּן. כִּיצַד? הָרִי עָלֶי מִאֲתָתִים זֹו'.

ביתו, או ששלח לו חברו פרות - נוהג בהן דמאי:

כו. רבי שמעון אומר: שלש גזרות בדמאי. מעשה שנתכנסו רבותינו לעירות של כותים שעל יד הירדן, והביאו לפניהם ירק. קפץ רבי עקיבה ועשרו ודאי. אמר לו רבן גמליאל: 'עקיבה! היאך מלאך לבך לעבר על דברי חברך? או מי נתן לך רשות לעשר?' אמר לו: 'וכי הלכה קבעתי בישראל? ירק שלי עשרתי! אמר לו: 'תדע לך שקבעת הלכה בישראל שעשרת ירק שלך'. כשהלך רבן גמליאל לביניהן עשה תבואות וקטניות - דמאי, ושאר כל פירותיהן - ודאי. כשחזר רבן גמליאל לביניהן, וראה שנתקלקלו, עשה כל פירותיהן - ודאי:

כז. עציץ שאינו נקיב - חייב במעשרות, אין תרומתן מדמעת, ואין חייבין עליהן חמש:

כב. אין פודין מעשר שני במקום היקר כשער הזול, אין פודין מכן לוי במקום היקר כשער הזול:

כג. כהנים ולוים שהיו מסייעין בין הגרנות - אין נוהגין להם תרומות ומעשרות בשכרן. ואם נתנן - הרי זה חללו. שנאמר (במדבר יח, לב): 'ואת קדשי בני ישראל לא תחללו' - [כבר הן חלין]. ואמר (מלאכי ב, ח): 'שחתם ברית הלוי אמר ה' צבאות'. יתר על כן אמרו: תרומתן - אין תרומה, ומעשרותיהן - אינן מעשרות. ולא עוד, אלא שבקשו חכמים לקונסן להיות פירותיהן צריכין להפריש תרומה משלהן. ועליהן הכתוב אומר (מכה ג, יא): 'ראשיה בשחד ישפטו וכהניה' וגו', לפיכך הביא עליהן המקום שלש פרעניות כנגד שלש עברות שבדום, שנאמר (שם ג, יב): 'לכן בגללכם ציון שדה תחרש' וגו':

כד. מעשרין משל ישראל על של כותי, ומשל כותי על של ישראל, ומשל נכרי על של נכרי, ומשל נכרי על של נכרי, ומשל נכרי על של נכרי; דברי רבי מאיר. רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון אומרים: מעשרין משל ישראל על של ישראל, ומשל כותים על של כותים, ומשל נכרים על של נכרים. אבל לא משל ישראל על של כותים, ולא משל כותים על של ישראל, ולא משל נכרים על של ישראל, ולא משל ישראל על של נכרים. אמר רבי שמעון שזורי: מעשה שנתערבו לי פרות טבלין, באתי ושאלתי את רבי טרפון, אמר לי: צא וקח פרות מן השוק ועשר עליהן. רבי אליעזר אוסר אף משל כותים, כשם שעשו פרות ישראל דמאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה - כך עשו פרות כותים ודאי אחר רבן, ואין תורמים ומעשרין מזה על זה:

כה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במקום שעשו פרות כותים ודאי כגון ירק שבכפר עותני - מעשר מהן על הטבלין, אבל לא מן הטבלין עליהן. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל המוצא פרות בתוך

זכות יום טוב

זכות ראש השנה

מחיר: **משה גאטליכ** הי"ד
ק"ת יא"ל

זכות זוכות

מחיר: **אברהם יצחק אייזנער** הי"ד
וו"ל אאמבורג

זכות חובות

מחיר: **שמעון עזרזר גרינפעלד** הי"ד
וו"ל אאמבורג

זכות שבועות

זכות **הוראת ישיבת שליש"א**
ק"ת כנסים

זכות פטר

מחיר: **ארוך פיש** הי"ד
כאא פאקס

כליזין
צוויי זכותים
פאר בלבן

זכות פרשה

זכות פרשת בראשית

מחיר: **נתנאל פארקאש** הי"ד
ק"ת יא"ל

זכות פרשת וחי שנה

מחיר: **יענקל אייזליס** הי"ד
וו"ל אאמבורג

זכות פרשת וישלח

מחיר: **אלי מילר שארף** הי"ד
כאא פאקס

זכות פרשת מטות

מחיר: **יצחק משה רייך** הי"ד
כאא פאקס

זכות פרשת יתרו - קובלע התורה

זאלי שמהזתם!

פאלגענד זענען די ראשונים לדבר מצות וועלעך האבן זיך שוין משהתך געזען בעין יפה, און זיך איינגעדענדעלט זכזתים אהדים לקראת המגביית יקבל זמסרה,

זכות מהזזרה

מחיר: **אלי ציג** הי"ד גשורופר
וו"ל אאמבורג ורחוק קירישע

מחיר: **יענקל פיש** הי"ד
כאא פאקס

הרוצה בעילום שמו

וו"ל אאמבורג

מחיר: **מנחם זאב שטערן** הי"ד

סנסע אילענד

מחיר: **שמעון ראטה** הי"ד
וו"ל אאמבורג

מחיר: **שמואליק בלערי** הי"ד
כאא פאקס

מחיר: **שלמה יאקאבאוויטש** הי"ד
ק"ת כנסים

כליזין
אייז מהזזרה
פאר בלבן

זכות שבועות

\$5,000

זכות מהזזרה

20	ראשון Sunday	י 10	<p>5:25 _____ נץ החמה</p> <p>9:11 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:26 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:43 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:30 _____ בבלי: יומא ע • ירושלמי: סוטה כג • תוספתא: פאה ג</p> <p>נ"ך: נחום ג - חבקוק א • רמב"ם: נזירות ט</p>
21	שני Monday	יא 11	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:11 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:26 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:43 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:30 _____ בבלי: יומא עא • ירושלמי: סוטה כד • תוספתא: פאה ד</p> <p>נ"ך: חבקוק ב-ג • רמב"ם: נזירות י</p>
22	שלישי Tuesday	יב 12	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:11 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:27 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:43 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:30 _____ בבלי: יומא עב • ירושלמי: סוטה כה • תוספתא: דמאי א</p> <p>נ"ך: צפניה א-ב • רמב"ם: ערכים וחרמים א</p>
23	רביעי Wednesday	יג 13	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:11 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:27 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:44 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:31 _____ בבלי: יומא עג • ירושלמי: סוטה כו • תוספתא: דמאי ב</p> <p>נ"ך: צפניה ג - חגי א • רמב"ם: ערכים וחרמים ב</p>
24	חמישי Thursday	יד 14	<p>5:26 _____ נץ החמה</p> <p>9:12 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:27 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:44 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:31 _____ בבלי: יומא עד • ירושלמי: סוטה כז • תוספתא: דמאי ג</p> <p>נ"ך: חגי ב - זכריה א • רמב"ם: ערכים וחרמים ג</p>
25	ששי Friday	טו 15	<p>5:27 _____ נץ החמה</p> <p>9:12 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:27 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:44 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:31 _____ בבלי: יומא עה • ירושלמי: סוטה כח • תוספתא: דמאי ד</p> <p>נ"ך: זכריה ב-ג • רמב"ם: ערכים וחרמים ד</p>
26	שב"ק Shabbos	טז 16	<p>5:27 _____ נץ החמה</p> <p>9:12 _____ סו"ז קר"ש - גר"א</p> <p>10:28 _____ סו"ז תפלה - גר"א</p> <p>9:44 _____ צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>8:31 _____ בבלי: יומא עו • ירושלמי: סוטה כט • תוספתא: דמאי ה</p> <p>נ"ך: זכריה ד-ה • רמב"ם: ערכים וחרמים ה</p>

וְזָעַן דָּוִד וְעָסַט מְחֹזֵק זַיִן אֶם מְעַנְטָשׁ צִוּ דִּינְעֵן דְּעַם דְּעַם אִיפְעֵרֶשְׁטֵן, וְזָעַט עַר
דִּיר לִיב הָאֲבָן.

(ספר המדות אות אהבה סימן ז')